

Felthåndbok

Viktige arter for
miljøregistreringer i
skog

Landbruksdirektoratet
Eanandoalodirektoráhtta

© 2023 Landbruksdirektoratet

Versjon 1.0

Forsidebilde: Rødflangre (*Epipactis atrorubens*) Foto: John Yngvar Larsson

Tekster hentet og bearbeidet fra Lids flora

Norske og latinske navn er hentet fra artsnavnebasen hos Artsdatabanken

© Alle fotografier er gjengitt med tillatelse fra John Yngvar Larsson (JYL), Harald Bratli (HB), Anna Lena Albertsen (ALA), Kristin Steineger Vigander (KSV), Klaus Høiland (KH), Harald Meisingset (HM) og Biopix (JC Schou BIOPIX).

© Opphavsrett Dagny Tande Lids tegninger gjengis etter avtale med BONO (Billedkunst Opphavsrett i Norge) 2022 Tegningene ble første gang publisert i *Norsk flora* av Johannes Lid og Dagny Tande Lid, Det Norske Samlaget, 1944

© Alle kart over artenes utbredelse er gjengitt med tillatelse fra Artsdatabanken, 2022.

Utviklet av Landbruksdirektoratet i samarbeid med Skogkurs.

SKOGKURS

Forord

Miljøregistreringer i skog (MiS) er en metode for å kartfeste spesielt viktige arealer for biologisk mangfold i områder der det drives skogbruk. Metoden er utviklet med utgangspunkt i å registrere og stedfeste et tilstrekkelig omfang av livsmiljøer slik at det kan foretas en rangering og utvelgelse av de viktigste lokalitetene. Livsmiljøer er viktige levesteder for rødlistede arter i skog.

MiS er basert på registreringer av tolv livsmiljøer som alle er beskrevet med kriterier for utforming og innhold. Livsmiljøet «rik bakkevegetasjon» er basert på et utvalg av kartleggingsenheter etter Natur i Norge (NiN) systemet. En kartleggingsenhet i «rik bakkevegetasjon» bestemmes i skog ut ifra gitte variasjoner langs gradientene kalkinnhold og uttørkingsfare.

For å bestemme og avgrense riktige kartleggingsenheter, er artssammensetningen og mengden av disse artene viktig. I denne felthåndboken er det valgt ut 104 arter basert på de generaliserte artslistedatasettene for fastmarkskogsmark, som viktige arter for kartleggingsenheter i «rik bakkevegetasjon». I tillegg er det etter en faglig vurdering supplert med en del arter, og det er tydeliggjort om enkelte arter har en spesiell signalverdi for enkelte deler av landet.

Enkelte arter i NiN-systemet er angitt som skillearter, noe som betyr at de indikerer et skille mellom to basistrinn langs en gradient. Slike skiller er med på å fortelle om artenes nisje og hvor de befinner seg i det økologiske rommet. Den sikreste måten å avgjøre hvilken kartleggingsenhet man befinner seg i, er gjennom å studere artene som vokser på det gitte stedet.

Felthåndboka er ment som et praktisk oppslagsverk for skogbruksplanleggere ute i felt. Vi har valgt ut bilder og skisser som viser gode kjennetegn, samt en kortfattet beskrivelse av arter som er mulige å identifisere i felt. I tillegg har vi presentert artens utbredelse og forekomst i NiN-systemet i tabeller med forskjellige fargekoder.

Boka er ikke en komplett liste over alle artene man finner i skogen, men et utvalg av arter som er pekt på som viktige i bestemmelsene av kartleggingsenheter. Det betyr også at en del trivielle arter ikke har fått noen omtale, selv om disse har en betydning for å velge ut riktig kartleggingsenhet. Eksempler på dette er lyngartene blåbær og tyttebær som vil dominere i bærlyngskogen.

Felthåndboken er utviklet gjennom et samarbeid mellom Landbruksdirektoratet, Skogkurs og Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo. Baro Moslet (Landbruksdirektoratet) har ledet arbeidet med boka. Anna Lena Albertsen (Skogkurs) har bidratt med innsamling av fotografier og skisser og tekster. Harald Bratli (NHM-UIO) har bidratt med faglige vurderinger av utvelgelsen av artene og knytningen opp imot NiN-systemet. En takk rettes til andelslagene som har testet ut boka, og gitt oss gode tilbakemeldinger underveis i arbeidet.

Steinkjer, 2023

Landbruksdirektoratet

Det økologiske rommet

Livsmiljøet rik bakkevegetasjon skal utfigureres som kartleggingsenheter slik de er definert i veilederen for kartlegging basert på NiN i målestokk 1:5000. For tresatt mark er de kartleggingsenhetene som er markert i rødt, relevante kartleggingsenheter. Inngangsverdiene med minsteareal, krav til treslag, hogstklasse og sjikting finnes i *Veileder for kartlegging av MiS-livsmiljøer etter NiN, versjon 1.0.3*.

Tabell 1: De kartleggingsenhetene som er uthevet med rødt inngår i livsmiljøet rik bakkevegetasjon

Naturlig fastmark	T4 Fastmarkskogsmark		Naturlig fastmark sterkt preget av langvarig innflytelse fra trær og som har over 10 % tresjiktdekning eller som forventes å ha hatt det i nær fortid eller få det i nær framtid og ikke er påvirket av flom				KE = 20	
							GT = 20	
	KA – Kalkinnhold ↑ Kalkfattig	Sterkt kalkrik	4 (hi)	T4-C4 Kalklågurtskog	T4-C8 Bærlyng-kalklågurtskog	T4-C12 Lynglågurtskog	T4-C16 Lavkalklågurtskog	
			3 (fg)	T4-C3 Lågurtskog	T4-C7 Bærlynglågurtskog	T4-C11 Lynglågurtskog	T4-C15 Lavlågurtskog	
			2 (de)	T4-C2 Svak lågurtskog	T4-C6 Svak bærlynglågurtskog	T4-C10 Svak lynglågurtskog	T4-C14 Svak lavlågurtskog	
			1 (abc)	T4-C1 Blåbærskog	T4-C5 Bærlyngskog	T4-C9 Lyngskog	T4-C13 Lavskog	
	KI•1 (0a)		1 (ab)	2 (cd)	3 (ef)	4 (gh)		
			Frisk og temmelig frisk (blåbær- og lågurtskog) > Sterkt tørkeutsatt (lavskog)					
			UF – Uttørkingsfare					
	KA – Kalkinnhold ↑ Kalkfattig	Sterkt kalkrik	4 (hi)	T4-C18 Høgstaudeskog	T4-C19 Litt tørkeutsatt høgstaudeskog	T4-C20 Tørkeutsatt høgstaudeskog		
		3 (fg)						
		2 (de)	T4-C17 Storbregneskog					
		1 (abc)						
KI•2 (bc)		1 (ab)	2 (cd)	3 (ef)	4 (gh)			
		Frisk og temmelig frisk (blåbær- og lågurtskog) > Sterkt tørkeutsatt (lavskog)						
		UF – Uttørkingsfare						

Naturlig fastmark	T30 Flomskogsmark		Naturlig fastmark forstyrret av vann i bevegelse og sterkt preget av langvarig innflytelse fra trær. Tresjiktdekningen er over 10 % eller forventes å ha vært det i nær fortid eller være det i nær framtid		KE = 4	
					GT = 7	
			T30-C1 Flomskogsmarker på grus og stein		T30-C2 Flomskogsmarker på finmateriale	
	KI•1 (0a) ER•1 (0a)		A (cde)		B (fghi)	
			Grus og stein > Finmateriale (sand, silt og leire)		S1 – Dominerende kornstørrelsesklasse	
T30-C3 Kildepåvirkede flomskogsmarker på finmateriale: KI•2 (fgh), S1•B (fghi)						
T30-C4 Eksponert flomskogsmark på finmateriale med klart erosjonspreg: ER•2 (a), VF•2 (de), S1•B (fghi)						

Semi-naturlig fastmark	T32 Semi-naturlig eng		Engpregete, åpne eller tresatte økosystemer som er formet gjennom ekstensiv hevd (oftest en kombinasjon av beite og slått) og bruk til jordbruksproduksjon gjennom lang tid, ofte hundrer av år. Gjengroende semi-naturlig eng vil, når artssammensetningen og de økologiske prosessene typisk for skogsmark er etablert, typifiseres som en skogsmarkshovedtype			KE = 21	
						GT = 21	
	HI – Hevdintensitet ↑ Svært ekstensivt hevdpreg	Ekstensivt hevdpreg med svakt preg av gjødsling	3 (e)	*	T32-C6 Intermediær eng med svakt intensivt hevdpreg	T32-C21 Svakt kalkrik eng med svakt intensivt hevdpreg	*
			2 (cd)	T32-C2 Kalkfattig eng med ekstensivt hevdpreg	T32-C4 Intermediær eng med ekstensivt hevdpreg	T32-C20 Svakt kalkrik eng med ekstensivt hevdpreg	T32-C8 Sterkt kalkrik eng med ekstensivt hevdpreg
			1 (b)	T32-C1 Kalkfattig eng med svært ekstensivt hevdpreg	T32-C3 Intermediær eng med svært ekstensivt hevdpreg	T32-C5 Svakt kalkrik eng med svært ekstensivt hevdpreg	T32-C7 Sterkt kalkrik eng med svært ekstensivt hevdpreg
KI•1 (0a) UF•1 (ab) SS•2 (jk+)		1 (bc)	2 (de)	3 (fg)	4 (hi)		
		Svakt kalkfattig → Sterkt kalkrik KA – Kalkinnhold					

Semi-naturlig fastmark							
	HI – Hevdintensitet ↑ Svært ekstensivt hevdpreg	Ekstensivt hevdpreg med svakt preg av gjødsling	3 (e)	*	T32-C14 Intermediær tørkeutsatt eng med ekstensivt og svakt intensivt hevdpreg	T32-C16 Svakt kalkrik tørkeutsatt eng med ekstensivt og svakt intensivt hevdpreg	*
			2 (cd)	T32-C12 Kalkfattig eng med klart hevdpreg	T32-C13 Intermediær tørkeutsatt eng med svært ekstensivt hevdpreg	T32-C15 Svakt kalkrik tørkeutsatt eng med svært ekstensivt hevdpreg	T32-C18 Sterkt kalkrik tørkeutsatt eng med ekstensivt hevdpreg
			1 (b)	T32-C11 Kalkfattig eng med mindre hevdpreg	T32-C13 Intermediær tørkeutsatt eng med svært ekstensivt hevdpreg	T32-C15 Svakt kalkrik tørkeutsatt eng med svært ekstensivt hevdpreg	T32-C17 Sterkt kalkrik tørkeutsatt eng med svært ekstensivt hevdpreg
	KI•1 (0a) UF•2 (cde) SS•2 (jk+)		1 (bc)	2 (de)	3 (fg)	4 (hi)	
		Svakt kalkfattig → Sterkt kalkrik KA – Kalkinnhold					
T32-C9 Kalkrik fukteng med mindre hevdpreg: KI•2 (bc), UF•1 (ab), KA•3-4 (fghi), HI•1 (b) T32-C10 Kalkrik fukteng med klart hevdpreg og svakt preg av gjødsling: KI•2 (bc), UF•1 (ab), KA•3-4 (fghi), HI•2-3 (cde) T32-C19 Svakt kalkrik tørkeutsatt eng på stabilisert sand med ekstensivt og svakt intensivt hevdpreg: SS•1 (fghi), KA•3-4 (fghi), HI•2-3 (cde) *Fordeles til nærmeste kartleggingsenhet i det økologiske rommet i henhold til «snippkriteriet»							

Naturlig våtmark	V2 Myr- og sumpskogsmark		Naturlig våtmark sterkt preget av langvarig innflytelse fra trær, uten påvirkning fra innsjø/hav. Tresjiktdekningen er over 10 % eller forventes å ha vært det i nær fortid eller være det i nær framtid	KE = 3 GT = 8
		V2-C1 Kalkfattige og svakt intermedieære myr- og sumpskogsmarker	V2-C2 Sterkt intermedieære litt kalkrike myr- og sumpskogsmarker	V2-C3 Temmelig til ekstremt kalkrike myr- og sumpskogsmarker
		1 (abcd)	2 (ef)	3 (ghi)
		Kalkfattig og svak intermedieær _____ → Temmelig kalkrik til ekstremt kalkrik		KA – Kalkinnhold

Naturlig våtmark	V4 Kalkkilde		Naturlig våtmark med klar kildevannspåvirkning. Forekommer typisk i skrånende terreng, gjerne like under der terrenget begynner å flate ut under lisidas bratteste parti		KE = 5 GT = 9	
	KI – Kildevannspåvirkning ↑ Klar og temmelig sterk kildevannspåvirkning [stabil (eustatisk) kilde]	Svært sterk kildevannspåvirkning [svak og ustabil (astatisk) kilde]	2 (æ)		V4-C2 Sterkt intermedieære og litt kalkrike kilder	V4-C3 Temmelig til ekstremt kalkrike kilder
			1 (de)	V4-C1 Litt kalkfattig og svakt intermedieær svak eller ustabil kilde		
		KT•1 (a)	1 (cd)	2 (ef)	3 (ghi)	
		Litt kalkfattig og svak intermedieær _____ > Temmelig til ekstremt kalkrik		KA – Kalkinnhold		

V4-C4 Sterkt intermedieære og litt kalkrike torvmarkskilder: KT•2 (b), KA•2 (ef), KI•1-2 (deæ)
V4-C5 Temmelig til ekstremt kalkrike torvmarkskilder: KT•2 (b), KA•3 (ghi), KI•1-2 (deæ)

Naturlig våtmark	V8 Strandsumpskogsmark		Naturlig våtmark sterkt preget av langvarig innflytelse fra trær, og som oversvømmes av vann fra innsjøer og/eller havvann. Tresjiktdekningen er over 10 % eller forventes å ha vært det i nær fortid eller være det i nær framtid. Forekommer langs bredden av større innsjøer og ned i supralitoralbeltet på sterkt beskyttede steder langs kysten (innerst i lange, grunne kiler, etc.)		KE = 3 GT = 3
	SA – Marin salinitet ↑ Ikke eller litt saltpåvirket	Temmelig til svært saltpåvirket	2 (bcd)		V8-C3 Litt til svært kalkrik saltpåvirket strandsumpskogsmark
			1 (0a)	V8-C1 Litt kalkfattig og intermedieær strandsumpskogsmark	V8-C2 Litt til svært kalkrik strandsumpskogsmark
			1 (cde)	2 (fgh)	

Litt kalkfattig og intermedieær _____ → Kalkrik
KA – Kalkinnhold

Forklaring av fargekoder

En art opptrer i ulik mengde og forekomst i skogsmark. Alle arter har sin egen økologiske nisje som kan fortelle oss hvilke krav arten har for å eksistere. Bakgrunnen for typesystemet i NiN er de generaliserte artslistedatasettene som forteller oss hvor arten befinner seg i det økologiske rommet, og i hvilken grad. Tabellene i denne felthåndboken er basert på de generaliserte artslistedatasettene for skogsmark som er delt inn i fire kategorier. De generaliserte artslistedatasettene er beregnet for Østlandet, noe som betyr at det vil være geografiske forskjeller som gjør at markeringene i tabellene ikke nødvendigvis stemmer for hele landet.

En **signalart** indikerer når en art har et tydelig skille mellom å være fraværende eller eksistere på en kartleggingsenhet. Arten skiller mellom to basistrinn med at den normalt sett ikke finnes på det ene basistrinnet, men at den kommer inn på neste basistrinn langs en miljøgradient (basistrinn er angitt med bokstaver). En **vanlig art** er en som vil opptre i store mengder i bunnsjiktet, og vil være den arten du ser mest av. En art som er **til stede**, vil opptre sporadisk med noen individer her og der. Typisk vil sjeldne arter komme inn i denne kategorien fordi de har en sparsom utbredelse noe som gjør at de aldri vil opptre i store mengder. En art som ikke er til stede, vil i de fleste tilfeller være fraværende. Likevel kan en forvente å finne enkeltindivider på disse kategoriene.

Ikke til stede	Arten forekommer normalt sett ikke på denne kartleggingsenheten
Til stede	Arten forekommer spredt
Vanlig	Arten forekommer relativt vanlig
Signalart	Arten indikerer et skille mellom basistrinn langs en LKM

Artenes forekomst varierer langs de lokale komplekse miljøvariablene (LKM). F.eks. vil blåveis være en skilleart på kalkinnholdet mellom basistrinn f og e. Det skrives på følgende måte: KA f|e. Det betyr at arten opptrer fra basistrinn f og utover til i.

Tabell 2: Eksempel på en arts fordeling langs kartleggingsenhetene i NiN-systemet. Rød skrift betyr at kartleggingsenheten inngår i livsmiljøet rik bakkevegetasjon. Fargene i tabellen er beskrevet i tabellen ovenfor.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM					HI b c						KA f e		KA e d							

Tabell 3: Aktuelle lokale komplekse miljøvariabler (LKM) som gir opphav til de ulike kartleggingsenhetene i NiN-systemet som plasserer artene i håndboken.

LKM	Forkortelse	Basistrinn
Kalkinnhold	KA	a – i
Uttøringsfare	UF	a – h
Kildevannspåvirkning	KI	0 – c
Hevdintensitet	HI	b – e
Erosjonspregede flomskogsmarker på funnmateriale	ER	0 - æ
Dominerende kornstørrelsesklasse	S1	c – i
Sandstabilisering	SS	0 - +

Oversettelsesnøkkel

Tidligere ble det registrert vegetasjonstyper i MiS-kartleggingen. Disse er nå erstattet med kartleggingsenheter etter NiN-systemet. Det er forsøkt laget en oversettelsesnøkkel mellom de gamle vegetasjonstypene og nye kartleggingsenhetene. Det må likevel nevnes at inntil vi har mer kunnskap, kan det være noe unyansert oversettelse. Ikke alle vegetasjonstypene er mulige å oversette direkte til en kartleggingsenhet, da omfanget av en vegetasjonstype og en kartleggingsenhet er ulik.

Tabell 4: Oversettelse av de gamle vegetasjonstypene til NiN kartleggingsenheter.

MiS-kode	Vegetasjonstype	NiN kartleggingsenhet	NiN-kode
440	Lågurt-bøkeskog	Lågurtskog	T4-C-3
450	Alm-Lindeskog	Lågurtskog	T4-C-3
224	Lågurtskog	Lågurtskog	T4-C-3
470	Gråor-almeskog	Lågurtskog	T4-C-3
490	Rikt hasselkratt	Kalklågurtskog	T4-C-4
210	Kalklågurtskog	Kalklågurtskog	T4-C-4
420	Lågurt-eikeskog	Bærlyng-lågurtskog	T4-C-7
129	Purpurlyng-furuskog	Bærlyng-lågurtskog	T4-C-7
222	Lågurtskog	Bærlyng-kalklågurtskog	T4-C-8
264	Sandfuruskog	Lyng-lågurtskog	T4-C-11
244	Høgstaudeskog	Høgstaudeskog	T4- C-18
460	Or-askeskog	Høgstaudeskog	T4-C-18
310	Gråor-heggeskog	Flomskogsmarker på finmateriale	T30-C-2
262	Rik hagemarkskog	Sterkt kalkrik tørkeutsatt eng med svært ekstensivt hevdpreg	T32-C-17
540	Lauv- og viersumpskog	Temmelig til ekstremt kalkrike myr- og sumpskogmarker	V2-C-2
524	Gran- og bjørkesumpskog	Temmelig til ekstremt kalkrike myr- og sumpskogmarker	V2-C-3
730	Rikmyr i skog	Temmelig til ekstremt kalkrike myr- og sumpskogmarker	V2-C-3
263	Rik hagemarkskog	Kalkrik eng med svært ekstensivt hevdpreg og svak kildepåvirkning	V2-C-3
510	Viersump	Kalkrik strand og sumpskog	V8-C-2

Rødlisterkategorien for hver enkelt art er hentet fra [rødlista for arter 2021](#).

Felthåndboka er inndelt etter artsgruppene bregner, busker, karplanter, gress, starr og moser. I tillegg er artene angitt med fargen på blomstene som ekstra hjelp etter følgende inndeling:

 – Fiolett blomst	 – Rød blomst	 – Hvit blomst	 – Grønn art
 – Gul blomst	 – Blå blomst	 – Ingen blomst	

Begreper

Felthåndboka har en allmenn tilnærming når det kommer til fagspråk. Likevel har det vært behov for å bruke noen fagbegreper til å beskrive artene. Forklaring på noen av begrepene er listet opp under, men det gjøres oppmerksom på at listen ikke er uttømmende.

Arr – Flaten der pollenkorntet lander og spirer på et fruktblad eller fruktemne

Agn – Bladet som sitter i småakset hos gress

Bladform – I botanikken er definert bestemte betegnelser for ulike bladtyper, -kanter, -grunn og -spisser.

Endesmåblad – Småbladene som sitter i enden på et blad. Ofte sammensatt eller koblet.

Finne – Vanlig hos bregner er at bladene er sammensatt av flere nivå av finner

Fnokk – Et omdannet beger hos korgplanten. Fnokk (pappus) fungerer som et forplantningsorgan, enten som et sveveapparat eller som kroker

Fruktgjemme – En liten hylse som somslutter hver enkelt hunnblomst (aks) hos starr

Grifler – Den øvre og oftest smaleste delen mellom fruktknuten og arret.

Midtnerve – tydelig årenett i blader. En nerve kan variere i utforming og størrelse

Parafyller – Hos moser kan det på stengelen mellom bladene være trådformete utvekster med klorofyll.

Renninger – En utløper eller rotskudd som kan være over eller under jordskorpen.

Sidesmåblad – Småblad som sitter langs etter stilken på et blad. I enden sitter endesmåbladet.

Slør – Vanlig hos bregner at det ligger et tynt slør over sorius (der sporene dannes).

Snerp – Et stivt børstehår som sitter i spissen av inner- eller ytteragnene hos gress.

Sporofytter – Sporeproduserende generasjon hos planter

Yngleknopper – Aseksuell formering hos blomster. Ofte omdanna småblad som sitter ved stengelen.

Øreblad – Små blad som sitter ved basis av bladskaftet. Oftest et på hver side.

Forord.....	3
Det økologiske rommet.....	4
Oversettelsesnøkkel.....	8
Begreper.....	9
 Fjell-lok.....	13
 Junkerbregne.....	15
 Kalktelg.....	17
 Ormetelg.....	19
 Skogburkne.....	21
 Strutseving.....	23
 Taggbregne.....	25
 Dvergmispel.....	27
 Leddved.....	29
 Bakkefiol.....	31
 Bakkemynte.....	33
 Ballblom.....	35
_ Bekkekarse.....	37
 Bergmynte.....	39
 Blodstorkenebb.....	41
 Blåveis.....	43
 Breiflangre.....	45
 Brunrot.....	47
 Brudespore.....	49
 Enghumleblom.....	51
 Fagerklokke.....	53
 Firblad.....	55
 Fjellfiol.....	57
 Flekkgrisøre.....	59
 Flekkmure.....	61
 Flueblom.....	63
 Fredløs.....	65
_ Gjeldkarve.....	67
 Grov nattfiol.....	69
 Gullris.....	71
 Hestehov.....	73

.....	Hvitbladtistel	75
.....	Kanelrose	77
_	Kantkonvall	79
_	Kattefot	81
_	Klourt	83
_	Kranskonvall	85
.....	Kransmynte	87
.....	Krattfiol	89
.....	Krypsoleie	91
.....	Kusymre	93
.....	Legeveronika	95
.....	Lerkespore	97
_	Liljekonvall	99
.....	Maigull	101
.....	Marianøkleblom	103
.....	Marisko	105
_	Markjordbær	107
_	Melbær	109
_	Mellomtrollurt	111
_	Mjødurt	113
_	Myske	115
.....	Nesleklokke	117
_	Ramsløk	119
_	Reinrose	121
.....	Rød jonsokblom	123
.....	Rød skogfrue	125
.....	Rødflangre	127
_	Sanikel	129
.....	Skogfiol	131
.....	Skogsalat	133
.....	Skogstorkenebb	135
.....	Skogsvinerot	137
_	Skogvikke	139
.....	Springfrø	141
.....	Storblåfjær	143
.....	_ Storklokke	145

..... Stortveblad	147
..... Sumpaukeskjegg	149
..... _ Tannrot	151
..... _ Trollbær	153
..... Turt	155
..... Tveskjeggveronika.....	157
..... Tyrihjem.....	159
..... Tysbast.....	161
..... _ Vendelrot.....	163
..... Vårerteknapp	165
..... Vårkål.....	167
..... Vårmarihånd	169
Bergrørkvein	171
Hengeaks	173
Kjempesvingel.....	175
Lundgrønnaks.....	177
Lundrapp	179
Skogfaks	181
Skogsvingel.....	183
Fingerstarr.....	185
Gulstarr	187
Langstarr	189
Skogstarr	191
Slakkstarr	193
..... Blanksigd	195
..... Granmose	197
..... Hasselmoldmose	199
..... Krussigd	201
..... Labbmose	203
..... Lundveikmose	205
..... Palmemose.....	207
..... Prakthinnemose.....	209
..... Putehårstjerne	211
..... Putevrिमose	213
..... Rosettmose	215
..... Storkransmose	217

Fjell-lok

Cystopteris montana

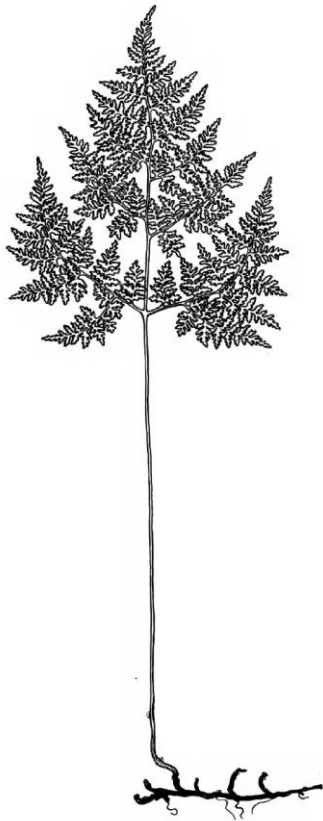
Indikator og kartleggingsenhet

God indikator i høyereliggende skog og i kilder.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM																					

Beskrivelse

15-25 cm. Enkeltblad eller få blad på lange skaft. Trefinnet blad der største småfinne på nedre hovedfinne oftest er jevnstor med tredje hovedfinne. Slør uten eller med noen få kjertler. Når blada blir knust lukter de av blåsyre eller bitre mandler. Forvekslingsmulighet: Kan ligne på fugletelg, men denne arten har ikke mandellukt. Kalktelg har kjertler på bladene (lupe).

Voksested

Vokser på fuktig kalkrik skog og kilder, særlig i fjellet. Vanlig i fjellskogen i Sør-Norge og nordover helt til Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Ved å knuse bladene kan man få frem den karakteristiske lukten av blåsyre eller bitre mandler (©KSV).

Fjell-lok har langt bladskaft. Bladet er trefinnet. Største småfinne på nedre hovedfinne (nedre sirkel) er oftest jevnstor med tredje hovedfinne (øvre sirkel) (©KSV).

Junkerbregne

Polystichum braunii

Indikator og kartleggingsenhet

God indikator for høyt kalkinnhold på steinete og moldrik jord.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM																					

Beskrivelse

40-100 cm. Blad tofinnet, oftest vintergrønne. Ellers er de frisk grønne, lodne og myke. Innerste småfinne på oversiden av hovedfinnerne ikke stort lengre enn de andre. Slør faller nokså tidlig av. Taggbregne kan ligne, men har én gang finnete blader. Falkbregne er snau eller lite håret på bladene og innerste småfinne på oversiden av bladene er større enn de andre.

Voksested

Vokser i lauv- og barskog, på rasmark og berg. Relativt vanlig for Vestlandet. Ellers har den en sporadisk utbredelse vest for Oslofjorden, og langs kysten i Trøndelag og Nordland.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Sporehusen sitter på undersiden av bladene (©HB).

Tofinnete blad som er brede og butte (©HB).

Junkerbregne vokser på ustabil rasmark (©HB).

Junkerbregne kan dominere busksjiktet der den vokser (©HB).

Kalktelg

Gymnocarpium robertianum

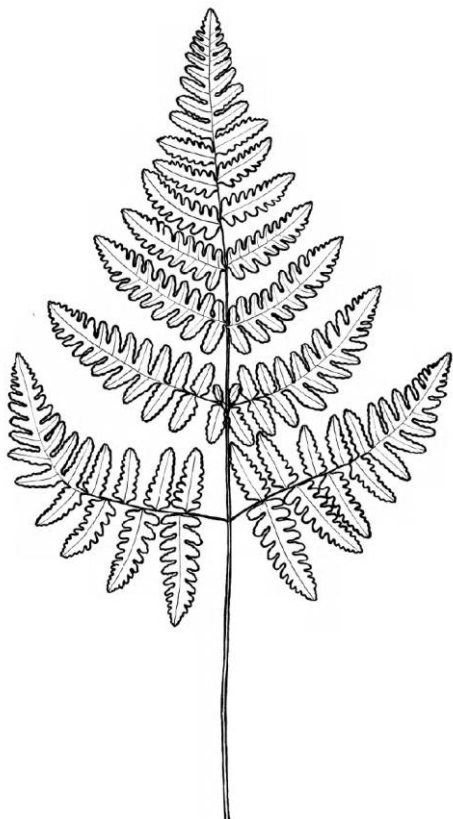
Indikator og kartleggingsenhet

Sjelden, men bra indikator for de mest kalkrike skogsmarkene

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM																					

Beskrivelse

10-30 cm høy bregne med svartgrønt bladskaft og trekanta bladplate slik som *fugletelg*. Stiv og matt tofinnete grønngrå bladplate, tett kjertelprikka (lupe). Fugletelg ligner, men mangler kjertler. Nedre primærfliker er hos fugletelg nesten like lang som resten av bladplante, hos kalktelg er den klart mindre. I knoppstadiet skiller de ved at kalktelg er opprulla i ei kule, mens fugletelg har tre kuler.

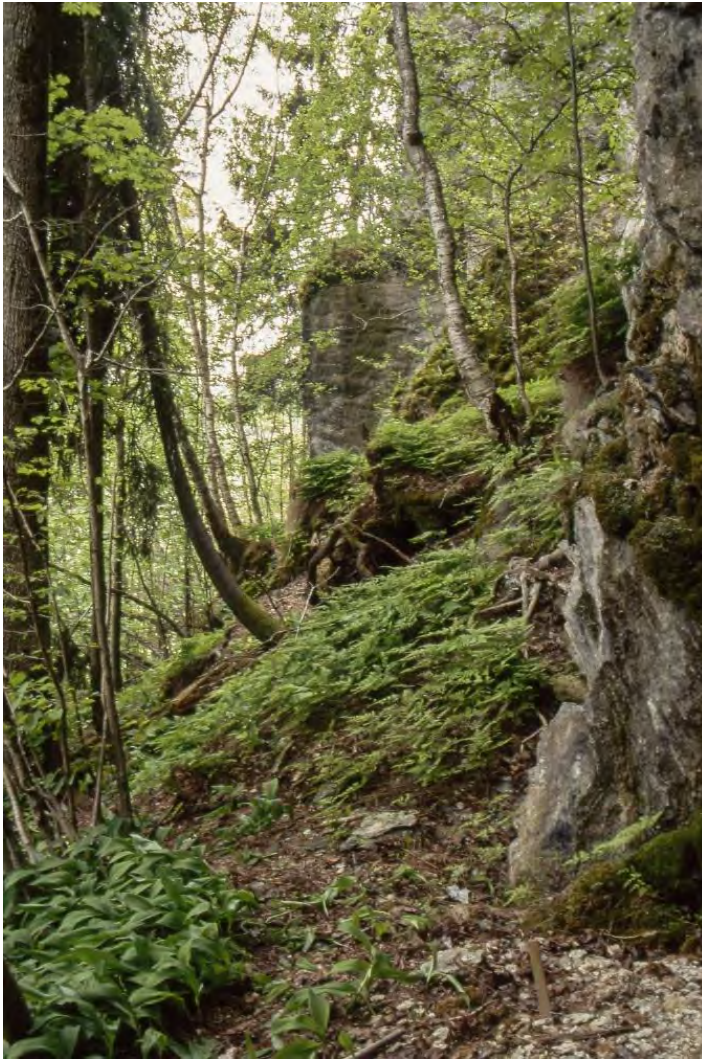
Voksested

Vokser på berg og rasmark i kalkrike områder fra Østlandet til Troms. Er en sirkumpolar art som har en østlig utbredelse i Norge. Spordiske forekomster på Sør- og Vestlandet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Typisk voksested i rasutsatt mark (©JYL).

Kalktelg er snarlik fugletelg, men har en mer matt grågrønn farge. Nedre primærfliker hos fugletelg er dessuten betydelig større enn hos kalktelg (©ALA).

Mørkebrune sporer på undersiden. Kalktelg er tett kjertelpricket, mest på undersiden, for å se disse trenger man lupe (©ALA).

Ormetelg

Dryopteris filix-mas

Indikator og kartleggingsenhet

Ikke veldig kalkkrevende

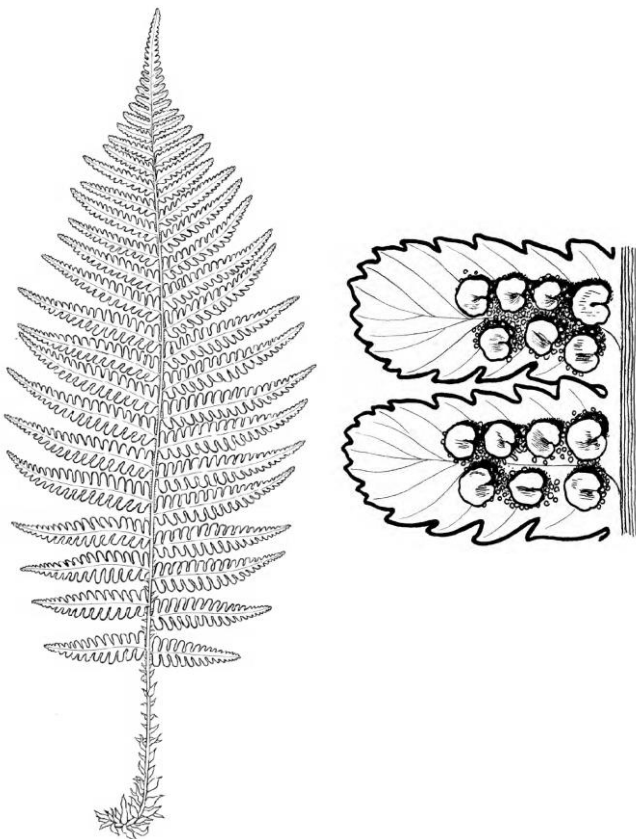
T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM																					

Beskrivelse

40-120 cm. Bladskaft og midtribbe kledd med gråbrune skjell. Tofinnet blad der småfinner er kvasstannet langsetter kantene og med oppreiste eller innerbøyde tenner i spissen. Hvert småblad har 5-8 sporehoper som er formet som en hestehov dekket av et tynt slør. Ligner på skogburkne, som er tredobbelt finnet og har oppdelte 2.ordensfinner som er spisse. Hos ormetelg er de korte og avrunda og uten luft mellom. Skogburkne har også to flate ledningstrenger, mens ormetelg har mange runde (5).

Voksested

Vokser i steinete skog og skogkanter, på berg, ur og heier litt over skoggrensa. Vanlig i det meste av landet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Typisk voksested for ormetelg på grunnlendt mark (©JYL).

Midtribba er kledd med gråbrune skjell (©JYL).

Blader lysegrønne og tofinnet. På undersiden ligger de karakteristiske hovforma sporene (©JYL).

Skogburkne

Athyrium filix-femina

Indikator og kartleggingsenhet

Ikke veldig kalkrevende art, men liker det litt fuktig og skyggefullt.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
V2	C-1	C-2	C-3																	
LKM																				

Beskrivelse

50-120 cm. Bladskaft oftest mer enn $\frac{1}{4}$ av bladplaten. Tredobbelt finnet blad der hovedfinner er omtrent sittende, mens småfinnene er tilspissa. Sporehopene er avlange og bøyde, dekket av et slør som sitter på lenge. Ligner på ormetelg, men denne har dobbeltfinnet blader og flere runde ledningstrenger. Skogburkne har to flate. Fjellburkne har runde sporehoper, mens skogburkne har bøyd.

Voksested

Vokser i skog og kratt på litt skyggefulle og fuktige steder. Vanlig i hele landet til litt over skoggrensa.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Skogburkne vokser skyggefullt på fuktige steder (©JYL).

Tofinnete blad med avlange sporehoper (©JYL).

Skogburkne er en høyvokst bregne som kan ligne på fjellburkne som er den andre arten i slekta, men disse har forskjellige habitatkrav (©JYL).

Strutseving

Matteuccia struthiopteris

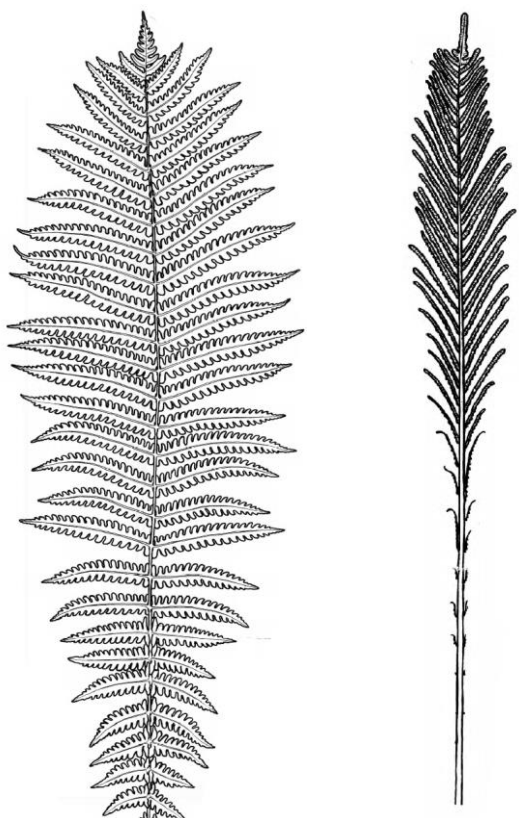
Indikator og kartleggingsenhet

God indikator for høgstaudekog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM			KI b c															KA g f KI b c		

Beskrivelse

70-150 cm stor bregne med lysegrønne, sterile blad som står opp i store rosetter fra krypende jordstengler. Bladene er tofinnet og har et kort skaft som er bredest mot spissen. De innerste småfennene på hovedfennene har ei stor tann som går noe rundt skaftet. Sporebladene står over vinteren. Sporehopene sitter 1-2 rekker under den innrulla bladkanten. Bladene smalner mot basis, og er brede i øvre del opp mot spissen. Bladene mangler også sori.

Voksested

Vokser i fuktige skoger og bekkedaler, flomutsatte områder og fuktig beitemark. Vanlig i lavlandet i det meste av landet, men sjeldent syn i ytre strøk av Agder og Rogaland. Sparsomt i Finnmark

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Strutseving har et omvendt eggforma blad som er tofinnet (©JYL).

Tidlig om våren ser man ofte de brune sporebladene med innrullet bladkant (©JYL).

Strutseving er en klassisk bregne i høgstaudeskogen og kan bli langt over meteren høy (©JYL).

Taggbregne

Polystichum lonchitis

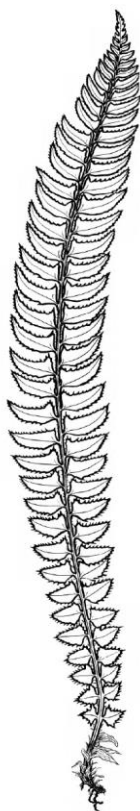
Indikator og kartleggingsenhet

God indikator for de mest kalkrike områdene

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM																					

Beskrivelse

Taggbregne er en 20-60 cm høy bregne med vintergrønne blanke og nokså stive og tykke blader. Bladene er mørkegrønne, ofte nedliggende mot bakken og i tuer. De er enkeltfinnet, har spisse tenner og er dekket av brune skjell. Sporehushopene finnes på undersiden av bladet, men bare på øvre halvdel av bladet. Kan ligne litt på junkerbregne og falkbregne, men de har dobbeltfinnete blad.

Voksested

Vokser i steinete skog, berg, og ur på kalkrik grunn. Finnes spredt over det meste av landet opp til snaufjellet, men er sjelden i indre strøk av Østlandet og Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Taggbregne kjennes igjen med sine stive og tykke blader som er spiss tannet (@JYL).

Taggbregne er vintergrønn og vokser i steinete skog, berg eller ur (@JYL).

Dvergmispel

Cotoneaster scandinavicus

Indikator og kartleggingsenhet

God lågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM												KA h g					HI b c			

Beskrivelse

Liten busk i rosefamilien, fra 20-150 cm høy, oftest oppreist, men av og til med liggende grener. Bladene er 1-3 cm lange, butte eller med en liten spiss, og med hvit filt på undersiden. Oversiden er grønn til olivengrønn, matt, og omtrent snau. Bladkanten er helt plan. Blomsterstander med 1-3 blomster sammen og med glatte grener i blomsterstanden. Kronblad hvite til lyserøde. Frukt rund 7-11 mm og gulrød. Den innførte arten dielsmispel har også blader med filthåra underside, men bladene er spisse og med nedsenkende nerver.

Voksested

Vokser på grunnlendt berg og tørrbakker og i åpen skog på kalkrik grunn. Vanlig i Sør-Norge opp til Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Dvergmispel kan ligne på svartmispel, som vanligvis er en noe større busk, med blader som er håra på undersiden og spredt håra på oversiden, og med svarte bær når de er modne Den er sjelden og vokser i lavlandet rundt Oslofjorden på kalkrik grunn. (©JYL).

Svartmispel er sjelden og forekommer spredt på kalkrik mark i et begrenset område ved Oslofjorden, blant annet på de kalkrike øyene i Indre Oslofjord. Den vokser i skogkanter og åpen grunnlendt kalkmark, og kan også gå inn i lysåpen skog (©JYL).

Leddved

Lonicera xylosteum

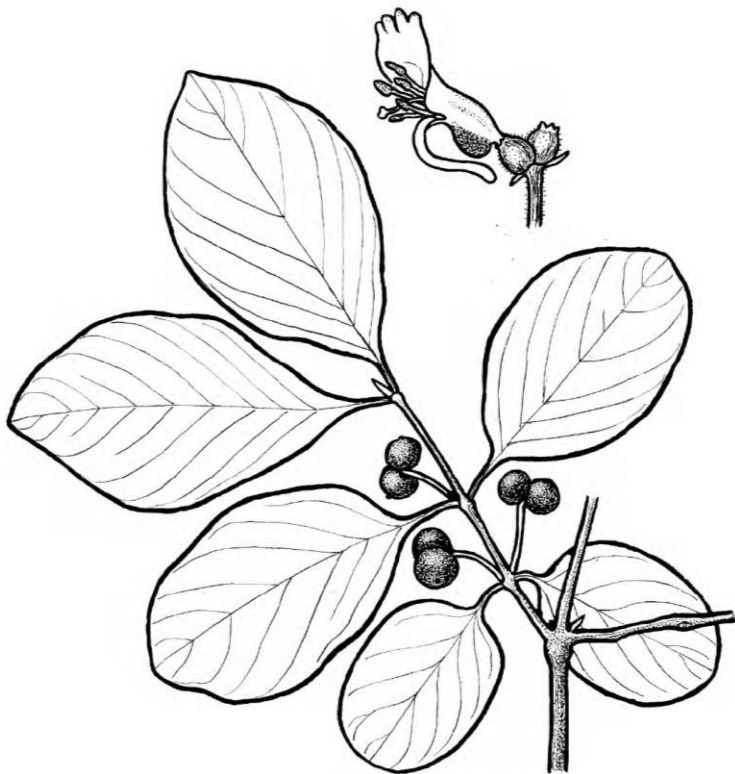
Indikator og kartleggingsenhet

Bra (kalk)lågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA h g UF b c				KA h g												

Beskrivelse

Leddved er en 100-300 cm høy, oppreist busk, med tynne, grålige kvister, som er dunhåret som ung. Bladene er hele, elliptiske, myke og dunhåret og sitter motsatt på grenene. Sidegrener er også motsatte. Blomstene sitter i par på 1-2 cm lange skaft. De er monosymmetriske, blekgule, fint hårete og toleppa, 1-1,5 cm lange. Kronrøret har en tydelig pukkel. Frukten er et bær, er rund, mørkerød og sitter to og to sammen. Oftest ganske spinkel busk.

Voksested

Vokser i lauvskog, skogkanter og rasmark. Vanlig på Østlandet. Enkelte spredte forekomster i Trøndelag. Forvillede hageplanter finnes trolig flere steder i landet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Bærene er røde og sitter i klaser to og to sammen. Typisk er også de parvise motsatte bladene (©HB).

Leddved skiller fra andre busker med sine myke og dunhåra blader som sitter i motsatte sidegrener (©JYL).

Bakkefiol

Viola collina

Indikator og kartleggingsenhet

God indikator for høyt kalkinnhold.

Artene i fiolfamilien kan være vanskelige å skille fra hverandre.

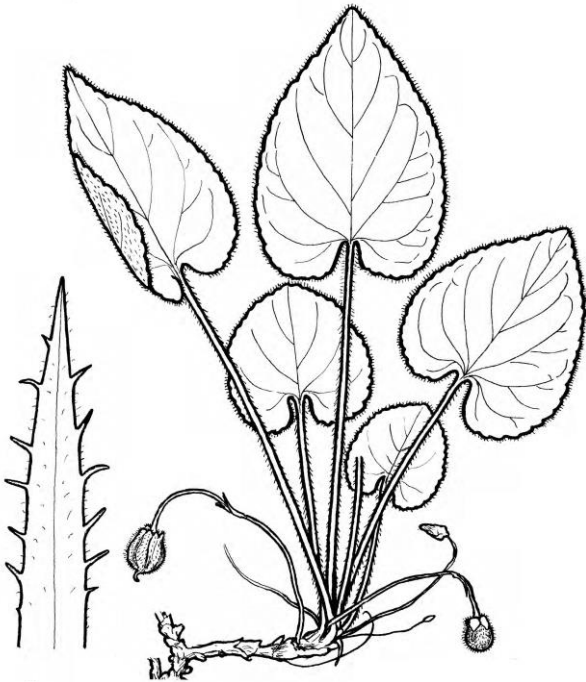
T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM				KA h g				KA h g				KA h g					KA h g			

Beskrivelse

5-20 cm. Flerårig. Blad hjerteforma, lysegrønne, mykloдне og bredest litt nedenfor midten. Øreblad frynsete. Blomster med god lukt, hvit spore. Kronblad blåfiolette. Ligner på lodnefiol, men den er mye sjeldnere, kun få steder på kalkrik grunn i lavlandet ved Oslofjorden. Skilles fra skogfiol og engfiol ved å ha tydelig håra blader, og ved å ha blad og blomster direkte fra jordstengelen.

Voksested

Vokser i skogkanter, tørrbakke og berg. Nokså vanlig på Østlandet vest for Glomma. Spredte forekomster i lavlandet i Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Kronblad blåfiolette, de øverste 4-6 mm brede(©JYL).

Bakkefiol har hvit spore(©JYL).

Blader lysegrønne, nesten gulgrønne. Blomster blekt blåfiolette. Blomstrer april-mai (©JYL).

Bakkemynte

Acinos arvensis

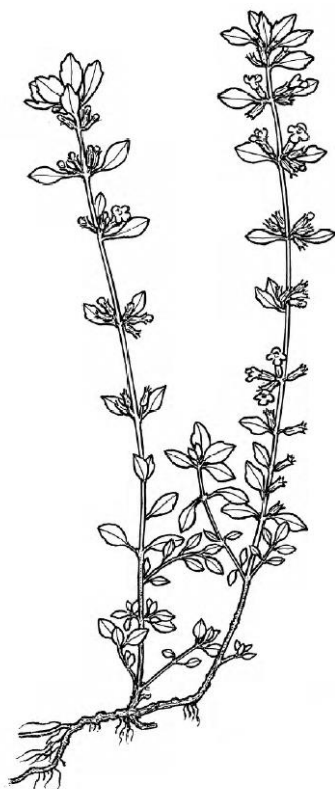
Indikator og kartleggingsenhet

Indikator for ekstremt kalkrikt, og tørt.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM												KA h g				KA h g	KA h g			

Beskrivelse

5-30 cm. Stengel grenet fra basis, ofte noe fiolett med myke, korte hår. Blad små og eggformede, til lansettformede, helrandete eller med få tenner. Blomster små, i kranser med relativt få blomster. Krone fiolett. Aromatisk lukt.

Voksested

Vokser på tørreng og grunt jorddekt berg og lysåpen, tørr skog på kalkrik mark. Nokså vanlig på Østlandet, og i fjord og dalstrøkene på Vestlandet og i Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Bakkemynte blomstrer juni-august (©JYL).

Stengelen har korte, myke hår. Her ser man også antydning til den fiolette fargen på stengel (©JYL).

Fiolette blomster formet som rette kronerør med kort og flat overleppe og tre-fliket underleppe. Blomstene sitter i krans rundt stengel. Bladene helrandet, eller med få tenner (©JYL).

.... Ballblom

Trollius europaeus

Indikator og kartleggingsenhet

Indikerer høgstaudekog.

Indikator for kalkrik høgstaudeeng.

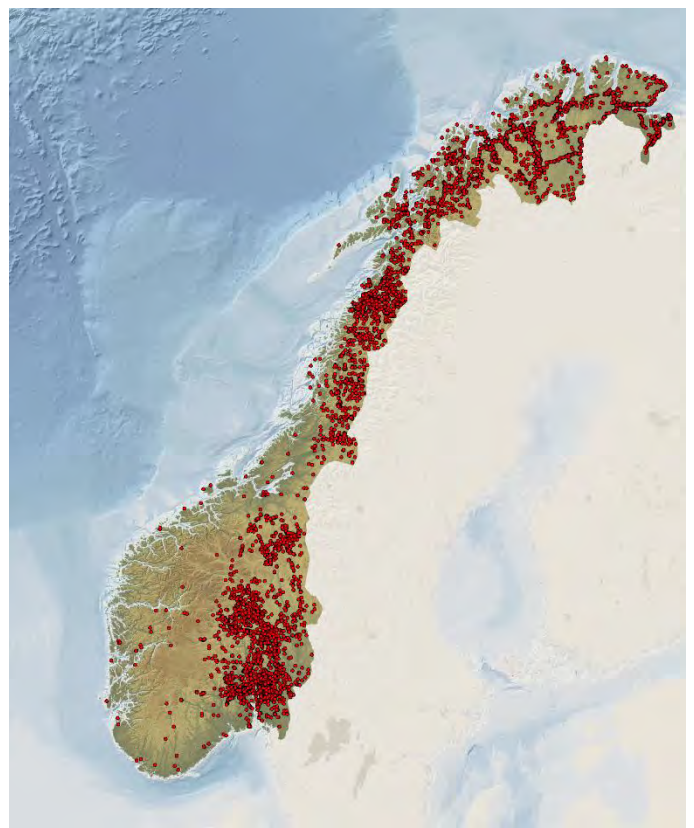
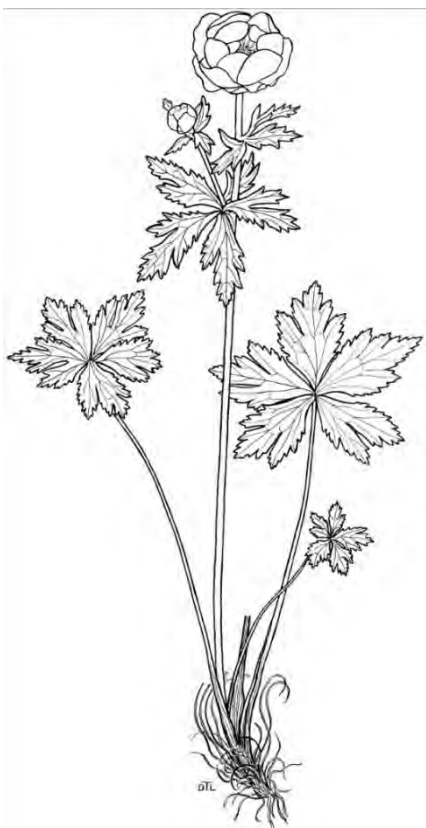
T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM									KA f e KI b a	KA f e HI e f KI b a										

Beskrivelse

20-80 cm. Blad glatte og blanke. Oftest bare én bolleforma, toppstilt og lysegul blomst, ca. 3 cm bred. Omtrent 10 blomsterblad, dekker hverandre som et kålhode. Blader glatte og blanke og dypt flika oftast med relativt brede fliker.

Voksested

Vokser i høgstaudekog og eng under skoggrensa, slåtteeng og beitemark. Noe østlig utbredelse på Østlandet og fra Trøndelag og nordover. Sjeldent syn på Sør-Vestlandet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

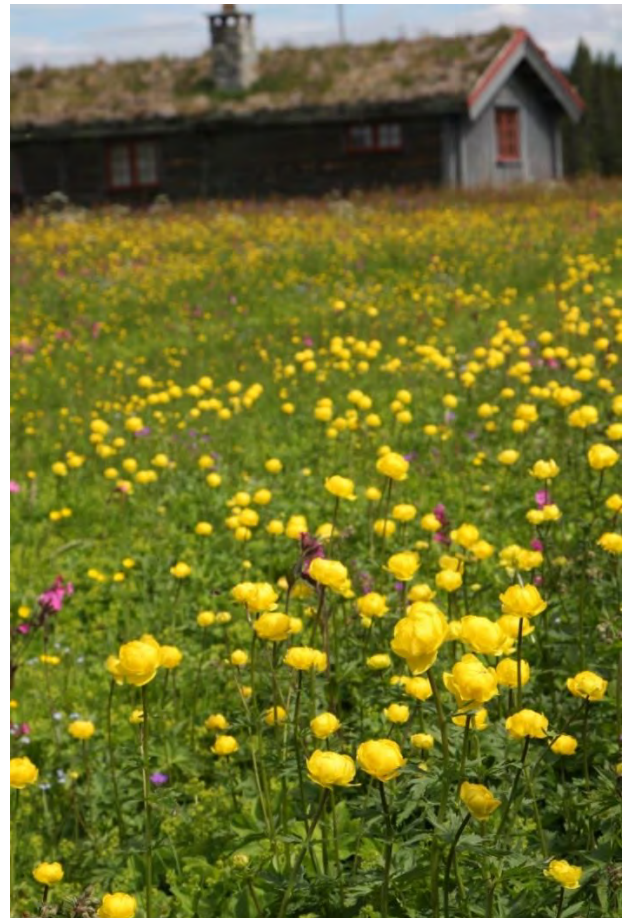
Ballblom har karakteristiske ballformede blomster med mange kronblad. Som regel én blomst per plante(©JYL).

Ballblom står ofte flere sammen(©JYL).

I skog er ballblom knyttet til høgstaudeskog(©JYL).

Ballblom kan forekomme i store mengder på enger med beite og slått. Skilleart for kalkrike enger (©ALA).

|_| Bekkekarse

Cardamine amara

Indikator og kartleggingsenhet

Østlig, typisk i rik sumpskog.

T30	C-1	C-2	C-3	C-4
V2	C-1	C-2	C-3	
V8	C-1	C-2	C-3	
LKM		KA f e	KA f e	

Beskrivelse

15-40 cm. Flerårig, med kantete stengel og med renninger fra stengelgrunnen, uten rosett. Stengelblad store med 2-4 par småblad. Begerblad ca. 4 mm lang. Kronblad 6-9 mm lange, hvite, av og til med fiolette årer. Pollenknapper fiolette. Smaker bittert. Bekkekarse mangler rosettblad og har store stengelblad som gjerne er har bredere fliker enn engkarse som ligner.

Voksested

Vokser i frisk sumpskog, myrdrag, kilder, bekkesikkel og grøfter. Østlig art. Vanlig opp til skoggrensa på Østlandet og i Trøndelag. Svært sjelden på Sør- og Vestlandet og i Nord-Norge.

Kategori

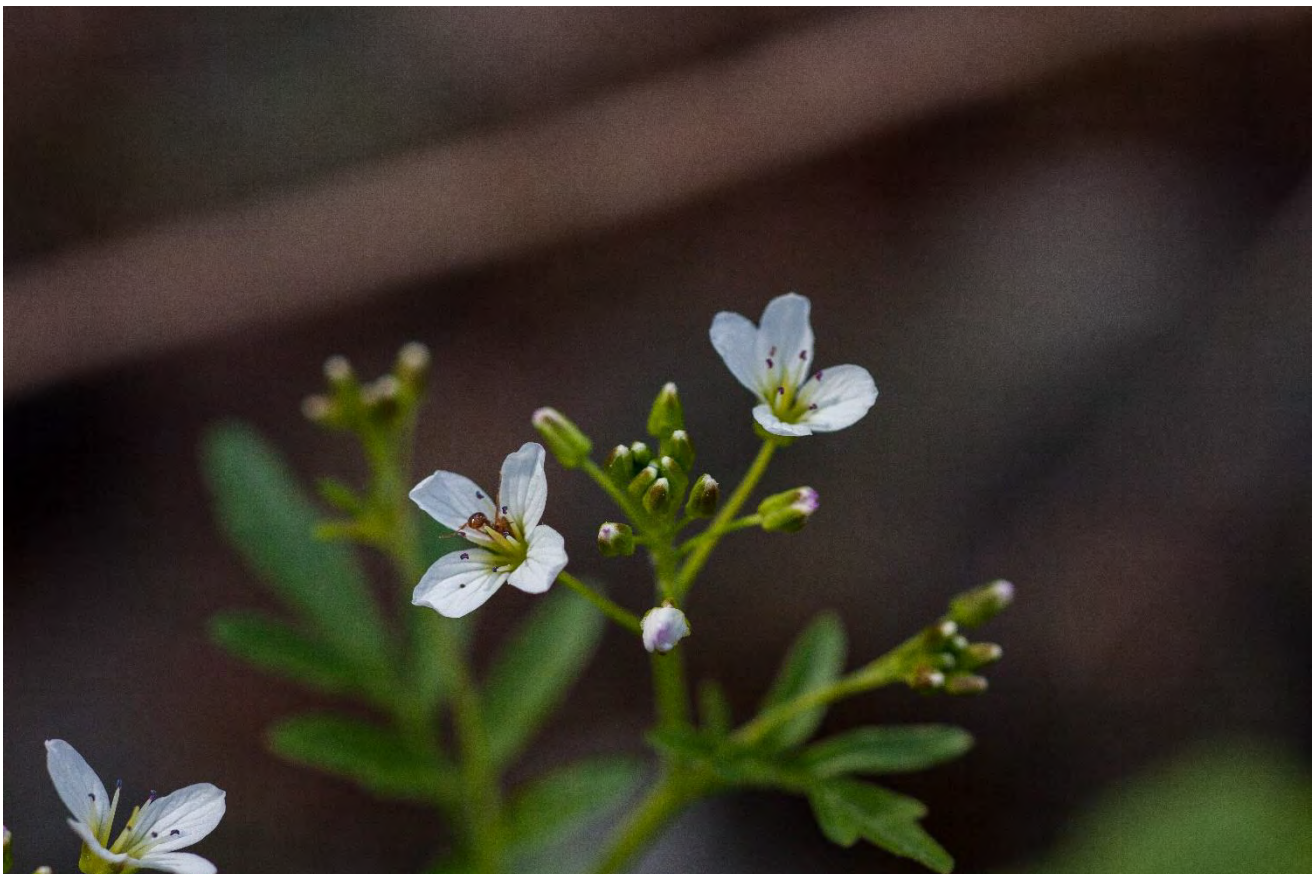
Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Bekkekarse er typisk for rik sumpskog(©JYL).

Bladene har 2-4 par småblad (©JYL).

Blomstene har hvite kronblad, av og til med fiolette årer. Pollenknappene er fiolette. Engkarse og sumpkarse ligner, men har oftest lyst fiolette blad (©JYL).

Bergmynte

Origanum vulgare

Indikator og kartleggingsenhet

God lågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM								KA h g				KA h g					KA h g			

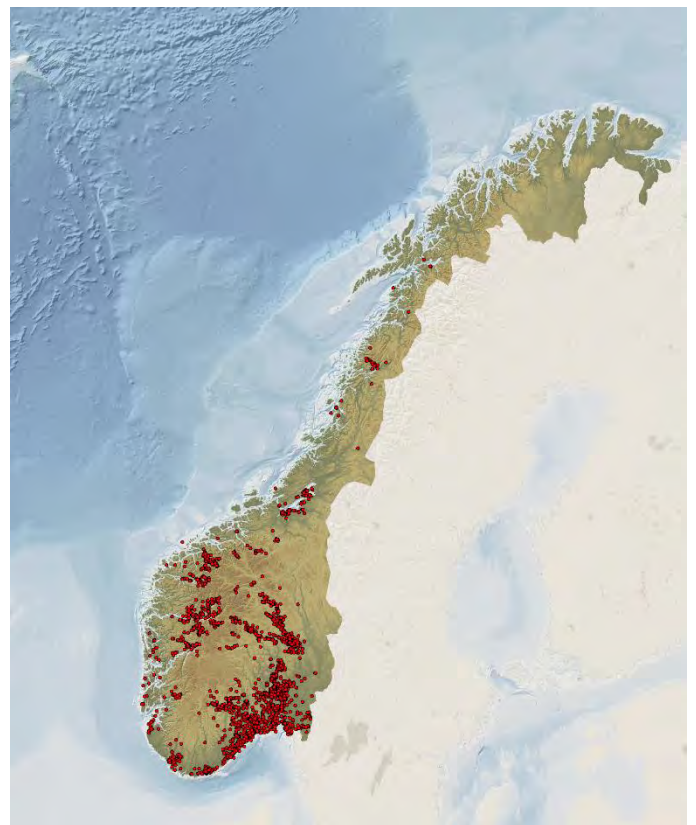
Beskrivelse

30-90 cm. Flerårig. Stengel grenet øverst, rødbrun og korthåret, kan være noe forvedet nederst. Blad eggformede, hele eller rundtanna, kjertelprikkede og med snau overside. Blomster rødfiolette i en forgrena topp. Sterkt krydderlukt av oregano. Hele planten kan få mørkfiolett farge. Som steril ligner den på kransmynte, som også har god lukt, men kransmynte er mer håret. Kransmynte har også blomster i tettblomstra kranser i motsetning til bergmynte som har blomster i grena topp.

Voksested

Vokser i både lysåpen og i tørr skog, skogkanter og kratt, grunnlendt berg og rasmark. Nokså vanlig på Østlandet og i indre fjordstrøk på Vestlandet. Spredte forekomster i Trøndelag og Nordland.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Bergmynte blomstrer juli-september. Blomstene er lyst rødfiolette, med støvbærere stikkende ut (©JYL).

Støttebladene er rødblune (©JYL).

Blomstene samlet i tette kranser i toppen. Bladene eggformede, hele eller rundtanna, kjertelprykkede og nesten glatte (©JYL).

Blodstorkenebb

Geranium sanguineum

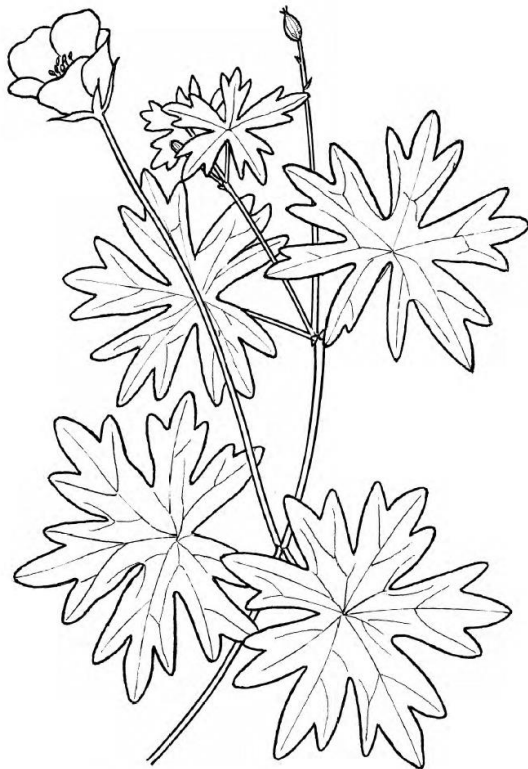
Indikator og kartleggingsenhet

Indikator for ekstremt kalkrikt, og tørt.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM								KA h g				KA h g				KA h g	KA h g			

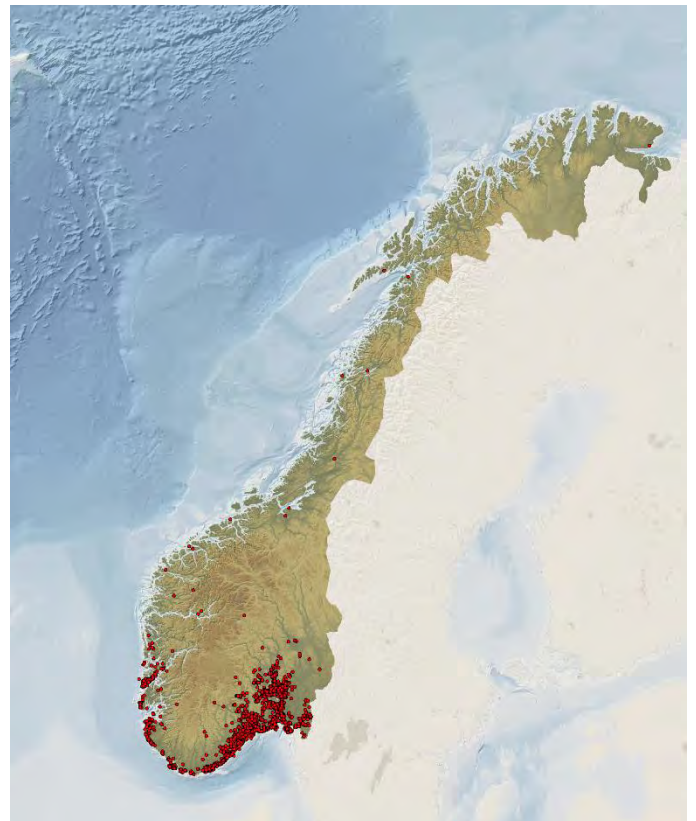
Beskrivelse

20-60 cm. Flerårig, grov jordstengel. Vokser ofte flere sammen. Stengel med utstående hår, ofte rødfarget, og med sprikende grener. Blad med 5-7 dypt delte fliker. Store rødfiolette blomster som er enkeltvis plassert fra bladhjørnene. Fruktene er hårte, lange og spisse (som et storkenebb). Skiller seg fra skogstorkenebb på mer rødfiolette større blomster og oftest smalere bladfliker.

Voksested

Vokser i varme skogkanter, tørrbakker, og grunnlendte berg, ofte nær kysten. Typisk kalkfuruskogsart (kalkrik furudominert tørr skog). Vanlig på Østlandet og langs kysten til Hordaland. Skiller seg fra skogstorkenebb på voksestedet som oftest er grunnlendt åpen mark, eller kalkrik, tørr og nokså åpen fastmarksskog i lavlandet hovedsakelig kystnært i Sørøst-Norge.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

*Sterkt rødfiolette blomster som sitter enkeltvis.
Blomstring juni-juli (©ALA).*

Legg merke til de de dypt flikede bladene, og midt i bildet de modne fruktene («storkenebb») som peker oppover (©JYL).

Blodstorkenebb er en flerårig urt som ofte danner tette bestand (©JYL).

Blåveis

Hepatica nobilis

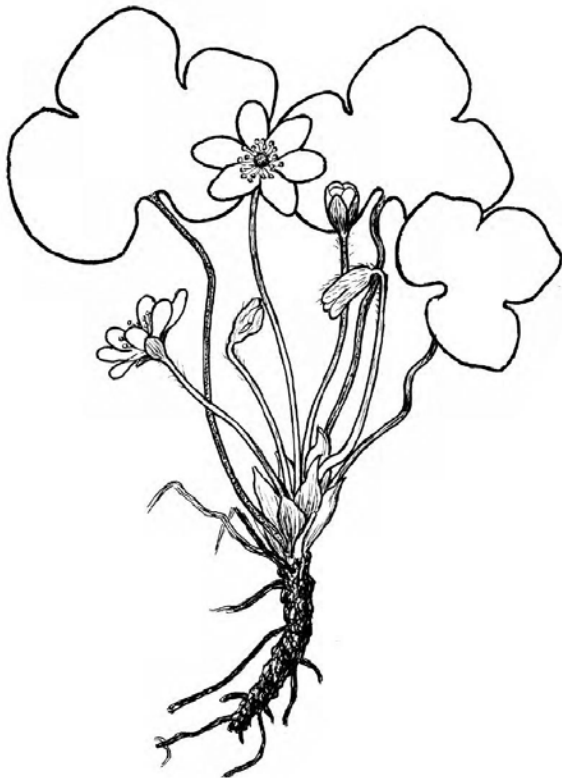
Indikator og kartleggingsenheter

God lågurtindikator. Tilstedeværelse av blåveiser et trygt tegn på kalkinnhold på nivå med lågurt.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
			KA f e				KA f e														

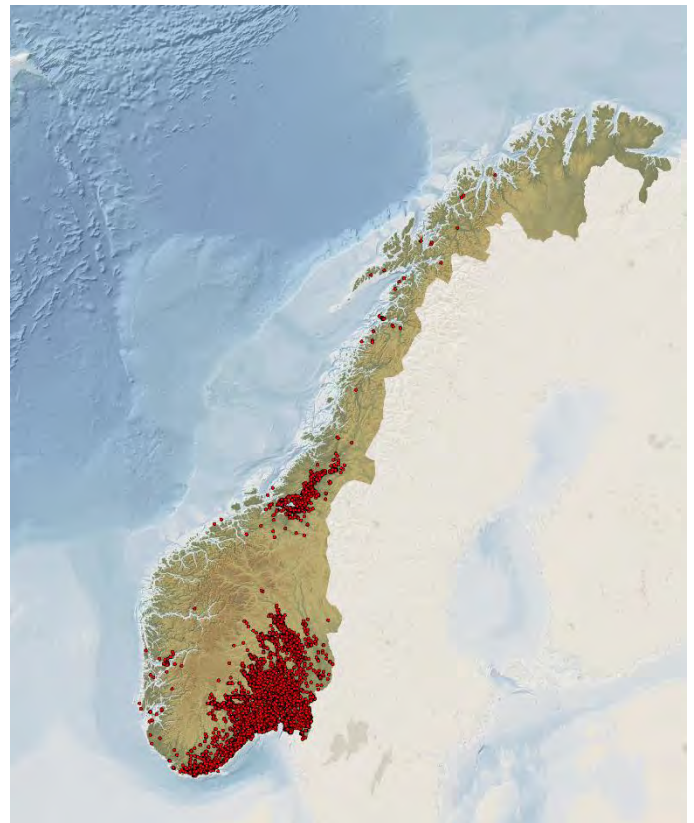
Beskrivelse

10-15 cm. Flerårig. Tykke, treflika blader, først dunhåret, senere glatte, ofte rødlig på undersiden. Blomstrer tidlig om våren med blå blomster og hvite pollenbærere. Blomstene kan av og til være hvite eller røde. Oftest syns bare bladene som er varige og holder seg grønne utover hele sommeren og gjennom vinteren.

Voksested

Sørøstlig art som vokser i kalkrik lauv- og barskog i lavlandet. Nokså vanlig på Østlandet og i Trøndelag. Ofte plantet og spredte forekomster fra forvillede hageplanter forekommer andre steder i Norge.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blåveisen er lett gjenkjennelig når den blomstrer, med sine blåfiolette kronblader og hvite pollenbærere. Blomstring mars-mai (©JYL).

Er det hvitveis? Nei, hvitveis har gule pollenbærere. Som vi ser her, er ikke alltid blåveisen blå. Den kan være hvit, rosa og lilla (©ALA).

Bladrosett med fjorårets blader. Etter blomstringen dannes nye blader. De tykke bladene med tre like fliker gjør at blåveis lett kan gjenkjennes uten blomster. Her er blomstringen snart på hell; vi ser den gulgrønne fruktnøtten i midten er i ferd med å modne (©JYL).

Breiflangre

Epipactis helleborine

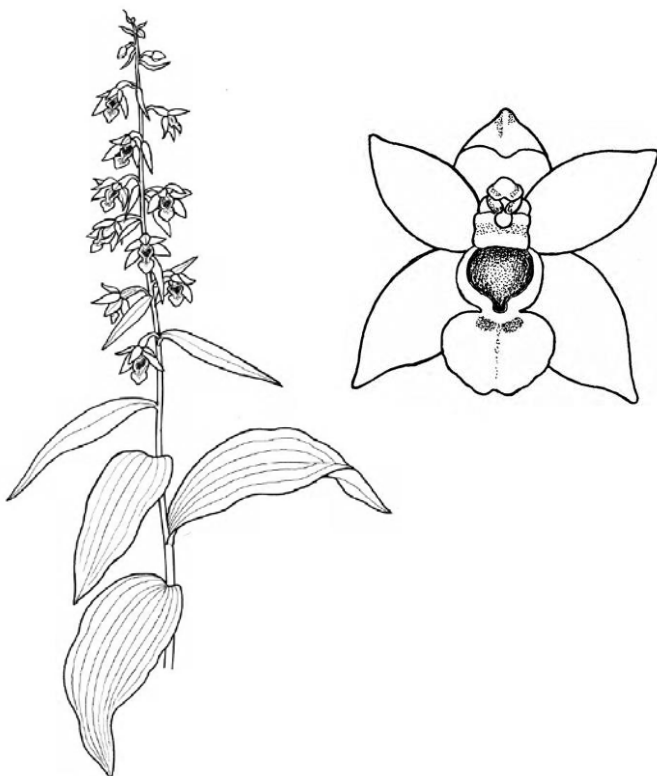
Indikator og kartleggingsenheter

God indikator, men ligner rødflangre, går friskere.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA h g																

Beskrivelse

30-70 cm. Kort jordstengel. Bladene er bredt eggforma, skruestilte, blanke på undersida. Korthåret i blomsterstanden. De nedre blomstene har lange støtteblad. Blomster 15-20 mm brede, grønne utenpå og brun eller fiolett-fargede inni. De kan variere en del. Som steril er breiflangre vanskelig å skille fra rødflangre, som typisk har purpurrøde til brunrøde blomster, og som vokser tørrere.

Voksested

Vokser i edellauvskog og annen kalkrik lauv- og barskog. Nokså sjelden; forekommer på det sentrale Østlandet, med spredte forekomster i kyst- og fjordstrøkene fra Sørlandet og nord til Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Breiflangre blomstrer juli-august, og her er den på slutten av sesongen, - avblomstret og med gule blader. Breiflangre har 5-10 eggrunde, spisse og utstående blad. De nederste blomstene har forholdsvis lange støtteblader (©JYL).

Brunrot

Scrophularia nodosa

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator særlig i høyereliggende skog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA g f	KA h g																

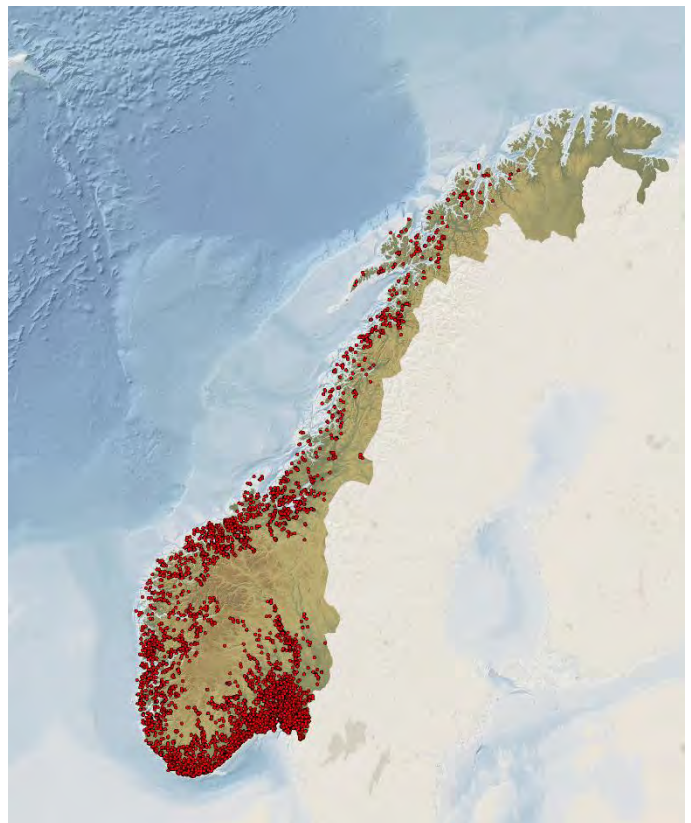
Beskrivelse

40-100 cm. Flerårig urt med store, lyse knuter på jordstengelen. Stengelen er firkanta, men uten tydelige vingekanter. Stengler og blad glatte eller omtrent glatte med tanna bladkant. Krona er sammenvokst med en brun overleppe, ellers grønn. Brunrot har en vond lukt lik skogsvinerot.

Voksested

Vokser i lauvskog, skogkanter og sørlige berg. Vanlig på Østlandet, langs kyst og fjordstrøkene fra Agder til Troms. Fåtallig i indre strøk.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Stengelen hos brunrot er kantet. Blomsterstanden er kjertelhåret (©KSV).

Glatte, motsatte blader med tannet bladkant (©KSV).

Blomstene er nokså uanselige. Sammenvokst krone 7 – 10 mm, grønn med fiolettbrun overleppe (©KSV).

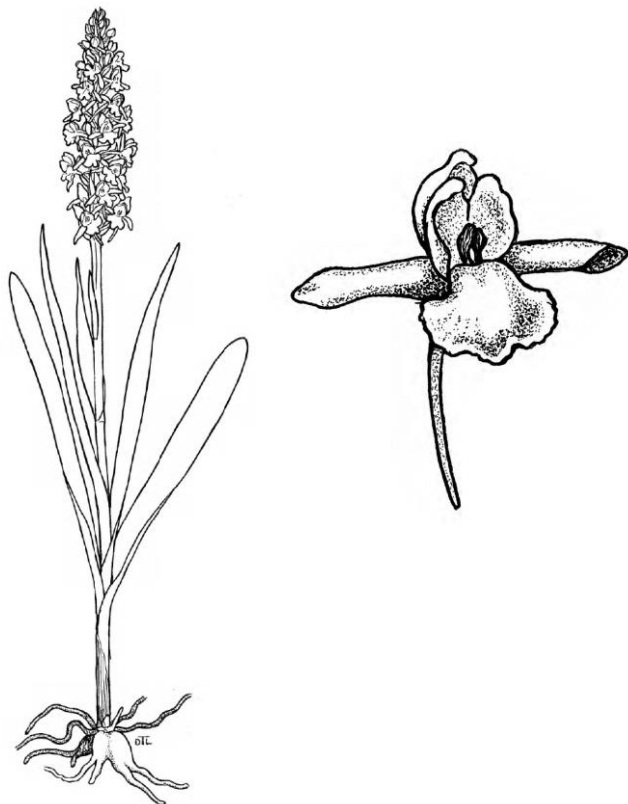
Indikator og kartleggingsenheter

God indikator på våre mest kalkrike skoger, men sjelden

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM							KA h g	KA h g											KA h g UF c b	KA h g

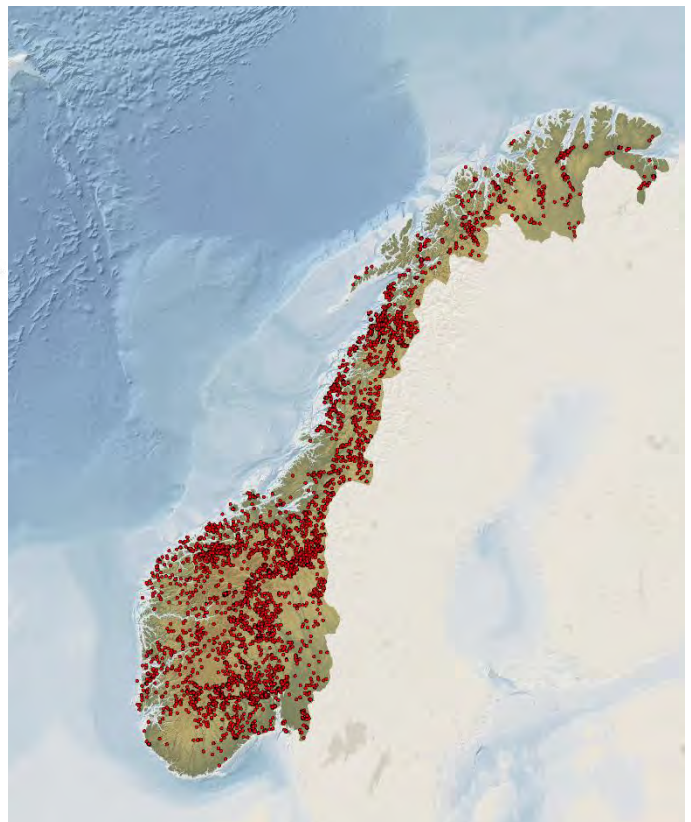
Beskrivelse

15-50 cm. Blad smale og spisse. Blomsteraks smale med mange lyserøde, små blomster med lang spore. Orkidé med en-symmetrisk blomst. Den har en trefliket leppe med grunne fliker som vender nedover, to utsprikende blomsterblad, og de øvre samlet som en hjelm.

Voksested

Kalkholdig og frisk til fuktig mark, slåtte- og beitemark, urterik skog, strandeng og veikant.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomsterakset er 4-10 cm. De lyst fiolette blomstene har leppe med tre like store fliker (©JYL).

Bladene hos engbrudespore er smale og spisse (1 cm) (©JYL).

Engbrudespore forekommer over hele landet på naturbeite, slåttemark og kalkmyr. Lokalteter i skog er knyttet til våre mest kalkrike skoger, gjerne med tidligere beite (©JYL).

Enghumleblom

Geum rivale

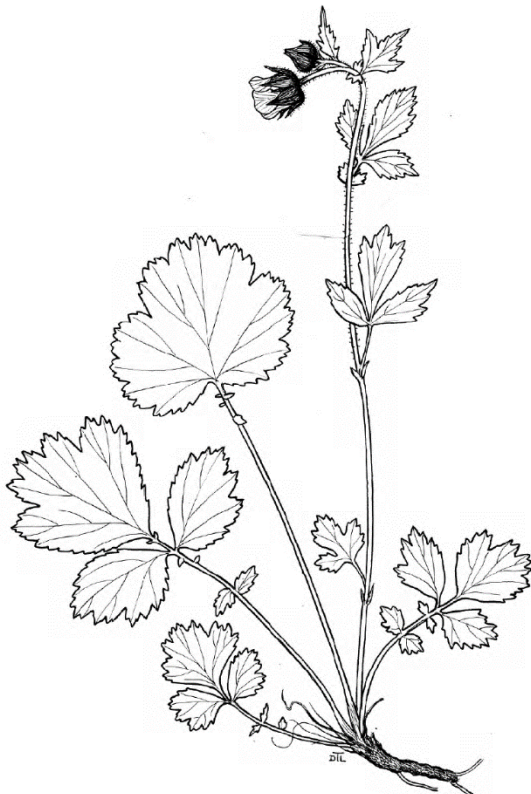
Indikator og kartleggingsenheter

God indikator for fuktig beitemark og for storbregneskog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
V2	C-1	C-2	C-3																	
LKM			KA g f						KA f e	KA f e								KA f e		

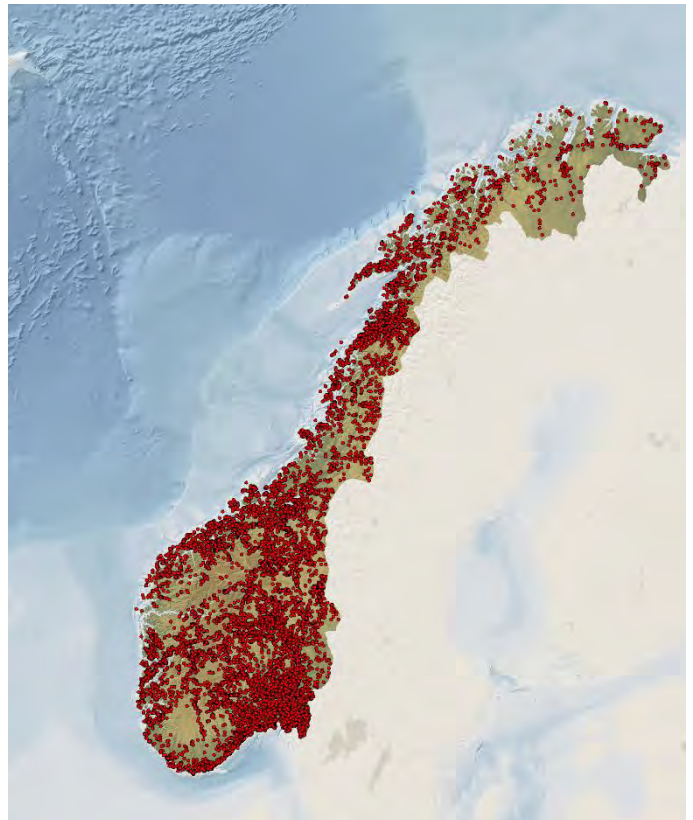
Beskrivelse

En 20-40 cm, mykhåret urt. Grunnblad med stort, butte endesmåblad. Stengelblad er trekoblet med små øreblad. Begerblad rødbrune, spisse, oppreiste i fruktstadiet. Blomsten er halvåpen og nikkeformet. Kronblad lyst brunrøde. Den modne fruktsamlingen sitter på et mer enn 5 mm langt skaft i blomsten. Bladene er lik kratthumleblom, men den har gule blomster, og grønne nedbøyde begerblad i fruktstadiet.

Voksested

Vokser på fuktig gressmark og åpen skog, ved bekker og i vierkjerr. Vanlig i hele landet opp til snaufjellet. Noe sparsom utbredelse i Finnmark.

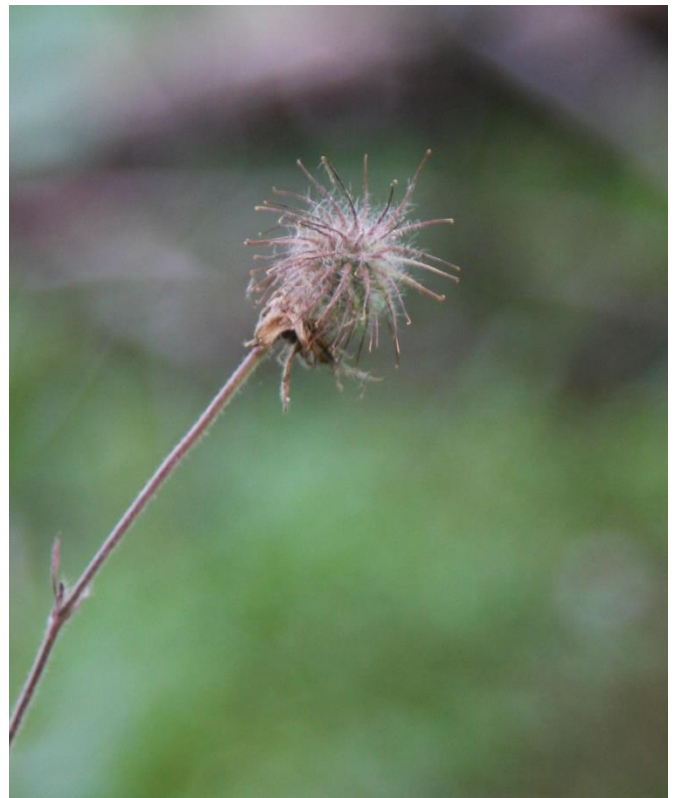

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Enghumleblom med sin klassiske nikkende blomst (©HB).

I frukt er stengelen oppreist (©ALA).

Enghumleblom vokser i fuktig gressmark sammen med andre urter (©JYL).

Enghumleblom. Uten blomst eller frukt kan det være vanskelig å skille den fra kratthumleblom. Enghumleblom vokser fuktigere, noe navnet antyder, - rivale betyr «som vokser ved bekker» (©ALA).

Fagerklokke

Campanula persicifolia

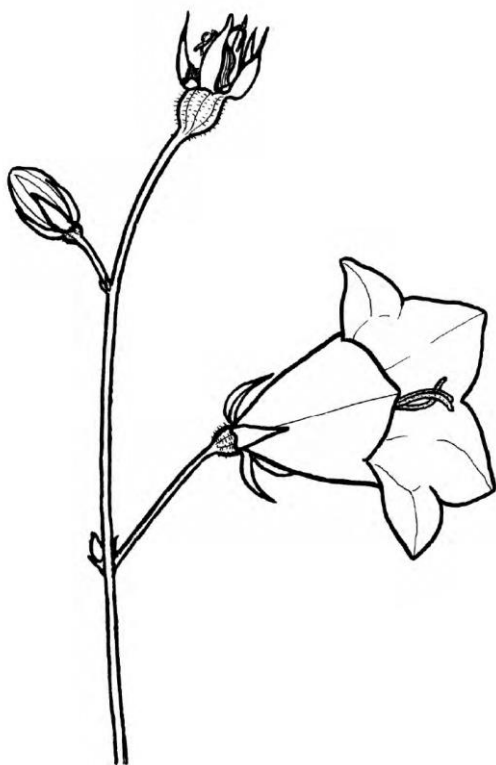
Indikator og kartleggingsenheter

Vokser i de mest kalkrike kartleggingsenhetene

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM					HI b c		HI b c	KA h g			KA f e	KA h g	KA e d HI b c							

Beskrivelse

Flerårig høy urt i klokkefamilien, ofte mellom 30 og 80 cm høy. Stengel og blader glatte. Nedre blad er lansettforma til smalt omvendt eggforma, mens stengelblad er linjeforma. Stengel ugrenet med kortskafta blomster i hjørnet av små støtteblad. Blomstene er blå, bredt klokkeforma, 3-4 cm lang, som store blåklokker. Frukten er en kapsel, oppreist, hårete og med dype groper. Alle klokker har hvit melkesaft.

Voksested

Vokser i tørr, åpen og forholdsvis næringsrik skog, også i kanter og enger. Sørøstlig art med utbredelse på Østlandet og nordover i dalstrøkene på Østlandet til Sør-Fron og Vang. Forekommer også i Telemark og langs kysten på Sørlandet. Forvillet/innført flere steder i Norge, bl.a. Trøndelag, Rogaland og i Møre og Romsdal.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Fagerklokke har hvit melkesaft (©JYL).

Fagerklokke ser ut som store blåklokker(©JYL).

Fagerklokke kan forveksles med storklokke som har bredere blader og oftest lysere blå blomster. Nesleklokke er en annen art som ligner, men den har også bredere blader og en strihåret stengel. Ugressklokke har gjerne en lang blomsterstand med blomster til en side og begerfliker som er tilbakebøyde. Den vokser oftest ved bebyggelse og i veikanter (©JYL).

Firblad

Paris quadrifolia

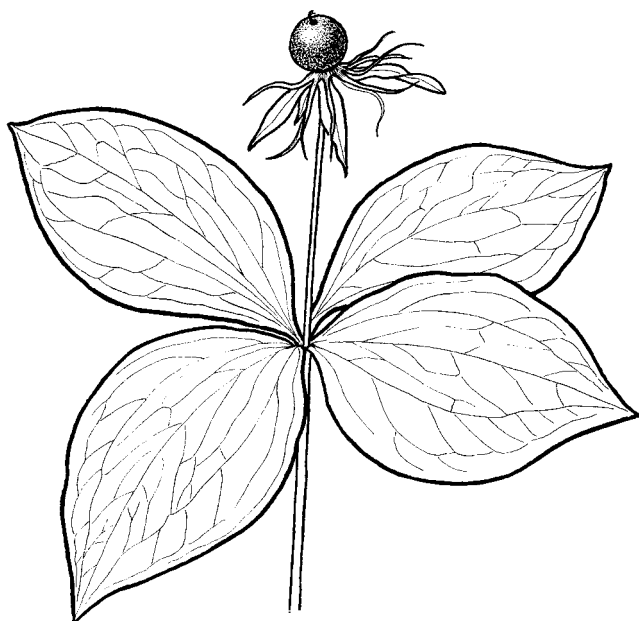
Indikator og kartleggingsenheter

God kalklågurtindikator, men går også ned i lågurt. Forekommer i høystaudeskog.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM				KA h g														KA g f		

Beskrivelse

10-40 cm. Oppreist stengel med fire, sjeldent fem, eggforma eller omvendt eggforma, tilspissa blad i krans. En toppstilt blomst, oftest med 4 landsettforma begerblad og 4 spisse og linjeforma kronblad, alle gulgrønne. 8 pollenbærere. Fruktknute av 4 fruktblad og med 4 grifler. Bær blåsvart, saftig men giftig.

Voksested

Vokser i lauvskog og barskog. Vanlig over hele landet, men sparsom i Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Sjeldent eksempel: Denne firbladen har fem blader (©JYL).

Firblad er lett gjenkjennelig med fire blader i krans, og den toppstilte blomsten med linjeforma, gulgrønne kronblader(©JYL).

Blomsten hos firblad utvikler seg til et blåsvart bær. I midten sitter fruktknuten med synlige arr (©HM).

Fjellfiol

Viola biflora

Indikator og kartleggingsenheter

Høyereleggende skog, høgstaudeskog, også fjell

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM																		KA		
																		f e		

Beskrivelse

5-15 cm. Flerårig. Stengel spinkel. Blad tynne og nyreformale, gulgrønne, fint håret i kanten som skiller den fra myrfiol. Består av en eller et par blomster der fire av kronbladene bøyer seg oppover. Kronblad gule med mørke striper.

Voksested

Vokser på skog, beitemark og tidlig snøleie. Vanlig i fjellskogen og i fjellet i Sør-Norge og helt nord til Finnmark.

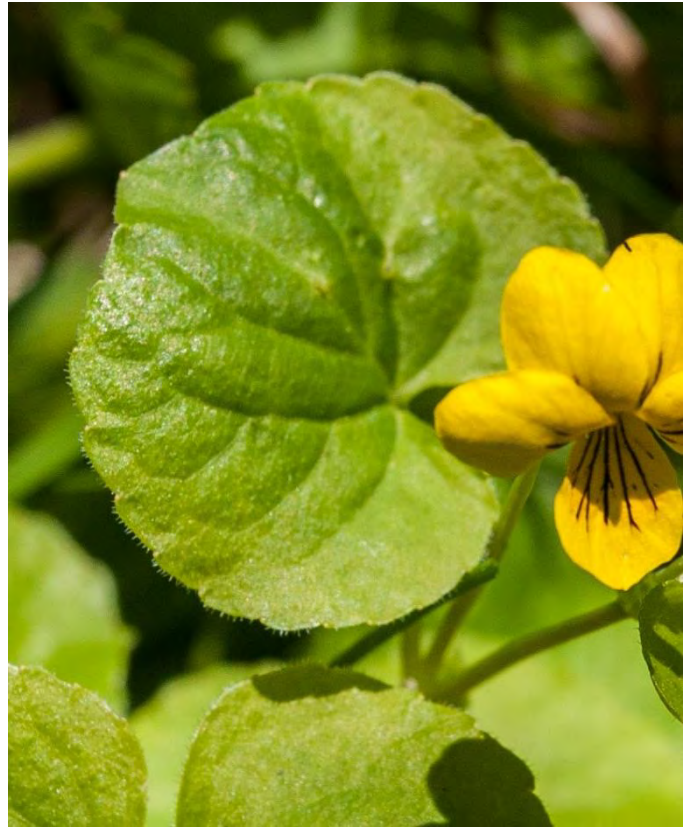

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Fjellfiol blomstrer juni-juli. Gule kronblad med mørke striper (©JYL).

Bladene er fint håret i kanten (©JYL).

Bladene hos fjellfioll er tynne, nyreformete og gulgrønne (©JYL).

Flekkgrisøre

Hypochoeris maculata

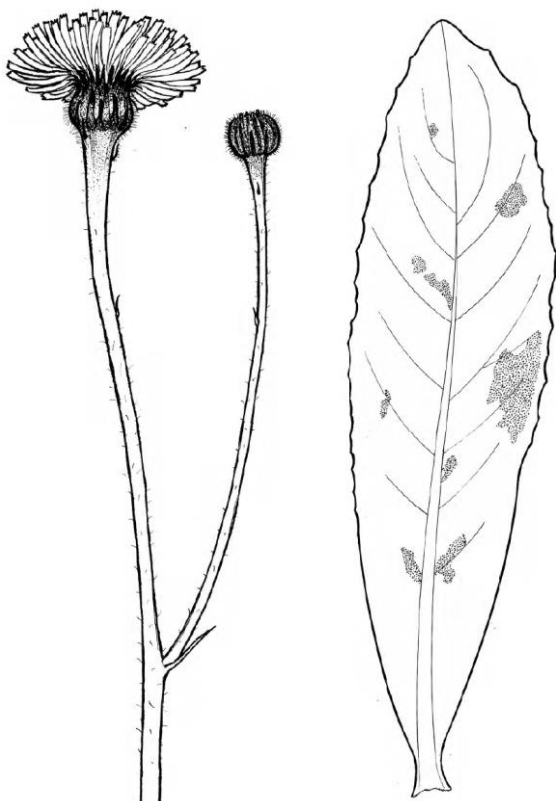
Indikator og kartleggingsenheter

Grei indikator for de kalkrike kartleggingsenheterne, også på åpen mark

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17				
LKM								KA h g				KA h g					KA h g				

Beskrivelse

Flekkgrisøre er en 20-60 cm høy flerårig urt i kurvplantefamilien. Bladene er store og nedliggende i rosett ved basis av stengelen, oftest med mørke flekker, kort ruhåret og vanligvis hele. Den har lange, stivhårete og relativt tykke stengler, uten blad, og oftest med en kurv (av og til flere kurver). Kurven er 4-5 cm bred og blomster gule. Korgdekkblad grønnsvarte, strihåret. Frukten har fjærfnokk og spres med vind (som løvetann). Blomstringstid juni – juli.

Voksested

Vokser i tørrbakker, tørr slåtteeng og beitemark, sørberg og rasmark og i lysåpen tørr skog på kalkrik grunn. Den har en sørøstlig utbredelse og er nokså vanlig på Østlandet nord til Dovre, og langs kysten til Sunnhordaland. Spredte forekomster i Møre og Romsdal og i Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Flekkgrisøre kan minne om en sveve (©HB).

Bladene ligger som en rosett nede ved stengelen (©HB).

Flekkgrisøre finnes typisk i tørrere slåtteenger og beitemark eller i lys tørråpen skog (©HB).

Flekkmure

Potentilla crantzii

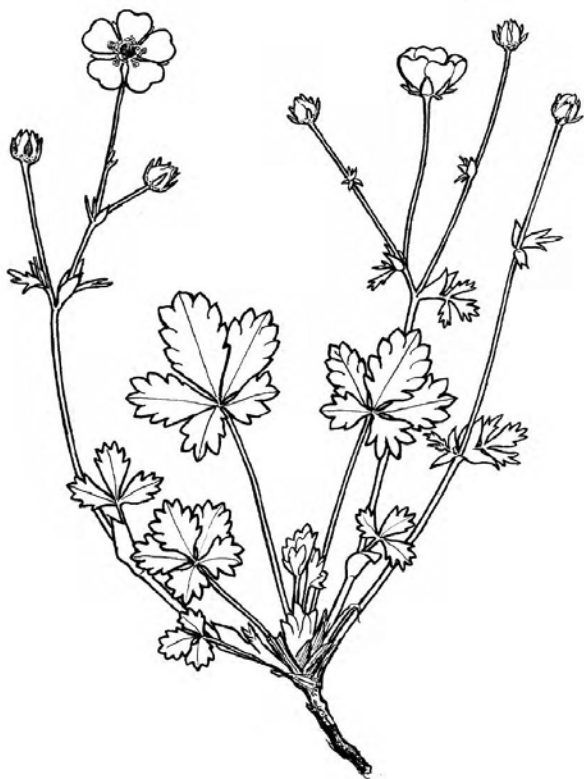
Indikator og kartleggingsenheter

Mest på åpen mark

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM												KA h g								

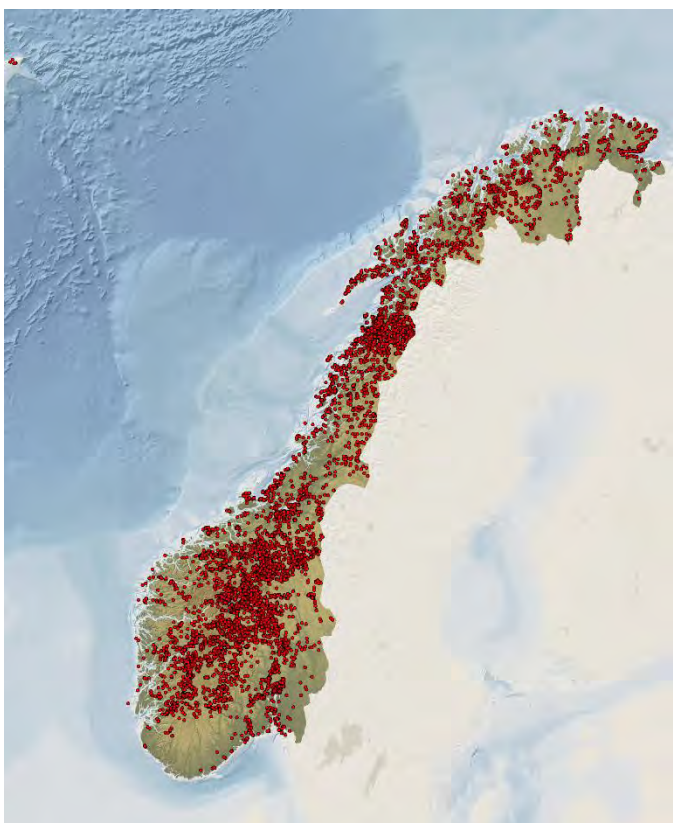
Beskrivelse

Flekkmure er en 5-25 cm lang, flerårig urt som vokser enkeltstående eller i små tuer. Grenene sitter løst og har ikke røtter. Jordstengel rødbrun. Rosettbladene tre- eller femkoble, grønne på begge sider. På småbladet er midttanna oftest jevnstor med eller litt større enn de andre og stikker litt ut. Ørebladene er i rosetten eggforma til lansettforma. Blomsterangler sidestilte, forgrena bare i toppen. Ytterbegerblad omtrent jevnstore med begerbladene, men de er mye smalere. Blomster 15-20 mm brede. Kronblad gule, oftest oransjefarget ved grunnen, 6-10 mm lang. Blomstringstid mai-juli. **Forvekslingsmuligheter:** Tepperot har blomster med fire kronblad, ikke fem. Sølvzure har smalere bladfliker og er hvitt filthåret på undersiden.

Voksested

Vokser på tørr slåtteeeng, tørrbakke, i åpen skog, setervoller og heier i fjellet. Vanlig i store deler av landet, noe mer sparsom på Sør-Vestlandet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blmsten hos flekkmure har fem kronblad. De er gule, og som regel med en oransje flekk. Bladene er tre- eller femkoblet (©JYL).

Flekkmure vokser enkeltstående eller i tuer i åpne tørre område, ofte på heier i fjellet (©JYL).

Flueblom

Ophrys insectifera

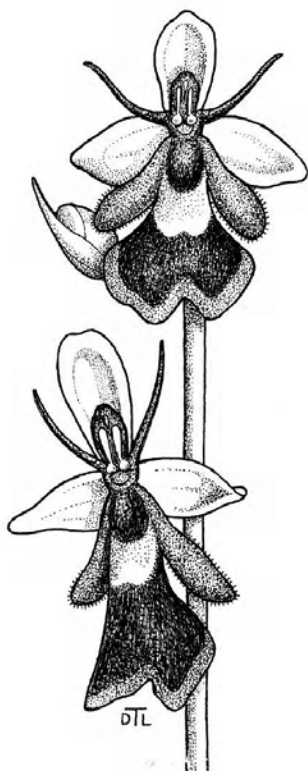
Indikator og kartleggingsenheter

God indikator for høyt kalkinnhold, men sjelden.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM								KA h g				KA h g									

Beskrivelse

10-30 cm. Flueblom er oppreist og nokså spinkel, med tungeforma blad ved basis. Har sittende blomster som ser ut som et insekt. Ytre blomsterblad er grønne, mens de indre er brunfiolette. Leppen er mørkebrun med firkanta blå flekk. Lett å kjenne igjen i blomst, men nokså liten og spe, og derfor vanskelig å få øye på.

Voksested

Vokser i åpen kalkrik furuskog, enger og rike myrer. Dette er en sjelden kalkkrevende art som har tre utbredelsesområder i Norge: på vestsiden av Oslofjorden fra Grenland nord til Hønefoss (svært sjelden også ved Fredrikstad), i Trøndelag: Steinkjer, Snåsa og Nærøysund, og i Nordland rundt Bodø.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Flueblomst blomstrer juni-juli. Det sitter 2-9 blomster i akset (©JYL).

Flueblom har en blomst som imiterer et insekt (©HB).

Flueblom er en nokså spinkel blomst med tungeforma blad ved basis (©HB).

Fredløs

Lysimachia vulgaris

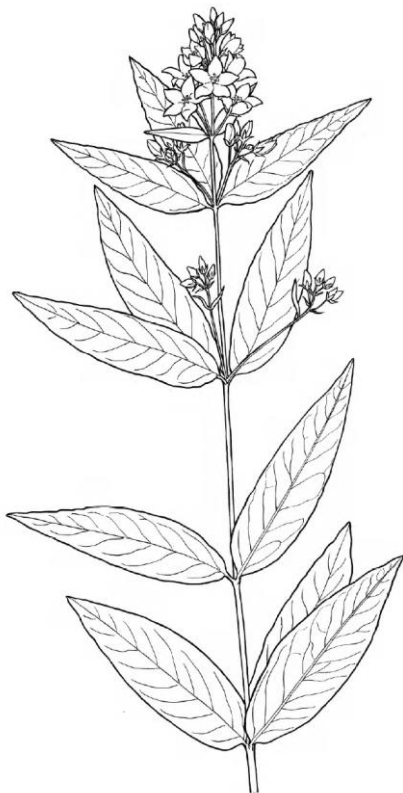
Indikator og kartleggingsenheter

Typisk i flommarksskog

T30	C-1	C-2	C-3	C-4
V8	C-1	C-2	C-3	
LKM		KA f e	SA b a	

Beskrivelse

50-150 cm. Stengel dunhåret. Blader med svarte kjertelprikker, undersiden er fint dunhåret. Blad sitter motsatte eller 3-4 i krans. Gule blomster i toppen. Begerblad med små, røde kjertler og hår i kanten. Den fremmede arten fagerfredløs ligner, men har grønn ikke rød kant på begerflikene. Gulldusk er snau, med motsatte smale blad, og blomsterstand fra bladhjørner med mange små blomster.

Voksested

Vokser i sumpskog, våt eng og vannkanter. Vanlig på Østlandet opp til Mjøsa, langs kysten på Sør- og Vestlandet. Spredte forekomster i Trøndelag opp til Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Stengelen er noe dunhåret (©JYL).

Fredløs er en karakteristisk art i sumpskog, våt eng og i vannkanten på Østlandet (©JYL).

|_ | Gjeldkarve

Pimpinella saxifraga subsp. *Saxifraga*

Indikator og kartleggingsenheter

Mest vanlig på de seminaturlige typene.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM					KA f e		KA h g	KA h g HI c b				KA h g			KA f e	KA h g	KA h g			

Beskrivelse

20-50 cm. Stengel rund og finstripete, oftest ikke innhul, glatt eller litt håra. Nedre blad finnet med 3-7 par eggrunde småblad, eller noen ganger to ganger finnet med smale avsnitt. Stengelblad med trådsmale fliker. Blomster små og hvite, sjelden rødlige. Frukt glatt uten hår, 2-3 mm lang. Blomstringstid juli-september.

Voksested

Vokser i beitemark og slåtteenger, sanddyner og grunt jorddekt berg. Ganske vanlig i kyst og fjordstrøkene i hele landet til Troms. Forekommer også i lysåpen, tørr skog på kalkrik mark, ofte furudominert skog.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Nedre blad sterkt finnet med 3-7 par eggrunde småblad (©ALA).

Stengelblad med trådsmale flicker (©ALA).

Gjeldkarve har en skjerm med mange små hvite blomster (©ALA).

Grov nattfiol

Platanthera chlorantha

Indikator og kartleggingsenheter

Relativt sjelden, men vanligere enn mange andre orkider.

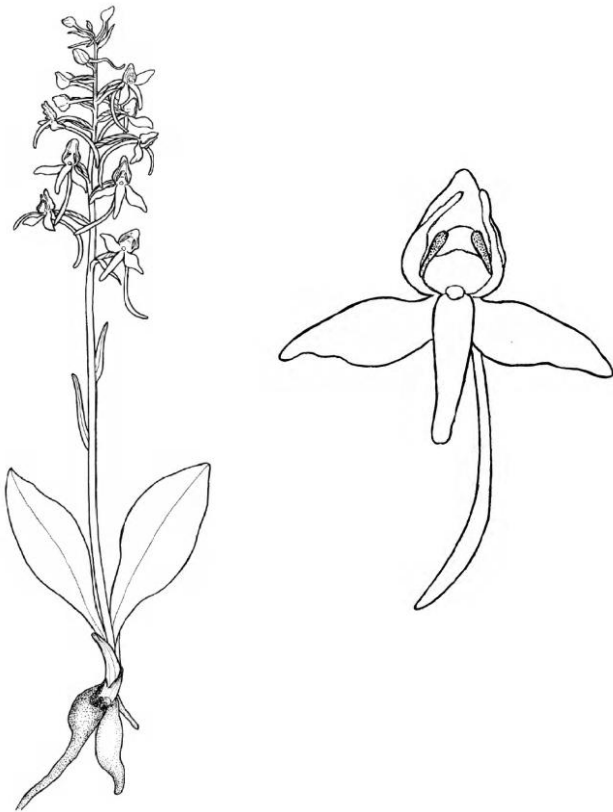
T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM			KA f e	KA f e				KA h g HI c b												

Beskrivelse

20-60 cm. Ligner på nattfiol, men er grovere, og ofte er det ene grunnbladet mye større enn det andre. Blomst grønnhvit med lang, grov spore, tykkest mot spissen. Pollenknappene spriker fra hverandre i motsetning til nattfiol de er parallelle, som en plog. Blomsteråpningen er videre enn hos nattfiol.

Voksested

Vokser i åpne skoger, beitemark og slåtteeng. Vanlig på Østlandet, langs kysten på Sør- og Vestlandet til Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Grov nattfiol skiller fra nattfiol på sprikende pollenknapper som en plog (©JYL).

Grov nattfiol er som navnet tilsier større og grovere i forhold til nattfiol (©JYL).

Ofte ser man bare bladene hvor det ene er mye større for grov nattfiol (©ALA).

..... Gullris

Solidago virgaurea

Indikator og kartleggingsenheter

En art med vid utbredelse. Den vokser i rikere skog, men også i svak lågurt, dessuten i fuktig skog og opp mot fjellet.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																	
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17				
LKM	UF b c	KA d c	KA d c		KA g h	KA d c UF d e	KA f e UF d e	UF d e				KA f e UF f g	UF f g								

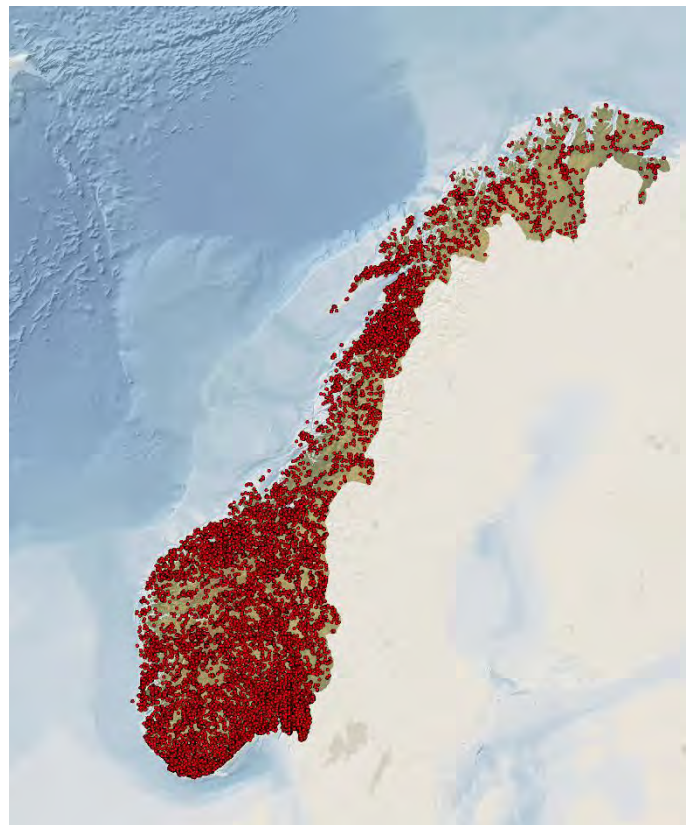
Beskrivelse

20-100 cm. Flerårig oppreist urt med omvendt lansettforma til omvendt eggforma grunnblad, stengelblad smalere og spisse. Bladene er fjærnerve med mange korte sidenerver, sagtanna og fint håra på undersiden og på kanten. Blomsterstand med oppreiste grener. Korgene 4-10 mm lang, med 6-12 gule 4-9 mm lange kantblomster.

Voksested

Vanlig i både frisk og tørrere skog, fra svak lågurtskog og rikere, ellers i skogkanter, beitemark, hei og vierkratt i fjellet. Vanlig i det meste av landet. Mer sparsom i Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Gullris har en vid utbredelse, og utseendet vil variere med hvor den vokser. I skyggefull skog er den mindre og mørkere enn på lysåpne steder. Her med brun blomsterstand fordi den er avblomstret (©ALA).

Stengel ofte rødlig. Bladene fjærnervet og sagtannet (©ALA).

Blomsterstand med oppreiste grener (©JYL).

Hestehov

Tussilago farfara

Indikator og kartleggingsenheter

Våtmark og åpen mark

T30	C-1	C-2	C-3	C-4	
V4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5
LKM			KI b a		

Beskrivelse

En 5-20 cm flerårig urt med lange hvite jordstengler med hvite skjellblad. Tidlig om våren kommer stengler med rødbrune skjellblad, hver med ei ca. 2 cm bred korg med ei rekke korgdekkblad, flere lag med hunnlige kantblomster og noen få hannlige skiveblomster. Blomsterfargen er gullgul. Etter blomstringen kommer store, omtrent runde hovforma blad som er uregelmessige tanna. De er grønne på oversiden med grå filthår på undersiden.

Voksested

Vokser på fuktig leirjord i åpen skog, beitemark, bekkesig og grøfter. Ugress i våt eng, åkerkanter og veikanter. Nokså vanlig i lavlandet i det meste av landet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Oversiden av bladene er grønne mens det er et gråaktig filtlag på undersiden (©ALA).

Det er de hovformede bladene en oftest ser i fuktig åpen skog og beitemarker. Bladene ligner på fjellpestrot, som vokser i sumpskog, oftest i høyereliggende strøk (©ALA).

Hestehov er en av de første artene som blomstrer om våren med sin knallgule blomsterkrone (©JYL).

Hvitbladtistel

Cirsium heterophyllum

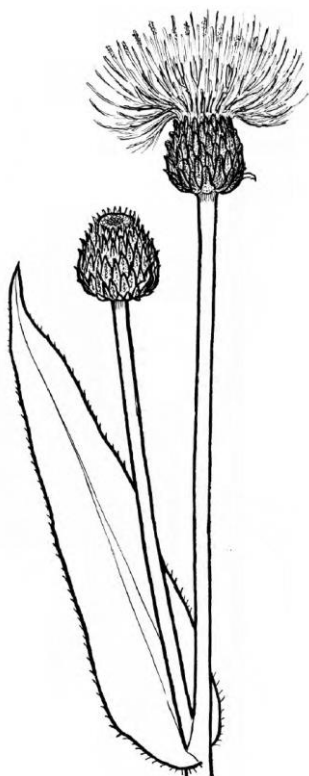
Indikator og kartleggingsenheter

Ganske vanlig i rik sumpskog og høystaudeskog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
V2	C-1	C-2	C-3																	
LKM																		KA	f e	

Beskrivelse

En 50-150 cm flerårig urt uten torner. Stengelen er rett uten vingekanter. Grunnblad ofte dypt fliket der flikene peker fremover på bladet. Stengelbladene er store og oftest hele og fintannet. De er grønne og glatt på oversiden med den typiske hvite filthåra undersiden. Ei eller noen få, store og langskafta korer, av og til flere omtrent uskafta korer tett sammen. Blomstring juni-august.

Voksested

Vokser på næringsrik fuktig skog, sumpete vierkjerr, høgstaudeskog, beitemark og myr- og veikanter. Vanlig i det meste av landet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Hvitbladtistel har sitt navn med rette; undersiden av de store bladene er filthårete og hvite (©ALA).

Hvitbladtistel vokser i næringsrike fuktige skoger (©JYL).

En eller få rødfiolette blomsterkoger. Merk at hvitbladtistel ikke har torner, noe den sammen med fjelltistel er alene om (©JYL)

Kanelrose

Rosa majalis

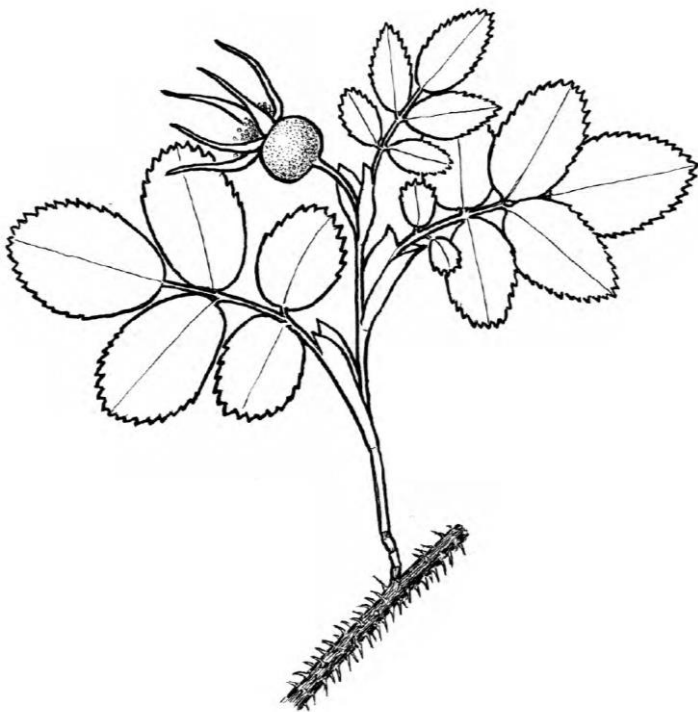
Indikator og kartleggingsenheter

Kan være vanskelig å skille fra andre roser

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM								KA h g				KA h g			KA f e	KA h g	KA h g			

Beskrivelse

En 20 – 200 cm høy busk med krypende jordstengler og rette, tynne, rødbrune (kanelbrune) skudd, tett besatt med små, rette torner på årsskudd og nederst på eldre skudd. Blomsterskuddene uten eller med noen få torner ved bladfestet. Øreblad er bare tannet ytterst i spissen. Finnet blad med 2-3 par småblad, grågrønne eller blågrønne. Småblad er sagtanna, men oftest uten tanning nederst, ofte bredest over midten, butte og fint dunhåret under. Blomster ofte enkeltvis, 4-5 cm brede, røde og velluktende, på glatte blomsterskaft. Nypen er liten og kulerund, rød og glatt, tidlig moden. Typisk er relativt lave og kanelbrune skudd, tett i tett med rette torner på skuddet, og liten kulerund og rød nype.

Voksested

Vokser på grunnlendt mark og i tørrbakker, rasmark og tørr skog på kalkrik grunn. Nokså vanlig i Sør-Norge. Spredte forekomster i indre strøk i Trøndelag og sør i Nordland, sjelden lenger nord. Kan også forekomme som forvillet fra hager.

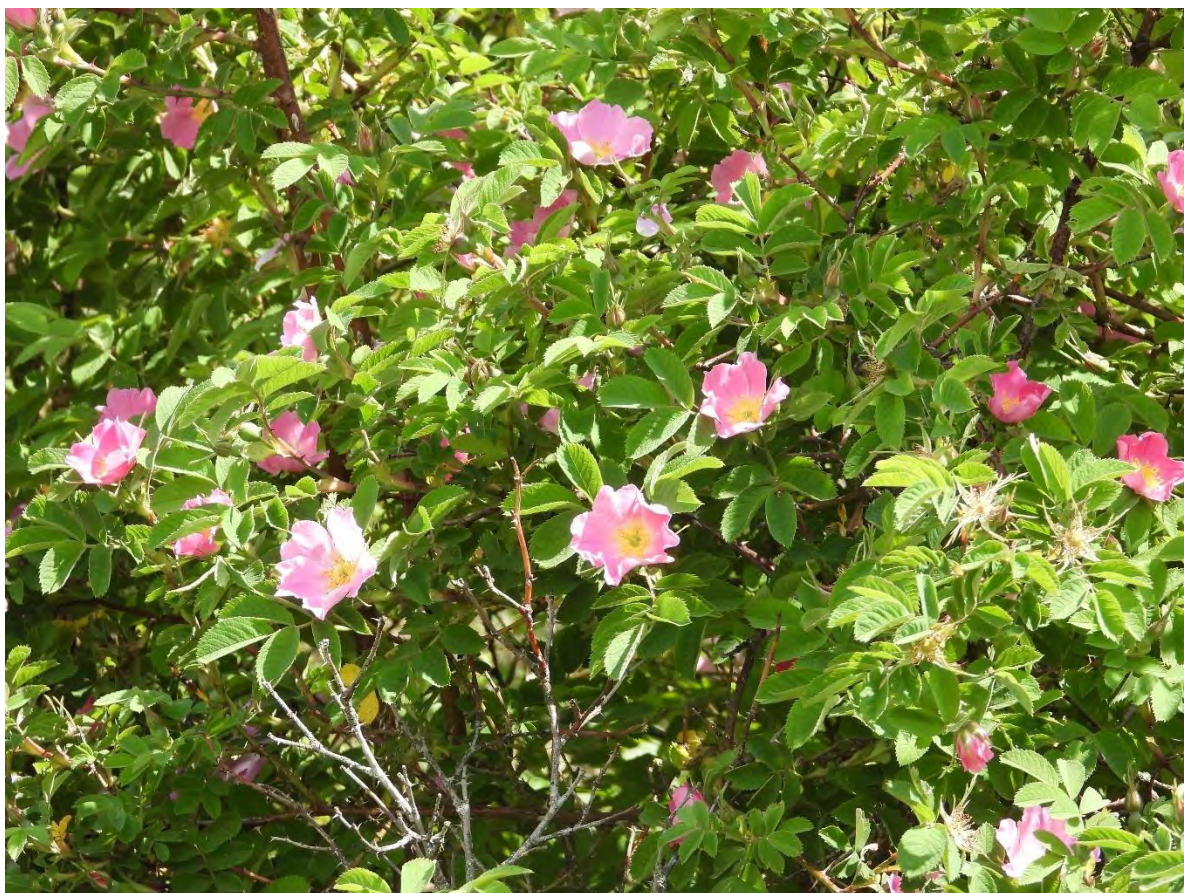

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Kanelrose har store blomster som varierer fra lyst rosa til mørkere fiolett. Bladkanten er kvasstannet (©KSV).

Kanelrose er en relativt stor busk med torner som vokser på tørr kalkrik grunn (©KSV).

|_ | Kantkonvall

Polygonatum odoratum

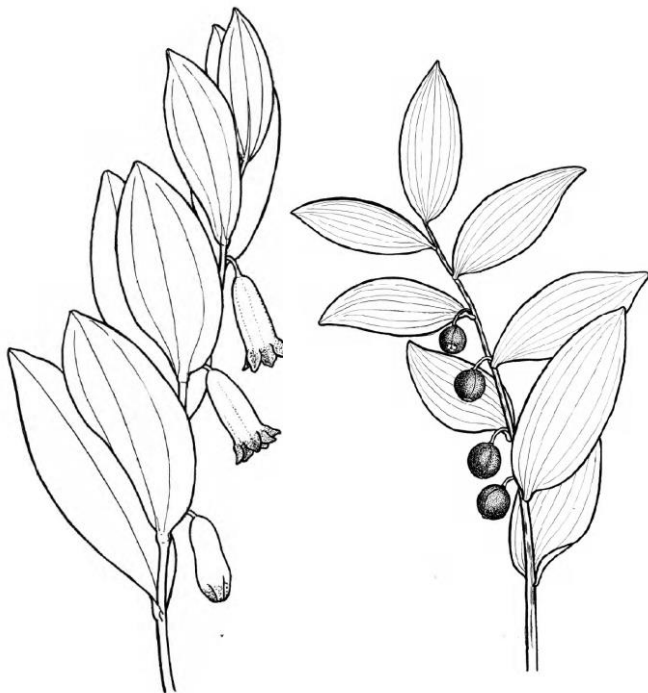
Indikator og kartleggingsenheter

Kanskje mest på åpne/halvåpne knauser

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM												KA h g UF e d			KA g f	KA h g				

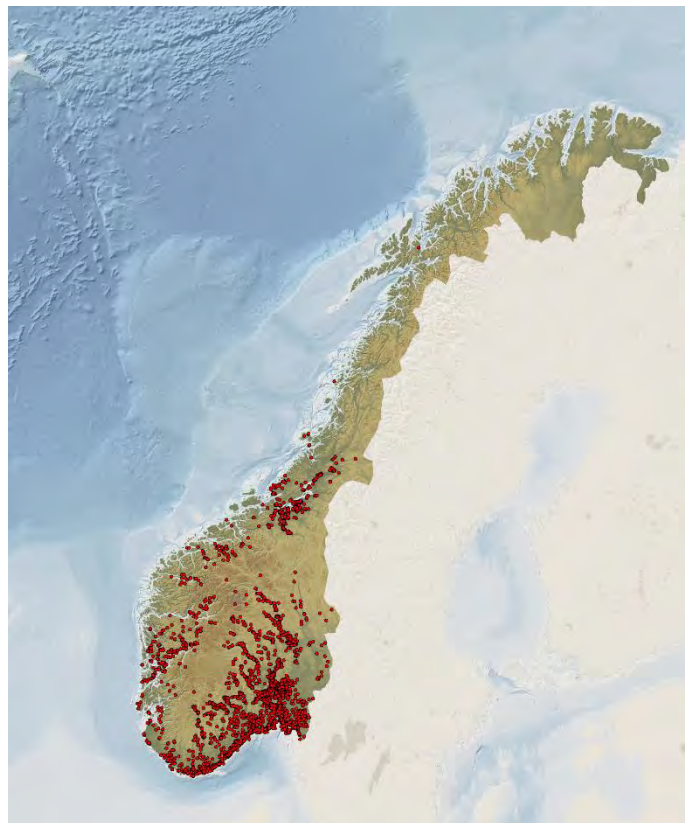
Beskrivelse

Kantkonvall er en 15-50 cm høy flerårig urt i aspargesfamilien. Stengel oppreist til bøyd i øvre del, kantete, med et ringforma merke etter den nedre bladslira som faller av tidlig. Bladene sitter i to rekker og er oppreist, smalt eggforma, relativt tykke og med bua nerver. Blomstene er hvite og sitter hengende og oftest enkeltvis i bladhjørnene, med vaniljelukt (kan sitte i par også). Frukten er et blåsvart bær. Giftig. Kantkonvall har oppreiste blad mens storkonvall har blad som vender utover.

Voksested

Vokser på grunt jorddekt berg, tørrbakker og tørre enger, og åpen tørr skog. Nokså vanlig på Østlandet, og i kyst og fjordstrøkene på Vestlandet nord til Trøndelag..

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Kantkonvall som har 1-2 blomster i bladhjørnene kan forveksles med storkonvall som har rund stengel og 2-4 blomster hengende fra bladhjørnene. Begge vokser i kalkrik skog, men storkonvall og kjempekonvall (hybriden mellom storkonvall og kantkonvall) sprer seg flere steder fra hager (@JYL).

Frukten til kantkonvall er blåsvart og giftig (@JYL).

|_ Kattefot

Antennaria dioica

Indikator og kartleggingsenheter

Vokser også på svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32		C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17		
LKM										UF e d	UF e d	UF e d	HI e f	UF c b	KA f e	UF c b	HI e f	UF c b		

Beskrivelse

En 5-25 cm urt med rosettblad som er spatelforma og butte, hvitlodne på undersida, grønne og glatte eller av og til hvitlodne på oversida. Stengel og stengelblad hvitt filthåret. Korgdekkblad hvite eller rosa, langhåret nederst. Den øverste hinneforma delen er avlang på hunnplanten, omvendt eggforma på hannplanten. Kjønn frøformering, hann- og hunnplanten er omtrent like vanlige.

Voksested

Vokser tørt i åpen skog, grunnlendt jorddekte berg, tørr beitemark og slåtteeeng. Også vanlig på heier og rabber i fjellet. Vanlig i det meste av landet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Bladene sitter i en rosett ved basis og de er butte med hvitloden underside (©JYL).

Kattefot voker i tørr åpen skog på grunnlendt mark (©HB).

Kattefot kan vokse i store bestand. På bildet ser man hunnplanten (©HB).

|_ Klourt

Lycopus europaeus

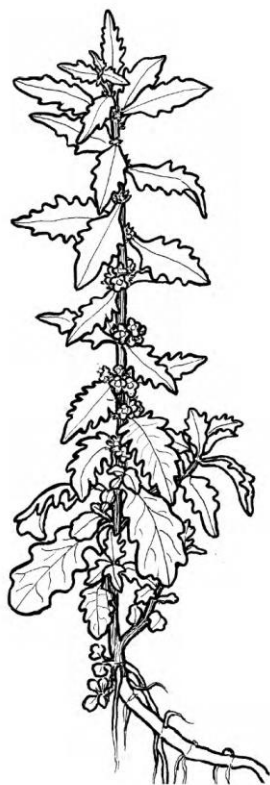
Indikator og kartleggingsenheter

Typisk i flommarksskog, også ved havet.

T30	C-1	C-2	C-3	C-4
V8	C-1	C-2	C-3	
LKM		KA f e		

Beskrivelse

En 15-80 cm flerårig urt med langejordstengler. Stengel oppreist, ugrena eller litt grena, oftest noe hårete. Nedre blad dypt flika til nesten delte. Øvre blad grovtanna. Små blomster i tette kranser i hjørnet av de store bladene. Krone utydelig monosymmetriske eller nesten radiærsymmetrisk med 4 fliker, hvit med røde prikker på leppa. To pollenbærere. Firkantet stengel og parvis motsatte blad (som alle leppeblomster har).

Voksested

Vokser i sumpskog, vannkanter, grøfter og havstrand. Vanlig på det sentrale Østlandet, langs kysten på Vestlandet. Spredte forekomster på Møre og i Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Klourt har hvite små blomster som sitter i kranser i hjørnene av de store bladene. De øvre bladene er grovtannet, mens de nedre er dypt fliket (©HB).

|_ | Kranskonvall

Polygonatum verticillatum

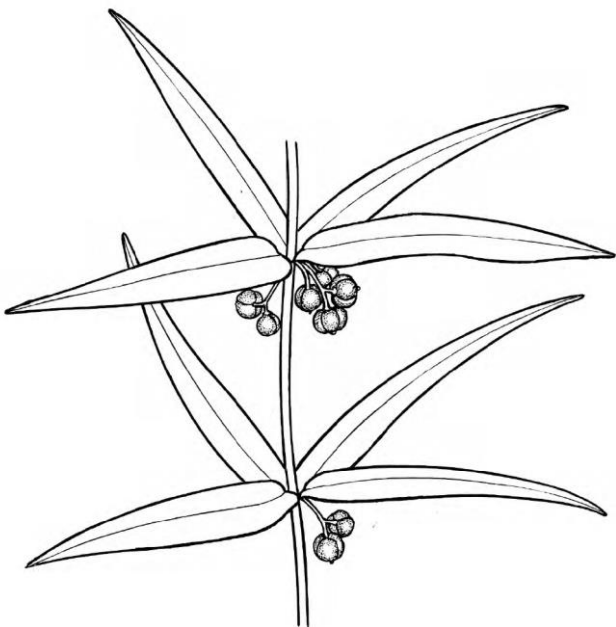
Indikator og kartleggingsenheter

Ganske vanlig i høgstaudeskog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM																		KA		
																		f e		

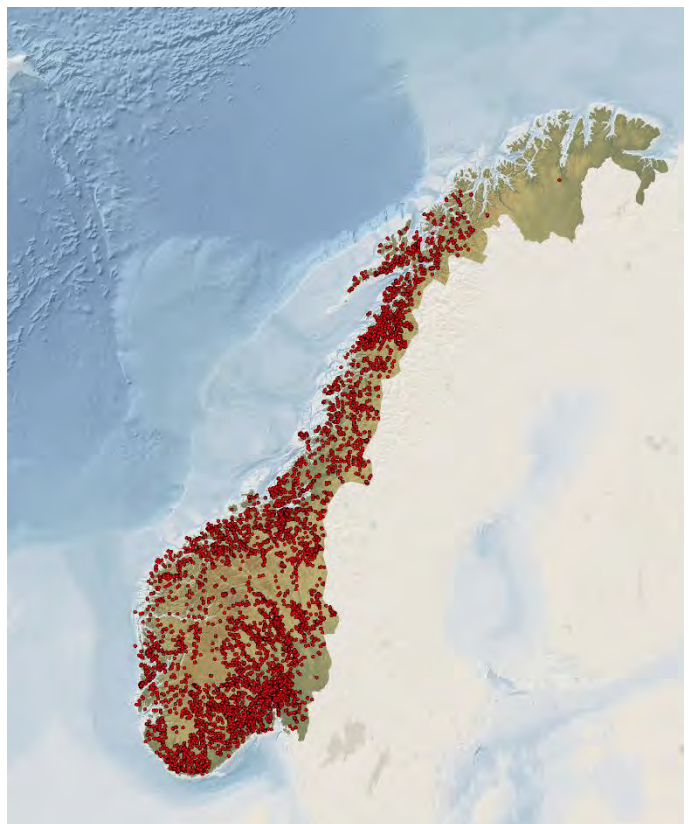
Beskrivelse

En 40-100 cm lang stengel med rødflekka prikker nederst. Bladene er smale og spisse, 3-8 i hver krans. Blomster 5-10 mm lange, hengende, smale, hvite og klokkeforma. Oftest to på hvert blomsterskaft. Blomstrer i juni-juli. På høsten utvikles mørkerøde bær.

Voksested

Vokser i lauv- og barskog, skogkanter og høgstaudeeng. Vanlig art i det meste av landet, unntatt i Finnmark og i høyfjellet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Kranskonvall har lange smale blad, 3-8 i hver krans. Små hvite blomster i sitter i hjørnene av bladene. På høsten utvikles mørkerøde bær på samme sted. Uten blomster kan kranskonvall minne om geitrams, men denne har ikke blader i krans (©JYL).

Kransmynte

Clinopodium vulgare

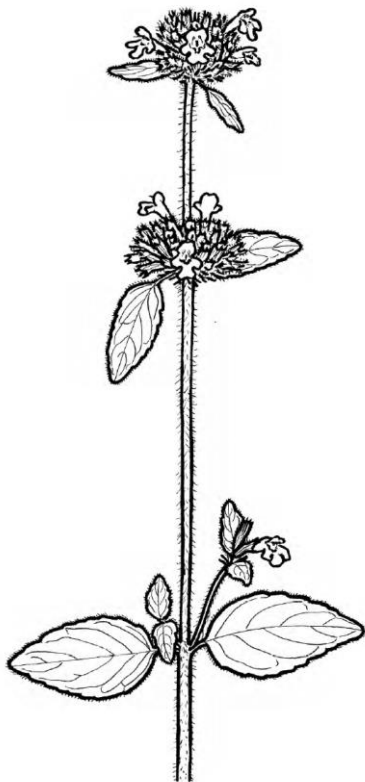
Indikator og kartleggingsenheter

Grei indikator på de rikeste typene.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
					HI b c KA f e		HI b c	KA h g							HI b c KA f e		HI b c			
LKM																				

Beskrivelse

Kransmynte er en 20-60 cm høy flerårig urt i leppeblomstfamilien. Stengel har lange, relativt myke hår og lange ledd. Bladene er eggforma, skaftet, rundtanna og avrundet ved grunnen. Blomster monosymmetriske i 2-3 tetteblomster i øvre del av skuddet. Beger bøyd, og krone rosa med to lepper. Har aromatisk lukt og kan uten blomster minne mye om bergmynte.

Voksested

Vokser i kalkrik lauvskog, skogkanter, kratt, åpen kalkrik og grunnlendt mark og rasmark. Nokså vanlig på Østlandet, men sjelden i indre strøk. Ellers forekommer den langs kysten på Vestlandet nord til Trøndelag, og med enkelte forekomster lengre nord.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Kransmynte har en aromatisk lukt og kan uten blomsten minne om bergmynte, men den skiller på behåring. Kransmynte er mykt langhåret, mens bergmynte er korthåret (©HB).

Krattfiol

Viola mirabilis

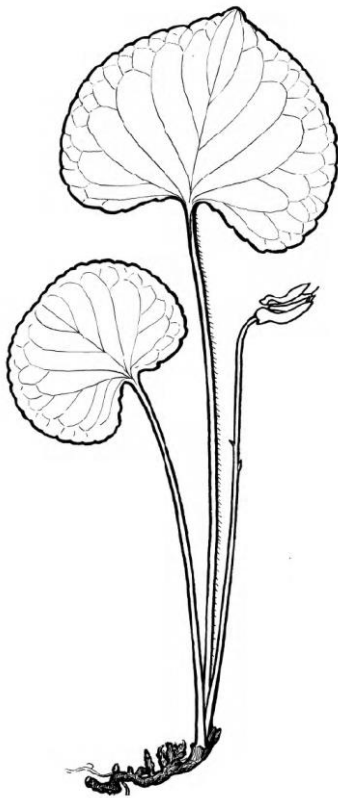
Indikator og kartleggingsenheter

God lågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA h g																

Beskrivelse

Krattfiol er en flerårig 15-25 cm høy urt med både blad og blomsterskaft fra jordstengelen. Om våren dannes rosetter med bredt hjerteforma og lysegrønne blad og blekt fiolette, velluktende blomster på skaft fra den mørke jordstengelen. Både stengel og bladskaft er ensidig håret (med en stripe hår langs bladskaftet). Senere dannes stengler med blad og kleistogame blomster (lukka blomster tilpasset selvpollinering). Kapsel glatt.

Voksested

Vokser i edelløvskog, frodig lågurtskog på kalkrik mark og rasmark. Nokså vanlig på Østlandet og i Trøndelag. Spredte forekomster på Vestlandet og i Nordland.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Både stengel og blad har en stripe med hår (©JYL).

Bladene er hjerteformet stående i en rosett ved basis (©JYL).

Krattfiol har en blomst som kan variere fra lyst rosa til mørkere lilla. Skilles fra andre fioler med blomster og blad fra rotstengel ved store, hjerteformede blad og stivhåra stengel (©JYL).

Krypsoleie

Ranunculus repens

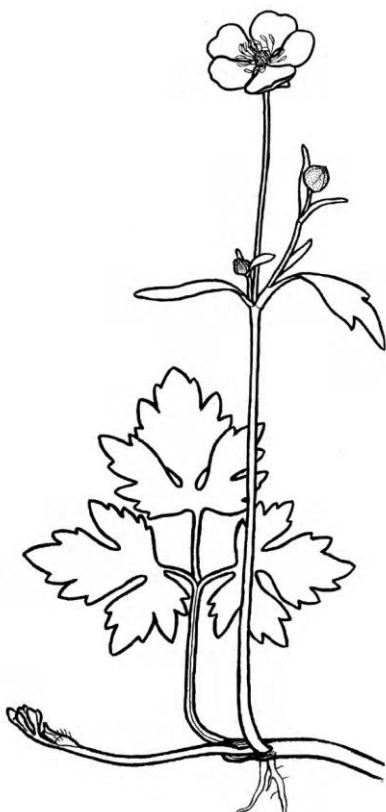
Indikator og kartleggingsenheter

Typisk på sumpmark, men kan også stå åpent

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM		S1 f e				KA d c HI e d				HI e d										

Beskrivelse

En 15-40 cm flerårig urt i soleiefamilien med mørkegrønn, håret eller nesten glatt stengel. Krypene overjordsstengel med røtter ved bladfestet. Stengler oppreiste og forgrena. Blad tydelig tredelte. Gul blomst som er 2-3 cm bred. Blomsterblad ikke nedbøyd. Fruktfestet håret. Smånøtter glatte med kort og litt bøyd nebb. Blomstringstid mai-juli. Krypsoleie ligner på nyresoleie og engsoleie, men skiller fra disse ved å ha lang stilk på midtfliken.

Voksested

Vokser i næringsrik skog, sumpskog, sump og vannkanter, tangvoller. Ugross på fuktig eng, veikanter. Vanlig i hele landet opp til snaufjellet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Krypsoleie har tydelig tredelte blad som igjen er grovtannet. Merk den lange stilken på midtfliken (©ALA).

Krypsoleie brer seg effektivt med krypende stengel som utvikler røtter i leddene. Her sammen med storkransmose (©ALA).

Krypsoleie ligner på nyresoleie og engsoleie, men skiller fra disse ved at bladet har en lang stilke på midtfliken (©JYL).

Kusymre

Primula vulgaris

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator for rike typer på Vestlandet, men også på åpen mark.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA f e	KA f e																

Beskrivelse

En 10-25 cm lang urt med hårete blomsterskaft fra jordstengel. Blad i åpen rosett, smalt omvendt eggforma, glatte på oversiden og ullhåret på undersiden. Blomster med bleikgule kronblad med mørkere gulfarge ved basis. Blomstring april-mai. Kusymre er uten lukt og blomsterstenglene legger seg ned etter blomstring. Steril vanskelig å skille fra marianøkleblom, men har hovedsakelig kystutbredelse på Vestlandet, mens marianøkleblom forekommer på Østlandet og i Trøndelag.

Voksested

Vokser i edellauvskog, skogkanter og lauvkratt, gressmark i heiområder. Vanlig på kysten av Vestlandet fra Agder i sør til Trøndelag i Nord. Spredte forekomster ved Oslofjorden.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Bladene står i en åpen rosett og de er omvendt eggforma med ullhår på undersiden (©HB).

Kusymre vokser i edellauvskog og er en god indikator for de rike typene på Vestlandet (©HB).

Kusymre har større og færre blomster, er uten lukt og blomsterstenglene legger seg ned etter blomstring i forhold til marianøkleblom som ligner. Marianøkleblom har en tydelig oransje flekk ved basis av kronbladet, mens kusymre har et bredere parti med mørkegul farge (©HB).

Legeveronika

Veronica officinalis

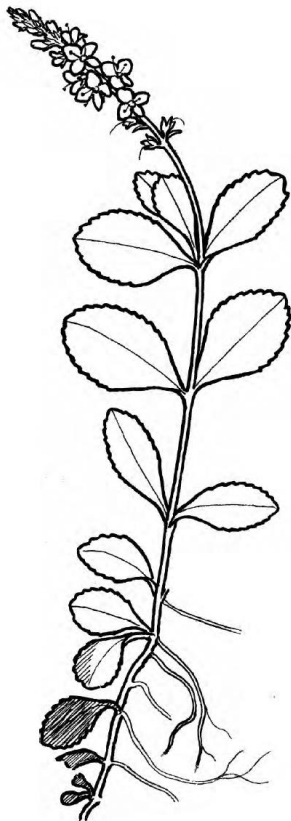
Indikator og kartleggingsenheter

Går også på svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM		KA d c	KA f e	KA d c HI d e	KA g h		KA f e				KA f e UF f g	UF f g	KA d c	KA d c HI e f	KA g h	KA g h HI e f		KA f e		

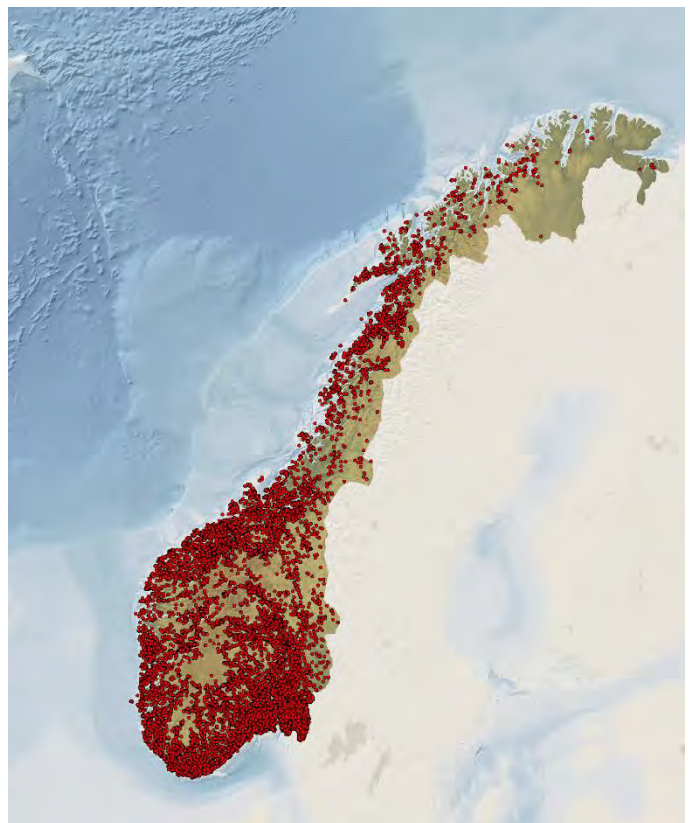
Beskrivelse

En 10-30 cm flerårig urt i maskeblomstfamilien. Stengel krypende, hårete, rund, med parvise blad. Klasen kan bli toppstilt når man skyver det korte toppskuddet til siden. Blad grågrønn, stivhåret. Klaseskaft, blomsterskaft og beger kjertelhåret. Krone fiolett eller blå, 6-8 mm brede. Kapsel finhåret, lengre enn begeret.

Voksested

Vokser i beiteskog, grunnlendt jord på berg, beitemark og slåtteenger, på plener og veikanter. Vanlig opp til skoggrensa i hele landet nord til Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Legeveronika har en delvis krypende vekstform (©ALA).

Legeveronika ha hårete stengel og blad. Blomstene sitter ofte i klaser på toppen og er blålilla (©JYL).

Lerkespore

Corydalis intermedia

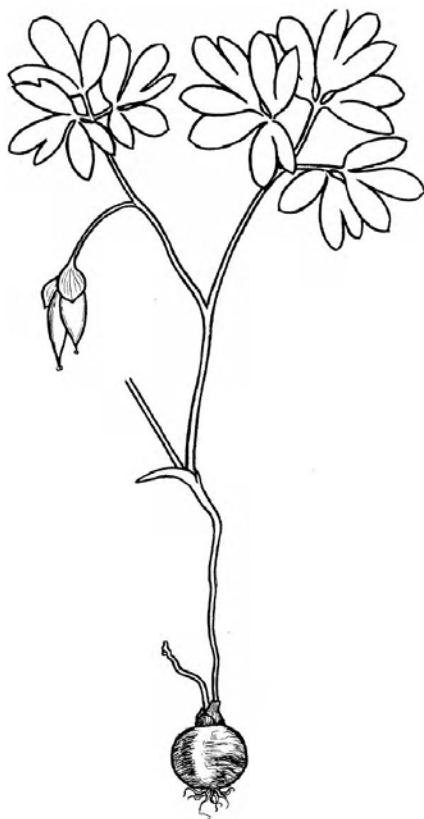
Indikator og kartleggingsenheter

Friske skoger, kyst, edellauvskog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA f e				KA h g												

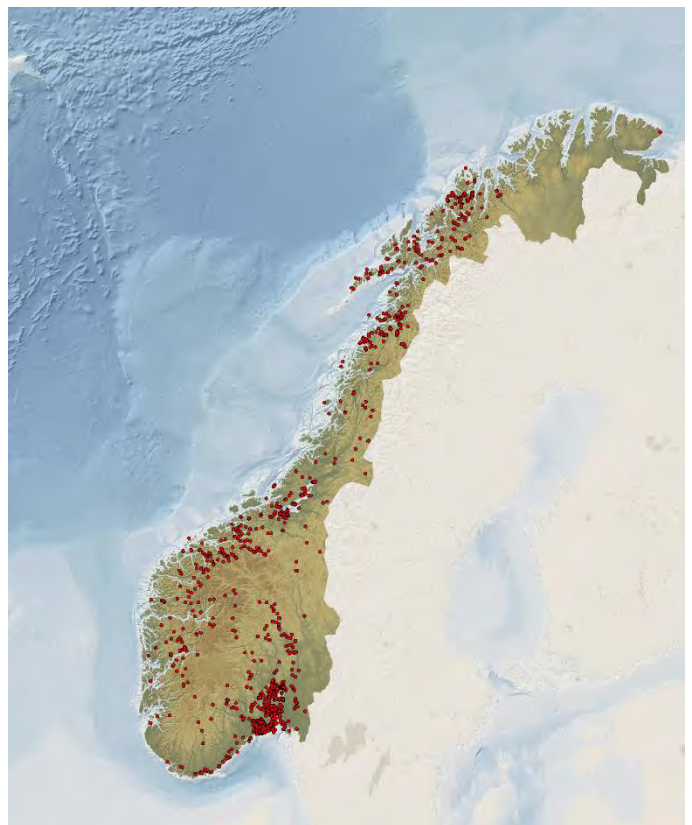
Beskrivelse

Lerkespore er en liten 5-15 cm høy vårblostmrende urt i valmuefamilien. Den har en tynn stengel oftest med to blader som er 3-delte. Blomstene som sitter i en fåblomstret klase, er monosymmetriske, lyst rødfiolette, hengende og med en spore. Kapsel omtrent tre ganger så lang som skaftet. Spredning foregår med maur. Lerkespore er en vårblostmrende plante som lett forsvinner eller blir vanskelig å få øye på utover sommeren.

Voksested

Vokser i moldrik frisk lauvskog, særlig i oreskog, og rasmark. Vanlig på det sentrale Østlandet, fåtallig langs kysten. Vanlig på kysten i Midt-Norge, og nord til Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Lerkespore har en lys rødfiolett blomst som sitter i en klase på toppen (©JYL).

Fingerlerkespore ligner på lerkespore, men denne finnes bare rundt ytre deler av Oslofjorden. De skilles etter form på støtteblad; lerkespore har hele, mens fingerlerkespore har flikete støtteblad (©JYL).

|_ Liljekonvall

Convallaria majalis

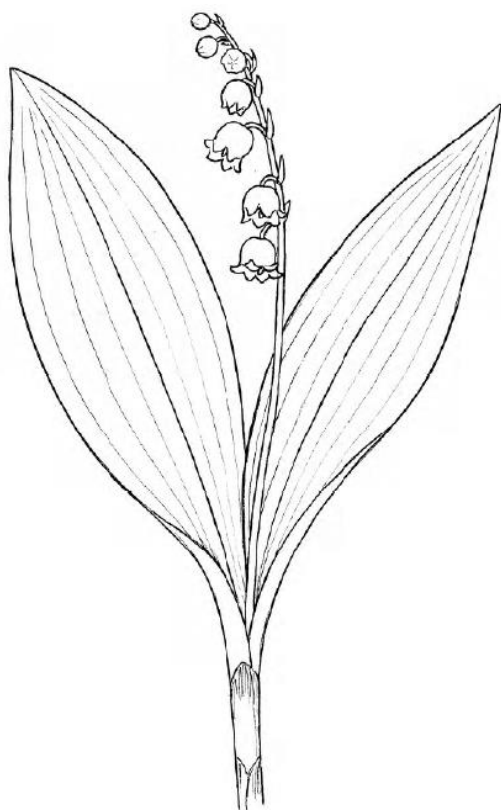
Indikator og kartleggingsenheter

God indikator ved store forekomster

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM																					

Beskrivelse

Liljekonvall er 15-25 cm høy urt som tilhører aspargesfamilien. Bladene er blankt grønne, relativt brede, avlange og langskafta med rødfarga slirer. Bladene er linjenervet til buenervet, med ugrena nerver som går fra bladbasis til bladspiss, mer eller mindre parallelt med bladkanten. Blomsterskaft fra jordstengelen med en ensidig klase med hvite klokkeformede blomster og bær som til slutt blir røde. Blomstene er tretallige og radiærsymmetriske. Giftig. Blomstrer tidlig på våren med god lukt. Ofte syns bare bladene, som ligner veldig på ramsløk, men disse har vanligvis tydelig løklukt. Liljekonvall har jordstengel og kan danne store, mer eller mindre sammenhengende tepper i skogbunnen.

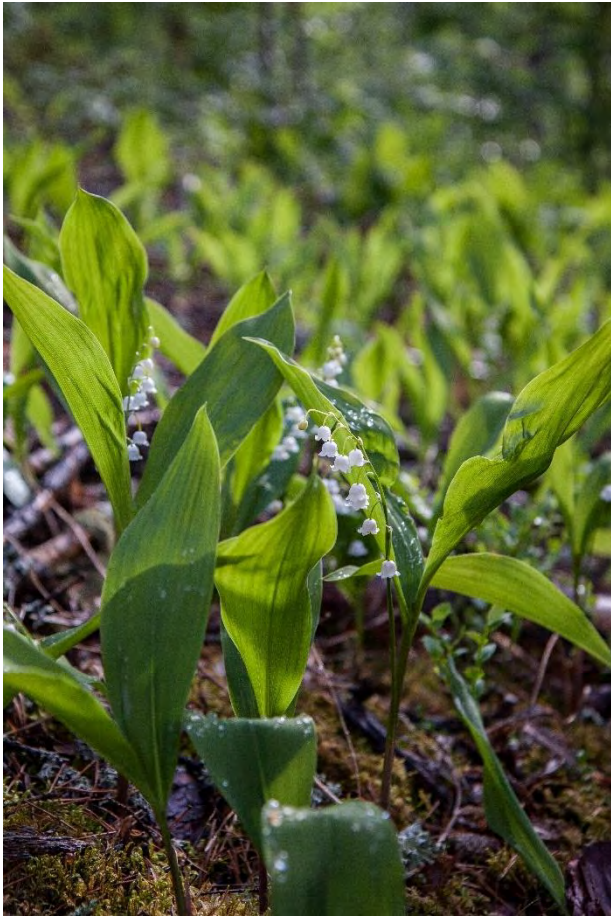
Voksested

Vokser i lauv- og barskog, skogkanter og berg opptil tregrensa. Vanlig i Sør-Norge opp til Nordland. Forvillet forekomster i Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Store grønne blad med tydelige nerver (©JYL).

De karakteristiske klokkeformede blomstene er ikke til å ta feil av (©JYL).

Liljekonvall kan dominere stort på de rikere skogtypene (©JYL).

Maigull

Chrysosplenium alternifolium

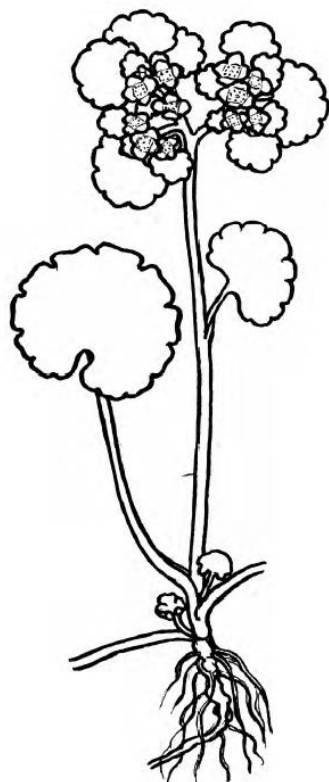
Indikator og kartleggingsenheter

Trolig god indikator i storbregneskog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
V4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5															
LKM																	KA e d	KA f e		

Beskrivelse

Maigull er en 10-15 cm urt i sildrefamilien. Den har krypende underjordstengel og danner store matter. Det nedre bladet er nyreformet og langskaftet, 2-3 cm brede og hvithåret. Støtteblad med tverr eller hjerteforma grunn. Blomsten mangler kronblad, men den har 8 pollenbærere.

Voksested

Vokser på fuktig moldjord i skog, kilder, våt slåtteeng og beitemark, grøfter. Vanlig i det meste av Sør-Norge og i Trøndelag under tregrensa, i kyst og fjordstrøkene på Vestlandet. Spadiske forekomster i Nordland og Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Maigull har ingen kronblad, men er sammensatt med 8 pollenbærere som er lys gul (©JYL).

De nedre bladene er svakt nyreformet på lange skaft. Bladene er grovtannet (©JYL).

Maigull vokser i store matter på fuktig moldjord og er typisk i høgstaudeskogen. Blomstrer tidlig om våren (©JYL).

Marianøkleblom

Primula veris

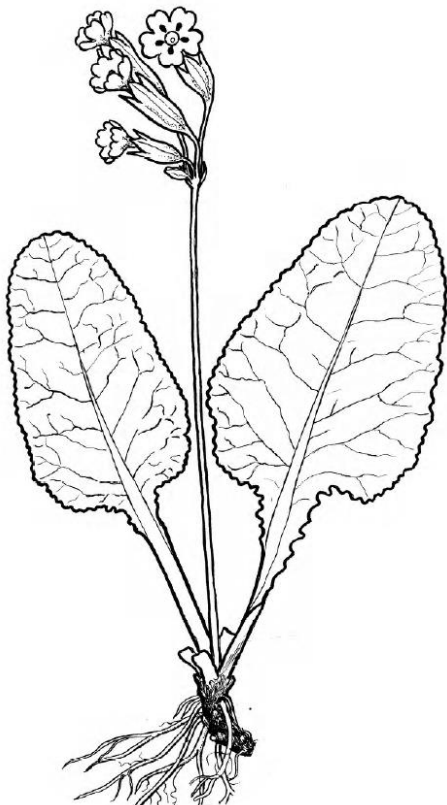
Indikator og kartleggingsenheter

Kanskje mest i åpen mark

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM					KA f e			HI d e												

Beskrivelse

En 15-40 cm flerårig urt i nøkleblomfamilien. Bladene er eggforma, bredest nær grunnen og smalner brått til et langt, dunhåret og noe vingekantet skaft. Det sitter 3-10 kortskafta blomster i skjerm på lange hårete skaft. Begerbladene er klokkeforma med lyse nerver og tilspissa fliker. Krone 8-20 mm bred, gul med oransje flekk ved basis. Den modne kapselen er kortere enn begeret. Steril er den vanskelig å skille fra kusymre, men utbredelsen er forskjellig. Marianøkleblom er i hovedsak en Østlands- og Trøndelagsart, mens kusymre mest finnes på Vestlandet.

Voksested

Vokser i åpen skog, tørr eng og beitemark på kalkrik grunn. Nokså vanlig i lavlandet på Østlandet og Trøndelag. Noen få forekomster på Vestlandet og i Nord-Norge.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Gule rørformede kronblad med ornasje flekk ved basis (©JYL).

Marianøkleblom har nikkende blomsterklaser i toppen på hårete skaft. Eggforma blad med tydelige nerver (©JYL).

Marianøkleblom kan vokse i store mengder i åpen skog og tørr eng (©JYL).

Marisko

Cypripedium calceolus

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator, men sjelden

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM																		KA h g		

Beskrivelse

En 20-50 cm stor urt i orkidéfamilien. Marisko har en krypende jordstengel. Stengelen er fint kjertelhåra med 3-4 eggforma blad. Oftest en, av og til 2-3 store blomster i toppen som er brunrød med en lysende gul bolleforma leppe. Blomstring i juni-juli. Blomsten utvikles sent, og det kan ta 10 år før den blomstrer.

Voksested

Vokser i lauv- og furuskog, rasmark og berg, en sjelden gang på rikmyr. Marisko har en østlig utbredelse og finnes i spredte forekomster fra Vestfold til Finnmark. Fåfallig!

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Den karakteristiske gule blomsten er ikke til å ta feil av (©JYL).

Marisko har 3-4 store eggforma blad med nerver (©JYL).

Marisko vokser i lauv- og furuskog på de mest kalkrike typne. Denne orkideen er svært sjelden og det kan gå mange år før den blomstrer (©JYL).

|_| Markjordbær

Fragaria vesca

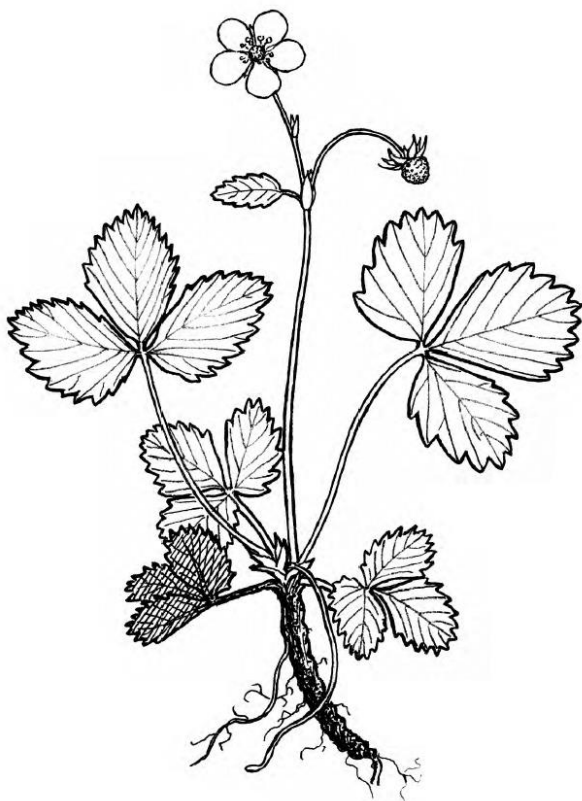
Indikator og kartleggingsenheter

God lågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM			KA f e		KA f e		KA f e				KA f e				KA f e	HI e f				

Beskrivelse

Flerårig kortvokst urt mellom 5-20 cm høy, og med lange utløpere. Blad silkelodne og derfor hvitaktige på undersiden, korthåra på oversiden. Midttanna på småbladene er jevnlange med eller kortere enn de andre. Blomsterskaft med tiltrykte hår. 5-tallig blomst med hvite 4-6 mm lange kronblad. Frukten er et rødt bær, som løsner lett. Smånøtter spredd over hele bæret. Blomstringstid mai-juli.

Voksested

Vokser i slåtteeng og beitemark, tørrbakker, grunt jorddekt berg og veikanter. I både frisk og tørrere skog, og på kalkrik mark. Vanlig i lavlandet i nord til Finnmark hvor arten har spredte forekomster. Markjordbær kan forveksles med nakkebær, som hovedsakelig vokser kalkrikt i åpen grunnlendt mark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Markjordbær har treflika blad på lange skaft. Bladene er grovfliket og med tydelige nerver. Vegetative skudd ligner på nakkebær, men dette er en mer sjelden art som vokser i tørrbakker på kalkrik mark. Markjordbær har begerblad som spriker og vender ut eller ned fra jordbæret, mens nakkebær har beger tiltrykt frukten (@ALA).

Femtallig blomst med hvite kornblad (@JYL).

|_ | Melbær

Arctostaphylos uva-ursi

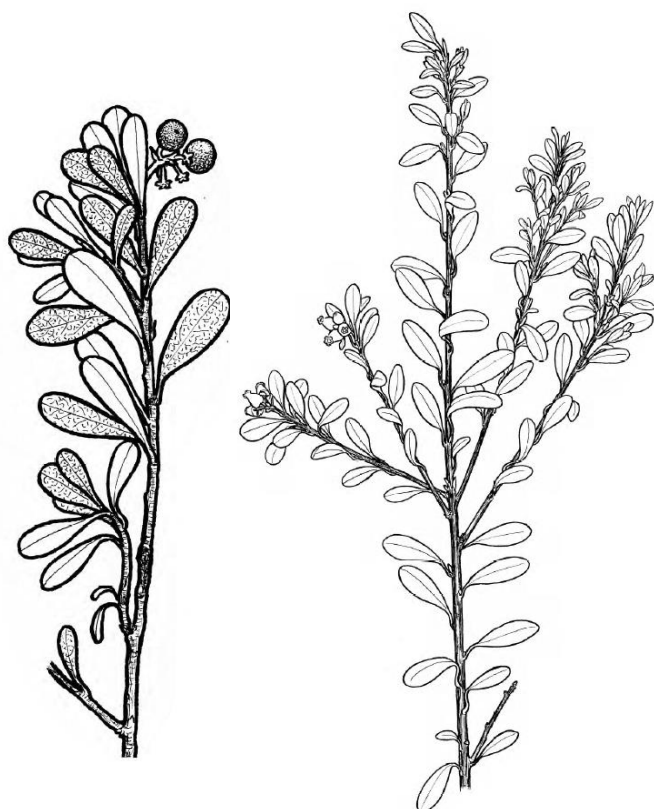
Indikator og kartleggingsenheter

På fuktig til vekselfuktig mark, kalklågurt. Anonym

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
													UF	UF	UF	UF				
LKM													g f	g f	g f	g f				

Beskrivelse

En 3-10 cm dvergbusk i lyngfamilien. Kan danne meterlange grener i vide tepper. Bladene er vintergrønne, blank og hard med flat, hel kant. De er grønne på begge sider og med et tydelige årenett. Blomster krukkeforma, undersittende, i små klaser. Krone hvit eller rosa. Pollenknapper med horn. Steinfrukt røde og melete. Bladene har tydelig nervenett på undersiden i motsetning til tyttebær som har kjerteprikker.

Voksested

Vokser i tørr skog, mest furuskog, tørr hei og berg. Vanlig i Sør-Norge opp til snaufjellet, på Vestlandet og noen spredte forekomster i Nord-Norge.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Krukkeforma blomster sitter i klasen på undersiden av bladene (©JYL).

Melbær har vintergrønne harde blad med hard flat kant og tydelig årenett på undersiden i motsetning til tyttebær som har kjertelprikker (©JYL).

Melbær vokser i store matter på de tørreste skogstypene (©JYL).

|_ | Mellomtrollurt

Circaea xintermedia

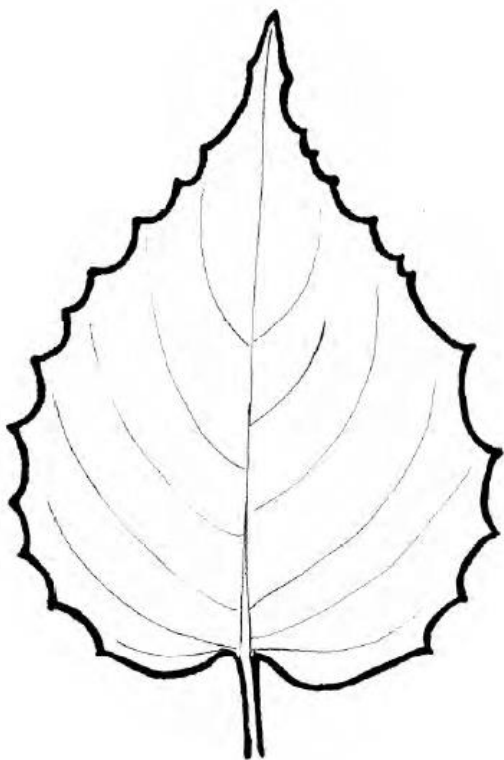
Indikator og kartleggingsenheter

Karakteristisk Vestlandsart

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA f e	KA f e														KA f e		

Beskrivelse

Mellomtrollurt er en 10-40 cm høy flerårig urt i mjølkefamilien. Den har overjordsutløpere fra nedre bladhjørne, noe som stortrollurt ikke har. Bladene er spisse og med hjerteformet basis, har spisse tenner og er blanke. Bladskaft dunhåret på oversiden, uten eller med smale vingekanter. Blomstene er bleke og beger og blomsterstilk har kjertelhår. Bladene er mer spisstannete enn hos stortrollurt. Trollurt er lavere og har mindre blad.

Voksested

Vokser skyggefullt i frodig skog med næringsrik moldjord. Arten finnes spredt i kyststrøk på Vestlandet. Finnes også sporadisk på Sørlandet og ved Oslofjorden.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Mellomtrollurt har grotanna, spisse og hjerteforma blad i motestning til stortrollurt som har mer avrunda tenner i bladkanten. Trollurt er en generelt lavere plante med mindre blad (©JC Schou BIOPIX).

Mellomtrollurt har blekhvite blomster der både beger og blomsterstilk har kjertelhår (©JC Schou BIOPIX).

|_ Mjødurt

Filipendula ulmaria

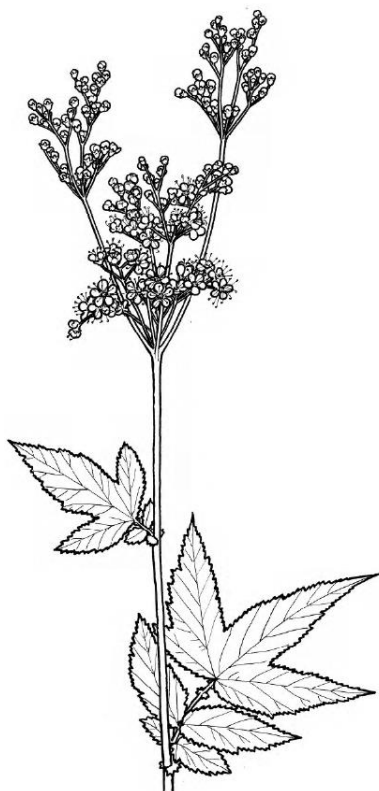
Indikator og kartleggingsenheter

Ganske vanlig i rik sumpskog og høystaudeskog, også grøfter og skrotemark

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
V2	C-1	C-2	C-3																	
V4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5															
V8	C-1	C-2	C-3																	
LKM		KA f e	KA g f						KI b a	KI b a								KA f e		

Beskrivelse

En 50-150 cm flerårig urt i rosefamilien. Grunnblad med 3-5 par store sidesmåblad og et stort treflika endesmåblad. Mange, store stengelblad. Små blomster med sterk lukt. 5 kronblad, kremhvite. Små nøtter som er glatte, ca. 2 mm lange og vridde.

Voksested

Vokser i fuktig slåtteeng og beitemark, sump og sumpskog, vannkanter. Vanlig i hele landet opp til snaufjellet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Mjørdurt har mange små kremhvite blomster med sterk lukt (@ALA).

Mjørdurt er en høyvokst urt som vokser på fuktig mark (@JYL).

Grunnbladene har 3-5 par med store sidesmåblad og et stort trefliket endesmåblad (@ALA).

|_ | Myske

Galium odoratum

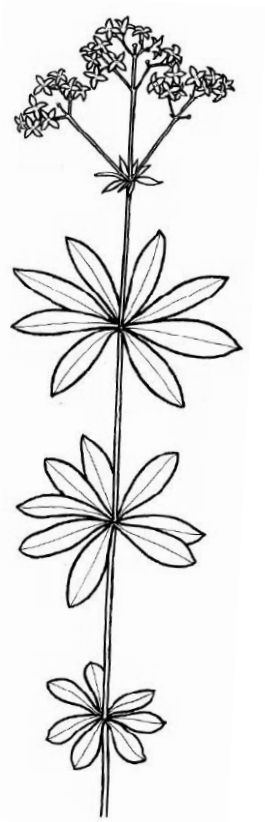
Indikator og kartleggingsenheter

God lågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA h g																

Beskrivelse

Flerårig urt med 15-40 cm høye skudd. Stengel rak og ugrene, ofte litt hårete ved leddknutene, ellers glatt. Bladene er grønne og broddspisse, 5-15 mm brede, og sitter i kranser med 6-9 blad på stengelen. Bladene har ofte med små, brodder som vender framover på midtnerven på undersiden. Blomster sitter oftest i en enslig, tett skjermkvast i toppen av skuddet. Blomstene er 4-tallige, med hvite kronblader. Frukten har krokthår. Gir god lukt (kumarin= kanellignende aroma) når planten tørker. Myske kan danne store matter med oppreiste skudd. Myskemaure vokser også rik skog, men har østlig utbredelse. Den har slakk og nedliggende stengel, oftest 6 blader i kransen, og bakoverbøyde krokthår på undersiden av midtnerven på bladet (lupe).

Voksested

Vokser i edelløvskog og annen frisk skog på kalkrik mark, og rasmark. Forholdsvis sjelden på Østlandet nord til Mjøsa, og i et belte langs kysten til Troms. Mangler i høyere liggende og i kontinentale strøk.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Avblomstret kan myske være anonym (©JYL).

Myske kan opptre i store mengder i rike edellauvskoger på frisk mark (©HB).

6-9 blader sitter i hver krans. Blomsten sitter i en skjerm på toppen og avgir en god kanellignende lukt (©HB).

Nesleklokke

Campanula trachelium

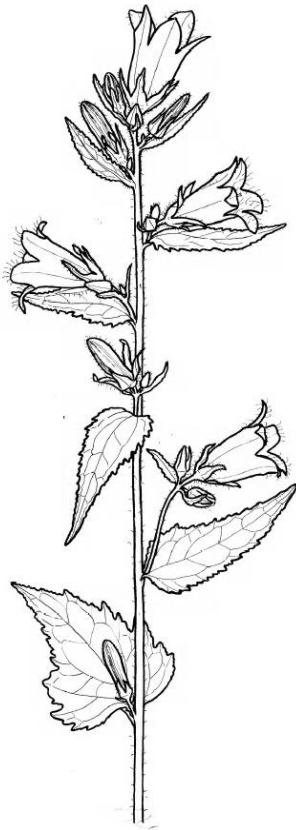
Indikator og kartleggingsenheter

Litt anonym, men bra indikator langs kysten i Sør-Norge.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA h g																

Beskrivelse

En 40-100 cm flerårig urt i klokkefamilien. Håra stengel som er kvasskantet og strihåret. Blad stivhåret, de nedre hjerteforma på lange skaft, de øvre sittende, alle kvasstannet. Blomster oppreiste til noe nikkende, sitter i klaser. Begerfliker stivhåret, trekantet, ikke bøyd tilbake. Krone mørk blåfiolett, langhåret på innsiden, 3-5 cm lang. Ugressklokke ligner, men har gjerne blomster i en rad som vender til samme side på stilken. Den har også glatte, smale, tilbakebøyde begerfliker.

Voksested

Vokser i åpen urterik skog, skogkanter og veikanter. Typisk sørlig art med hovedtyngden fra langs kysten fra Oslofjorden til Rogaland. Noen spredte forekomster, trolig innført i Trøndelag og Møre og Romsdal.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Nesleklokke har store blomster som ser ut som store blåklokker. Bladene er stivhåret og kvasstannet (©JYL).

|_ | Ramsløk

Allium ursinum

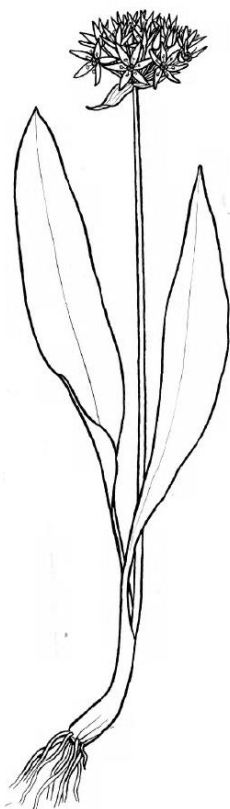
Indikator og kartleggingsenheter

God indikator, særlig i vest

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA f e	KA h g																

Beskrivelse

En 20-40 cm urt i påskeliljefamilien med kantete stengel. To tungeforma blad som er 3-6 cm brede på lange skaft som er vridd en halv omgang. 1 cm brede, hvite stjerneforma blomst som sitter i skjerm på 1-1,5 cm lange blomsterskaft. Blomster hvite og stjerneformet i en flat eller halvkuleformet skjerm med 2-3 hvite støtteblad som faller av tidlig. Avgir en sterk løklukt, vokser i bestand. Den eneste i løkslekten som har hvite blomster og brede flate blad.

Voksested

Vokser i lauvskog og av og til i barskog, på fuktig, næringsrik grunn. Nokså vanlig i kyst- og fjordstrøkene på Vestlandet, og langs kysten til Oslofjorden.

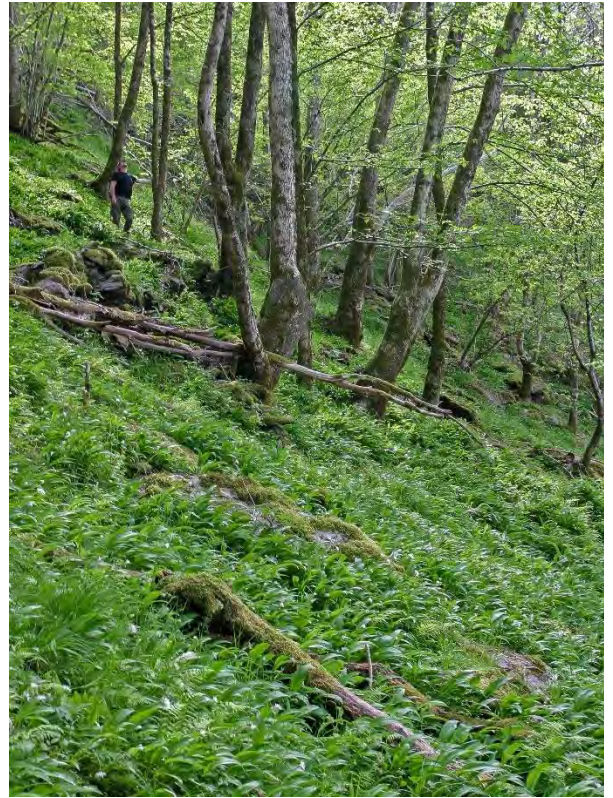

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomstene er stjerneformet og danner en skjerm (©JYL).

Ramsløk vokser for det meste i fuktig lauvskog på kalkrik grunn (©JYL).

Ramsløk er den eneste arten i løkslekten som har hvite blomster og brede flate blader som kan minne om liljekonvall (©JYL).

|_ Reinrose

Dryas octopetala

Indikator og kartleggingsenheter

Nordlig, dels høyereliggende skog, tørt, kalkrikt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM												KA h g				KA h g				

Beskrivelse

Reinrose er en liten 3-10 cm dvergbusk i rosefamilien med store hvite blomster. Den er flerårig, og krypende med lange stengler. Bladene er karakteristisk avlange og rundtanna, blankt grønne og oftest glatte på oversiden, hvitlodne på undersiden. Blomster er hvite og langskaftet, og sitter enkeltvis i bladhjørnene. Oftest 8 begerblad og 8 hvite kronblad, 7-17 mm lange, uten ytterbege. Frukt med mange smånøtter og en fjærformet griffel som blir forlenget med 2-3 cm i fruktstadiet og bidrar til vindspredning. Plante med store, hvite blomster og avlange rundtanna blader, i frukt med lange hårete grifler.

Voksested

Vokser på kalkrik mark hovedsakelig på rabber og annen tørr hei i fjellet. Finnes også i høyereliggende tørr og kalkrik åpen skog, og på strandberg og i sanddyner. Nokså vanlig på kalkrik mark hovedsakelig i fjellet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Bladene er karakteristisk avlange og rundtanna, mørkegrønn og lodne på undersiden (©JYL).

Reinrose har en blomst med store hvite blader runde frukten som består av mange smånøtter (©JYL).

..... Rød jonsokblom

Silene dioica

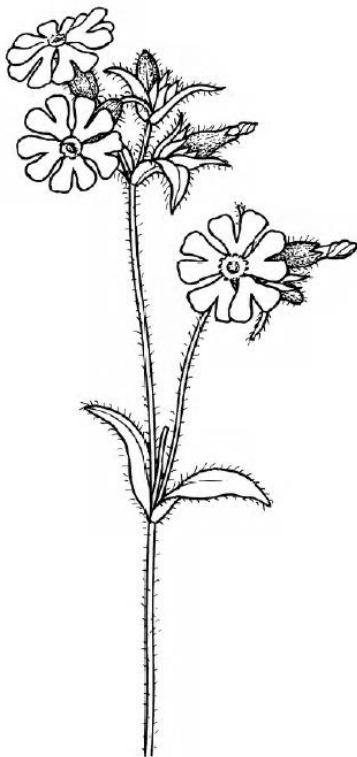
Indikator og kartleggingsenheter

Også på svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM		KA e d	KA f e	KA f e	KA f e												KA e d	KA f e		

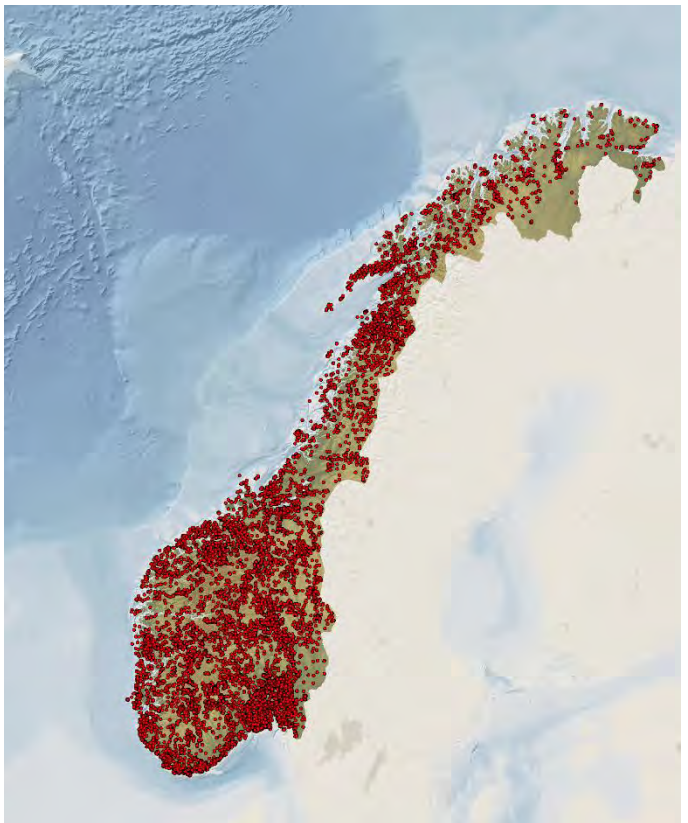
Beskrivelse

En 20-60 cm flerårig urt i nellikfamilien. Særbu blomst som betyr at den har egne hann- og hunnplanter. Stengel ofte rød farga øverst, dunhåret til glatt. Nedre blad er langskaftet, mens de midtre er kortskaftet. Beger rødbrunt, 10-15 mm langt, oppblåst hos hunnplanten, ikke hos hannplanten. Kronblad røde, sjeldent hvite. Kapsel 10-15 mm lang, stikker til slutt ut av begeret. 10 ubøyde kapselfliker.

Voksested

Vokser på slåtteeeng, beitemark og skog. Vanlig i hele landet opp til snaufjellet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomsten sitter i toppen og er stort sett rød lilla (©ALA).

Stengelen er oftest dunhåret. Nedre blader er langskafet, høyere opp er de kortskafet (©JYL).

Rød jonsokblom vokser slåtteng og skogsmark. Det er en særbu art som betyr at den har egne hann- og hunnblomster (©JYL).

..... Rød skogfrue

Cephalanthera rubra

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator, men sjelden

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM																					

Beskrivelse

Rød skogfrue er en flerårig oppreist urt i orkidéfamilien. Den varierer en del i størrelse, men fertile skudd er vanligvis 30 – 40 cm høye. Skudd dannes fra en jordstengel. Bladene mørkegrønne, oftest 4-5 blader på stengelen, linjenervet og med varierende form fra ganske smale og spisse, til relativt brede mer eggformede. Kan bli opp mot 20 cm lange, men er oftest 7-12 cm lange. Blomster store og røde med spiss leppe. Lett å kjenne igjen når den blomstrer, men uten blomster svært lik rødflangre, som den ofte vokser sammen med.

Voksested

Vokser i tørr svært kalkrik skog, oftest furudominert og lysåpen. Svært sjelden med en lokal utbredelse hovedsakelig på kambro-siluriske bergarter på Østlandet fra Kragerø til Jevnaker, hovedsakelig på vestsiden av Oslofjorden.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	----------------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomsten er stor og rødlig med en stor leppe (©HB).

Rød skogfrue har oftest 4-5 blader fra stengelen som er smale og med en tydelig nerve (©HB).

Rød skogfrue er en svært sjelden orkidè som vokser i tørr kalkrik skog, oftest i åpen furuskog (©HB).

Rødflangre

Epipactis atrorubens

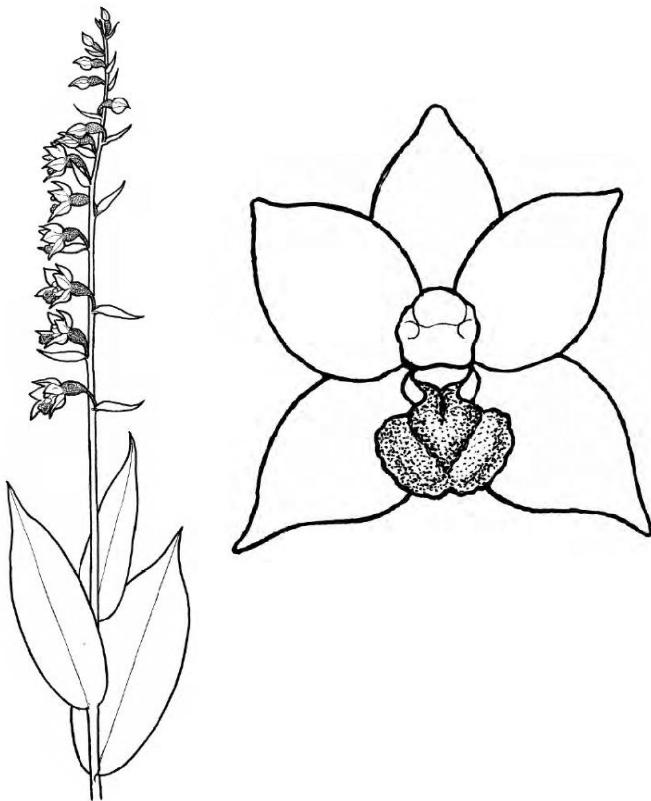
Indikator og kartleggingsenheter

God kalklågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
								KA h g UF c b				KA h g UF e d				KA h g				
LKM																				

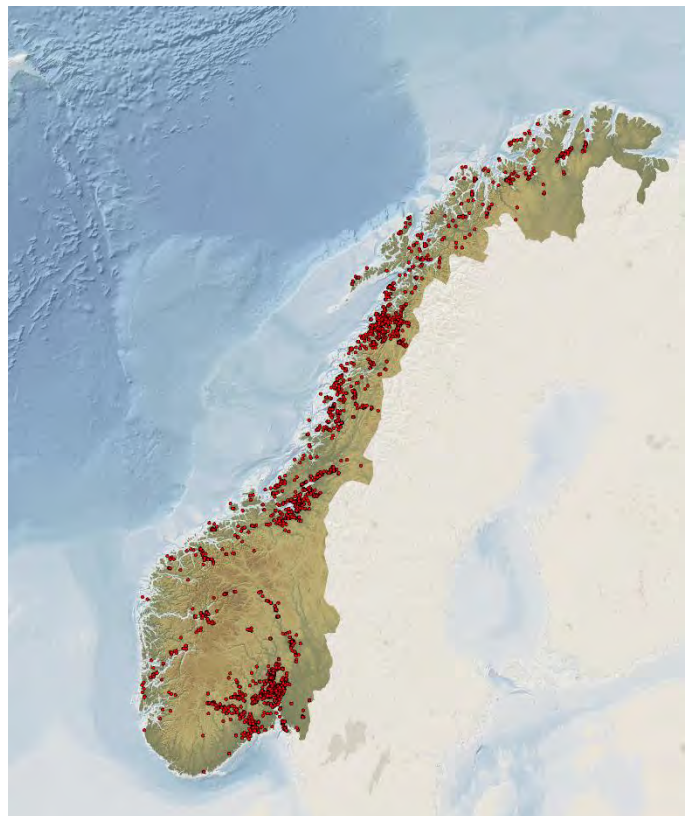
Beskrivelse

Rødflangre tilhører orkidéfamilien, og er en 20-50 cm høy urt. Den har kort, krypende jordstengel. Bladene er brede, linje- til buenervet og smalt eggforma, oftest i to rekker på stengelen, matte på undersida. Oftest tetthåret i blomsterstanden, som er en klase med korte støtteblad. Blomster står ofte rett ut fra stengelen. Ytre blomsterblad er 6-7 mm lange, mørkt purpurrøde og med rød leppe. Steril svært lik rød skogfrue. Kan også ligne på breiflangre, men har oftest tydeligere mørkt rød blomst.

Voksested

Vokser i tørr furu- og bjørkeskog, tørrbakker, grunt jorddekt berg og rasmark. Finnes spredt på sentrale Østlandet, men ikke lengst øst, ellers sjelden i Agder og Rogaland, spredt nordover til Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomsten purpurrød og står oftest rett ut fra stengelen sammen med småblader (©JYL).

Ligner på breiflangre, som har brune til grønnlige blomster, men ellers har lik skuddbygning og blader, men vokser i friskere skog. Vegetative skudd av rød skogfrue er også vanskelige å skille fra rødflangre og de vokser av og til sammen, men rød skogfrue er svært sjelden (©JYL).

|_ | Sanikel

Sanicula europaea

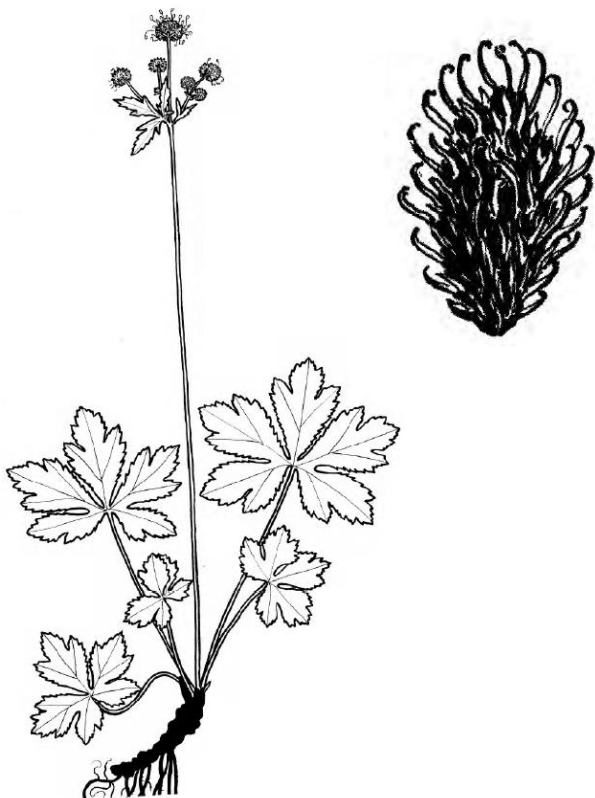
Indikator og kartleggingsenheter

God indikator på Vestlandet

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA g f																	

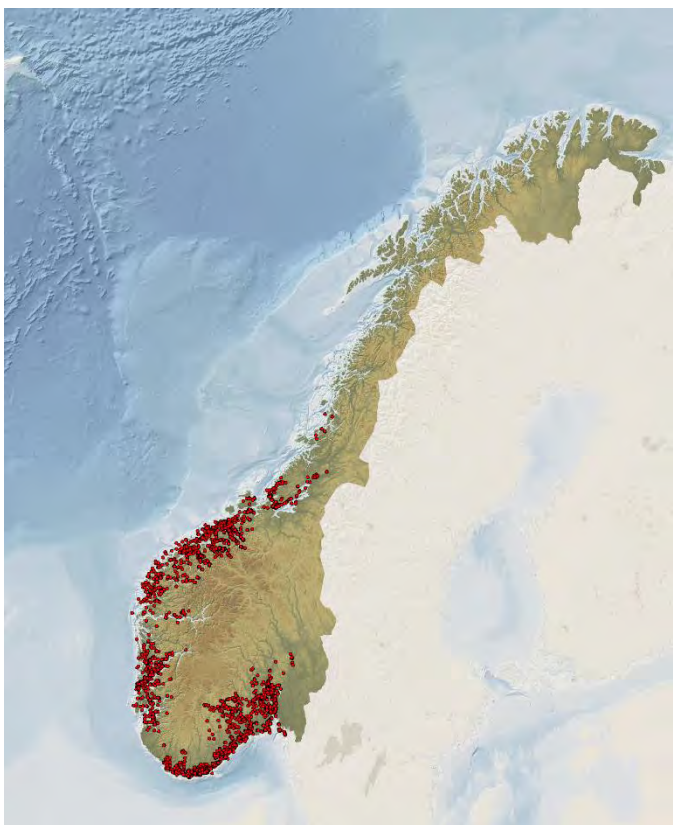
Beskrivelse

Sanikel er en 20-60 cm høy flerårig oppreist urt i skjermplantefamilien. Blad hånddelte med nokså brede fliker, vintergrønne, glatte, blanke og ganske faste, i rosett ved basis. De små grønnhvite blomstene sitter i en storskjerm med få, lange stråler. Frukten har krokpigger tilpasset dyrespredning. Lett å kjenne igjen i blomst, men forekommer ofte bare med rosettblader og er da mer anonym. Bladene er vintergrønne.

Voksested

Vokser i moldrik frisk skog både i edelløvskog og barskog. Relativt sjelden, forekommer kystnært på Østlandet og videre i et bredt belte langs kysten til Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

De grønnhvite blomstene sitter i toppen av en lang stilk. Avblomstres ganske tidlig. Frukten har mange krokpigger tilpasset å hekte seg på dyr (©ALA).

Sanikel trives på god moldjord i skogen (©ALA).

Sanikel har femdelte blad med nokså brede fliker som er vintergrønn. Bladene kan overfladisk minne om hvitveis, men danner rosett, er blankere og med bredere fliker (©ALA).

Skogfiol

Viola riviniana

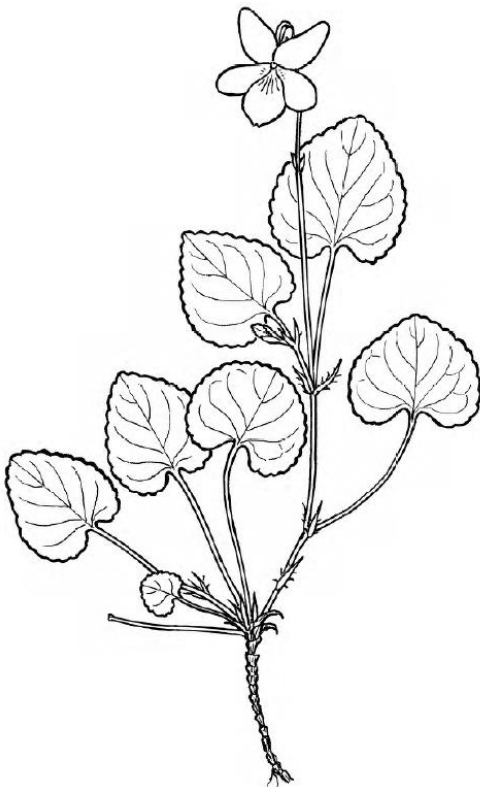
Indikator og kartleggingsenheter

Også svak lågurt, men god indikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM		KA e d UF b c	KA f e UF b c	UF b c	KA f e HI b c		KA f e				KA f e UF f g	UF f g				UF g h				

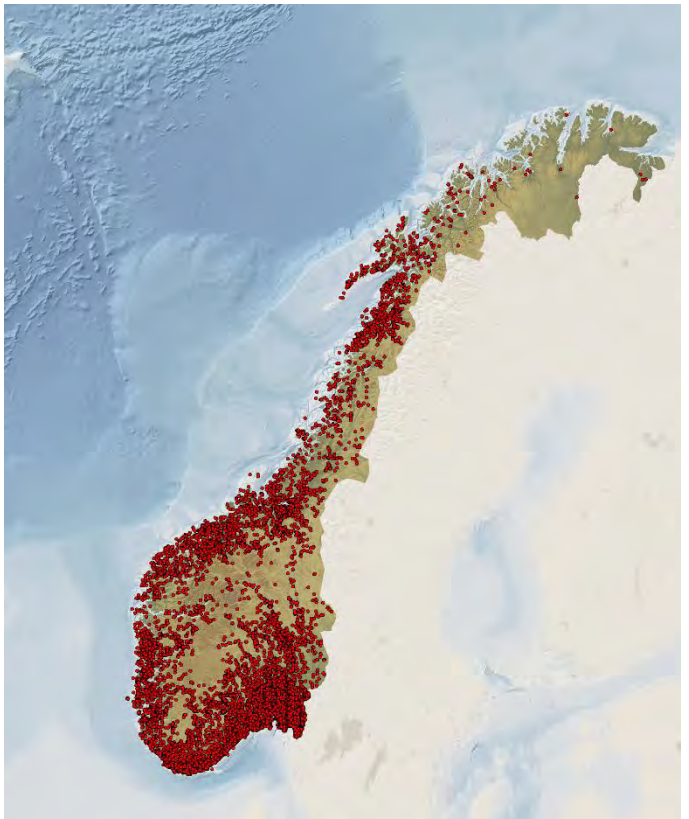
Beskrivelse

Skogfiol er en 10-20 cm flerårig urt i fiolfamilien. Den har oppreist, mørk jordstengel der det er rester etter mange blad. Fra jordstengelen dannes rosett og stengler med blad og blomster på samme skudd (ikke separate blad og blomsterskudd). Bladene er tynne og hjerteforma, omtrent like brede som lange og korthåra på oversiden. Blomstene er monosymmetriske med blåfiolette kronblad. Vedheng på begerblada er firkantet, 2-3 mm lange og blir større under fruktmodningen. Sporer hvitaktige butte og tykke.

Voksested

Skogfiol forekommer både i skog og beitemark. Den krever noe kalkrik mark, fra svak lågurtskog og rikere. Vanlig i lavlandet nord til Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomsten er monosymmetrisk med blåfiolette kronblad (©HM).

Skogfiol kan være vanskelig å skille fra engfiol, som oftest har smalere og mer avlange blader, men bladformene kan være nokså like. I tillegg har skogfiol basal rosett og blomster og blad på stengelen. Engfiol har ingen bladrosett, men stengel med blad og blomster fra grenet jordstengel (©JYL).

Skogsalat

Mycelis muralis

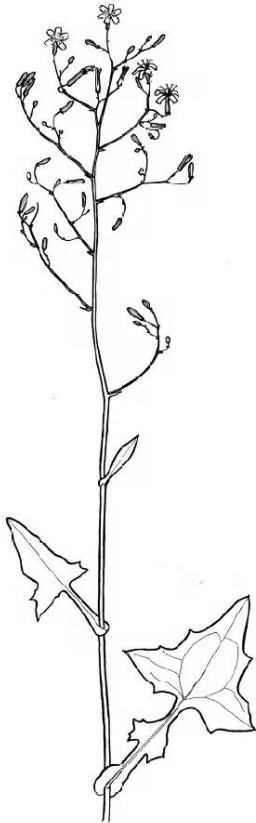
Indikator og kartleggingsenheter

Også på svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA f e																	

Beskrivelse

En 40-100 cm flerårig urt i kurvplantefamilien. Stengelen er grena i toppen. Blad tynne, ofte litt rødlige, buktflike med bladøre og stor trekanta endeflik. Bred, åpen topp med små, smale korg. Korgdekkblad i to lag. Krone gul, oftest fem blomsterblad i hver korg. Frukt svart, med et kort, blekt nebb og fnokk av 2 lag hårstråler, de ytre spiker og er kortere enn de indre.

Voksested

Vokser i mørk skog, berg og rasmark, av og til på forstyrret mark. Vanlig i lavlandet på Østlandet, langs kyst og fjordstrøk på Vestlandet og i Trøndelag. Spredte forekomster i Nordland.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Skogsalat har store trekanta blad med bladører. Lang stengel med gul krone (©JYL).

Skogstorkenebb

Geranium sylvaticum

Indikator og kartleggingsenheter

Typisk lågurtkogsart, kan også gå noe fattigere

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM			KA f e	KA d c	KA d c	KA d c	KA f e											KA f e		

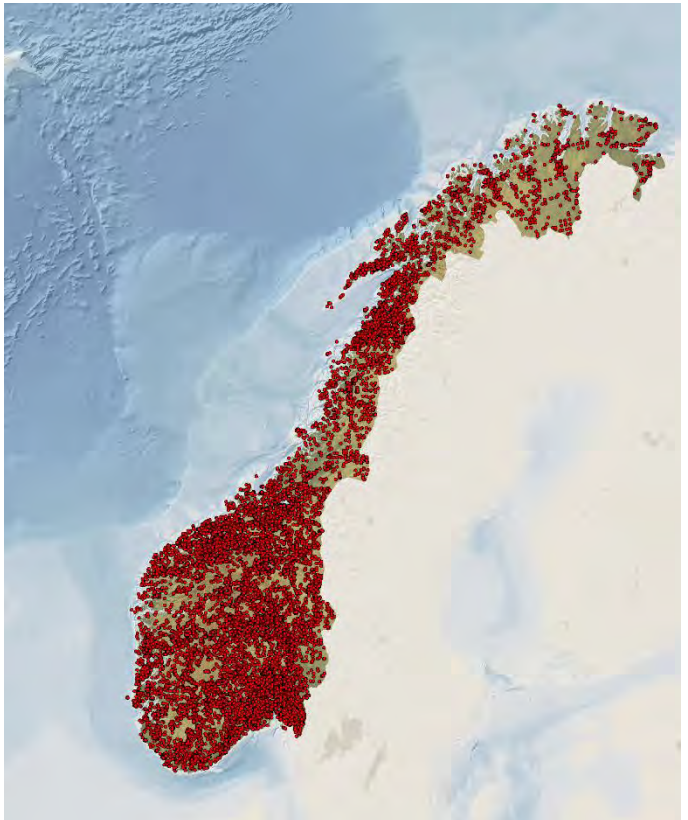
Beskrivelse

Flerårig og oppreist, 20-80 cm høy urt med grov jordstengel. Stengel rund, nederst med lange hår, øverst med korte hår og kjertelhår. Bladene er kantete i omriss, med dype skar mellom 5-7 bladfliker, derfor kalles den også «sjuskjære». Kjertelhår i blomsterstanden. Blomstene er store, 1,5-3,5 cm lange og rødfiolette, ofte hvite i fjellet. Begerblad smalt avlange. Den nedre, smale delen av kronbladet har hår på oversiden. Fruktstift oppreist og fruktene er håra, lange og spisse. Blomstrer i juni-juli.

Voksested

Vokser oftest i frisk næringsrik skog og eng. Vanlig over hele landet også over skoggrensa.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Store rødfiolette blomster som kan være hvite i fjellet (©JYL).

Bladene er 5-7 kantet med dype fliker Bladene kan minne litt om små tyrihjelmlader (©JYL).

Her ser vi «storkenebbet». Fruktskaftene er hårete og oppreiste med lang spiss (©ALA).

Skogstorkenebb vokser i næringsrik skog og frisk eng. (©JYL).

Skogsvinerot

Stachys sylvatica

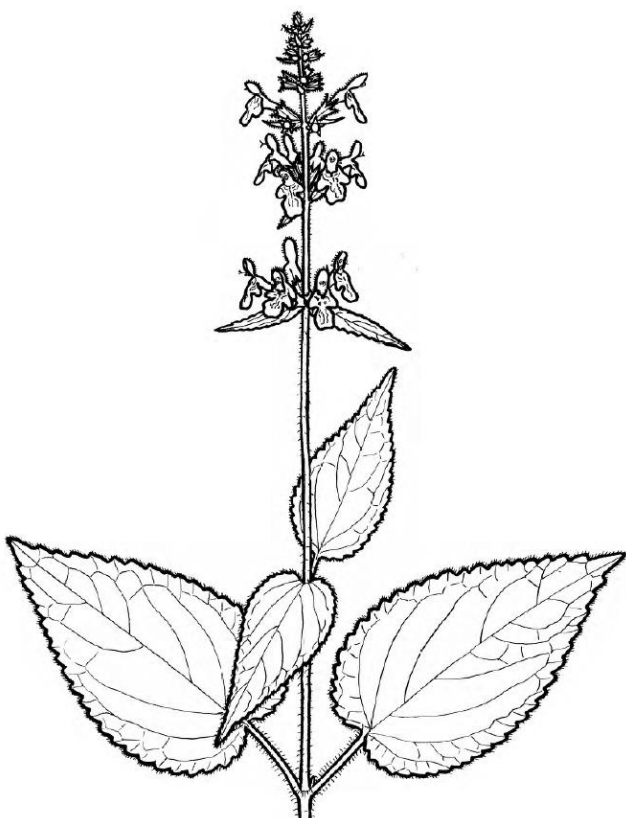
Indikator og kartleggingsenheter

Typisk art i høstaudeskogen

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM																		KA		
																		g f		

Beskrivelse

En 30-120 cm flerårig urt i leppeblomstfamilien. Har lange, spinkle underjordsrenninger. Stengel firkantet, mykhåret, øverst også kjertelhåret. Blad hjerteformet og sitter motsatt parvise. Blomster sitter i kransen som er delt nederst, aksformet samla øverst. Krone purpurrød med hvite merker på underleppa. Sterk (vond) lukt.

Voksested

Vokser i lauvskog på god moldjord og i rasmark opp til skoggrensa, av og til som ugress. Vanlig i store deler av landet opp til Troms. Sparsom i kontinentale strøk.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Purpurrøde leppeblomster med hvite merker på underleppa. Blomstene sitter i krans rundt stengelen. Stengelen er firkantet og mykhåret (©ALA).

Skogsvinerot har sitt navn med rette; den har en sterk vond lukt som kan kjønes på avstand. Bladene kan minne om brennesle (©JYL).

|_ Skogvikke

Vicia sylvatica

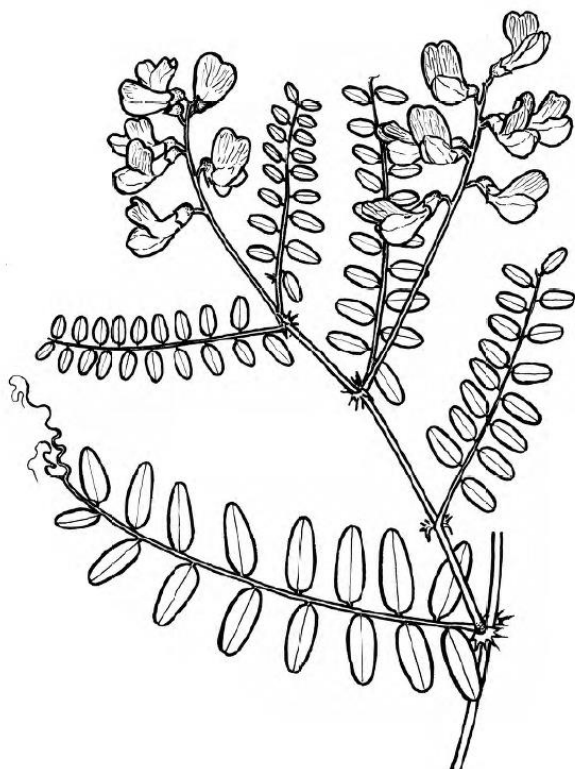
Indikator og kartleggingsenheter

Også på svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM			KA f e				KA f e	UF c b				UF f g									

Beskrivelse

En 50-200 cm flerårig urt i erteblomstfamilien. De har en slakk og glatt stengel. Hovedblad med klengetråd og 6-12 par småblad. Stjerneforma støtteblad der det tanna bladet går ut fra stengelen. Lange blomsterklaser med oftest 5-15 blomster, hvite med fiolette årer. Frukten er en 2,5-3 cm lang svart og glatt belg med 4-5 frø. De stjerneforma støttebladene under hovedbladene skiller denne fra de andre vikkene. Ofte ganske store sammenfiltra "vaser" med slakke stengler i annen vegetasjon.

Voksested

Vokser på tørre steder i skog, skogkanter og ur. Vanlig på Østlandet, langs kysten av Sør-Vestlandet nord til Troms. Fraværende i de mest kontinentale strøkene.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Hovedbladene har 6-12 par med småblad. Stjerneforma støtteleblad sitter der bladet går ut fra stengelen (©JYL).

Blomsten sitter i en klase med 5-15 blomster som er hvite med fiolette årer (©JYL).

Skogvikke vokser på tørre steder i skog og skogkanter (©JYL).

Springfrø

Impatiens noli-tangere

Indikator og kartleggingsenheter

Svak østlig art (midt-norge)

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM			KI b a																	

Beskrivelse

En 30-80 cm høy urt i springfrøfamilien. Stengel er saftfull og gjennomskinnelig. Stengelblad er skruestilte, butt-tanna. Klase fåblomstret. Blad gule, hengende, minner litt om maskeblomster eller en orkidé. Den krøkte sporen er lengre enn bred og eksploderer som moden ved berøring.

Voksested

Vokser på leirjord i fuktig skog og skogkanter. Vanlig i lavlandet på Østlandet. I fjord- og kyststrøkene på Vestlandet, i Trøndelag, og nord til Nordland.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomstene er gule og hengende (©ALA).

Stengelen er gjennomskinnelig og saftfull (©ALA).

Ligner på kjempespringfrø og mongolspringfrø som er to innførte arter i Norge som har forvillet seg flere steder. Kjempespringfrø er en innført art med rødlige blomster som særlig kan spre seg på fuktig næringsrik jord langs vassdrag (©ALA).

Storblåfjær

Polygala vulgaris

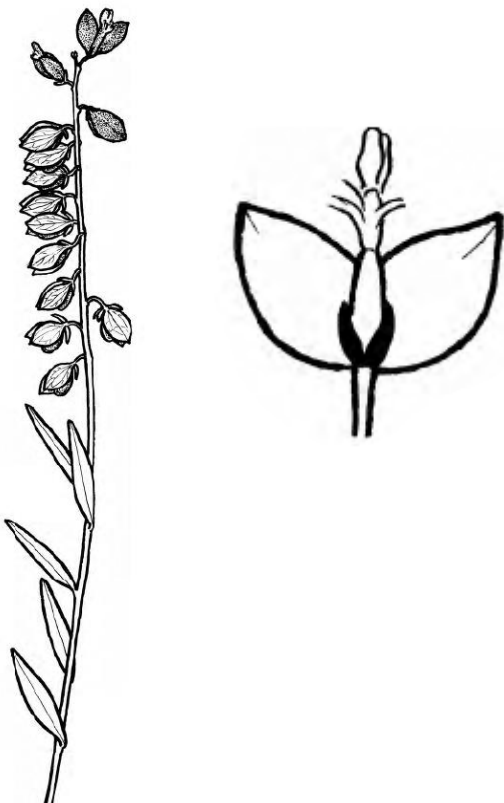
Indikator og kartleggingsenheter

Lågurtindikator, finnes også i åpen mark

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM																KA f e				UF e d

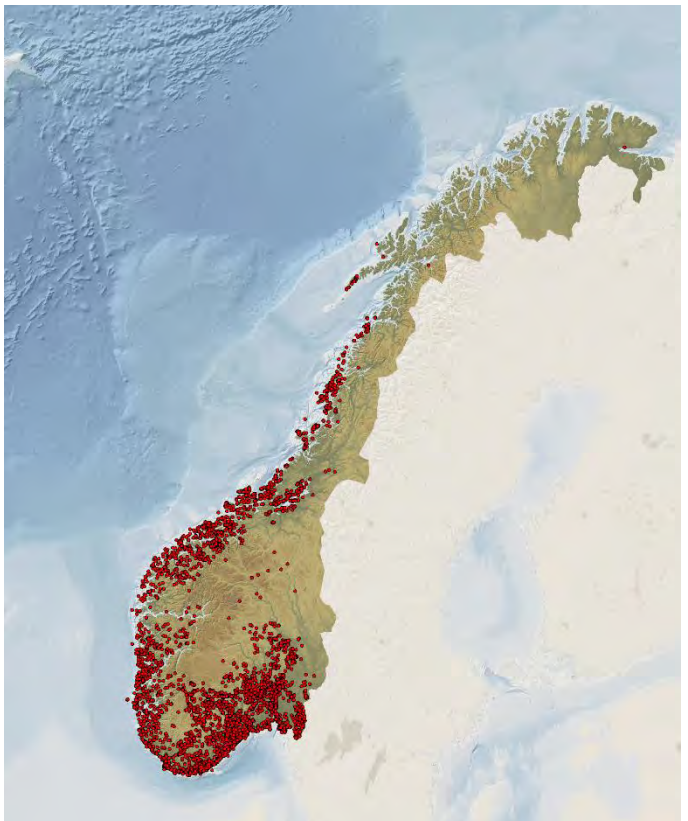
Beskrivelse

En 10-30 cm høy flerårig urt med forvedet jordstengel. Bladene er mørkegrønne og spisse, skruetilt, de nederste er jevnstore med eller mindre enn de øverste og visner ofte tidlig. Blomster monosymmetriske med tre små smale og grønne begerblader og to store og brede, blå eller sjeldent rødfiolette eller hvite begerblad (vingene i blomsten). Begerblader dekker de tre sammenvokste kronbladene. Kapsel jevnstor med vingene. Karakteristisk når den er i blomst, men anonym som steril.

Voksested

Vokser i skogkanter, slåtteeng og tørrbakke, lynghei og myr. Vanlig på Østlandet og langs kysten helt nord til Troms. Sparsom i Innlandet. Forekommer også i relativt tørr, lysåpen skog på kalkrikt substrat, ofte furudominert.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomsten er monosymmetrisk med to store brede blå begerblad som ser ut som en ving (©JYL).

Bladene er mørkegrønne og spisse, til dels skrustilte (©JYL).

Storblåfjær vokser i skogkanter, slåttenger og på tørrbakker (©JYL).

Storklokke

Campanula latifolia

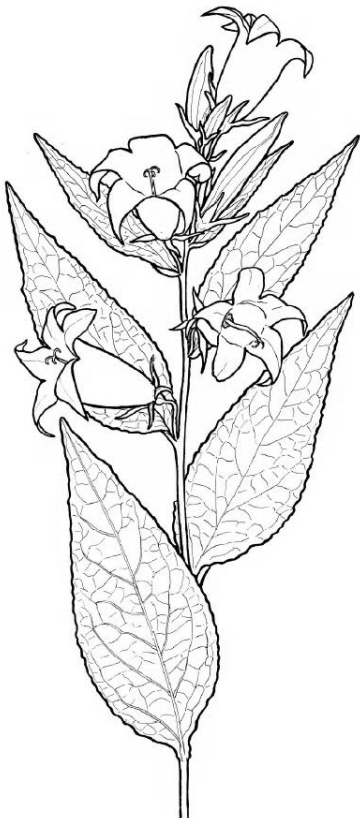
Indikator og kartleggingsenheter

Typisk art i høgstaudeskogen

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM																		KA		
																		g f		

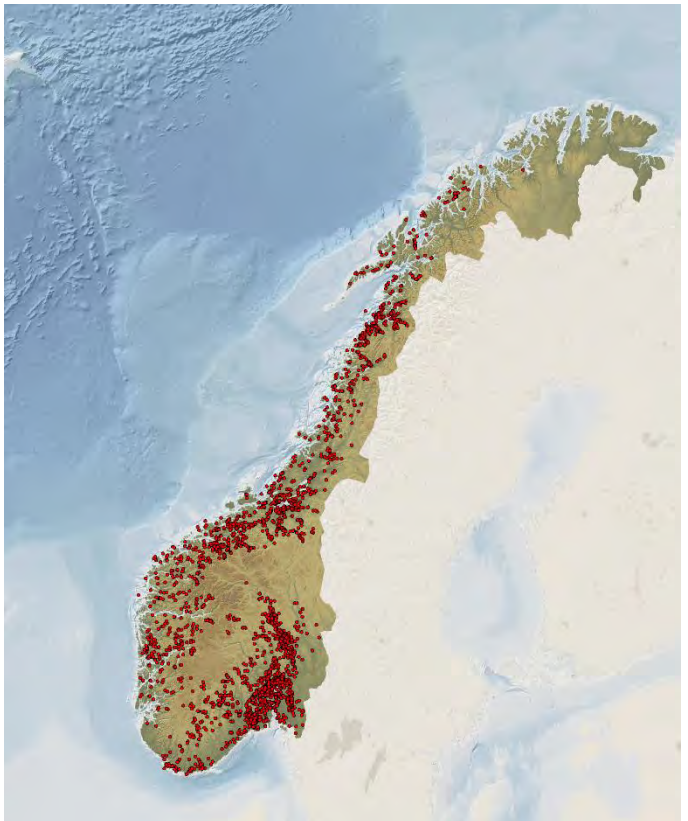
Beskrivelse

En 60-120 cm lang, flerårig urt i klokkefamilien. Stengel glatt med store dobbelttanna blad. Stengel buttkantet. De øverste bladene er uskaftet eller kortskaftet og kvasstannet. De nederste bladene hjerteforma og langskaftet. Blomstene 4-5 cm lange på korte blomsterskaft, mørkeblå eller iblant hvite. Stor og kraftig plante som ofte vokser i store bestand. Hvit melkesaft.

Voksested

Vanlig på Østlandet, i fjord- og kyststrøkene fra Vestlandet til Nordland. **OBS!** Prydstorklokke som er innført art i nord.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blomsten er oftest mørkeblå, men hvite kan også forekomme (©JYL).

Storklokke har dobbelttanna blad ved stengelen (©ALA).

De nedre bladene er svakt hjerteformet og langskaftet (©ALA).

..... Stortveblad

Neottia ovata

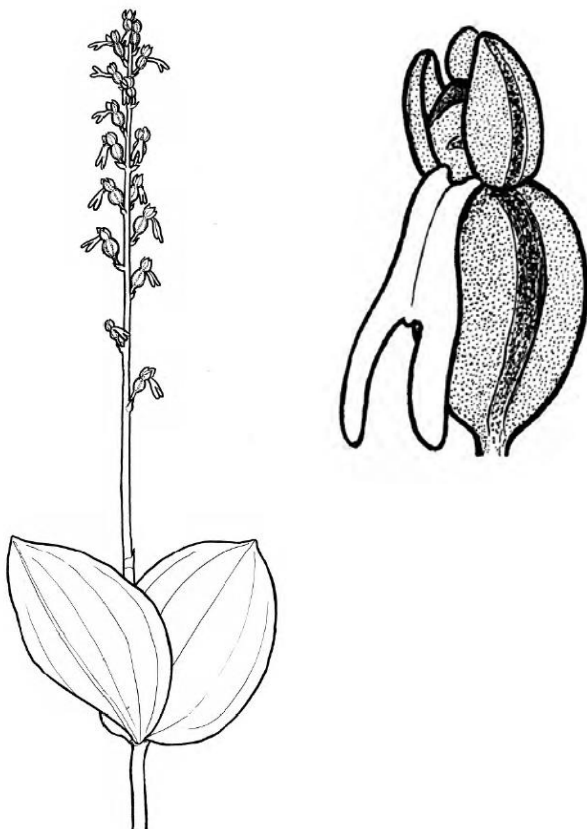
Indikator og kartleggingsenheter

Kalkkrevende men sjelden

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM				KA h g			KA h g	KA h g										KA h g	KA h g	

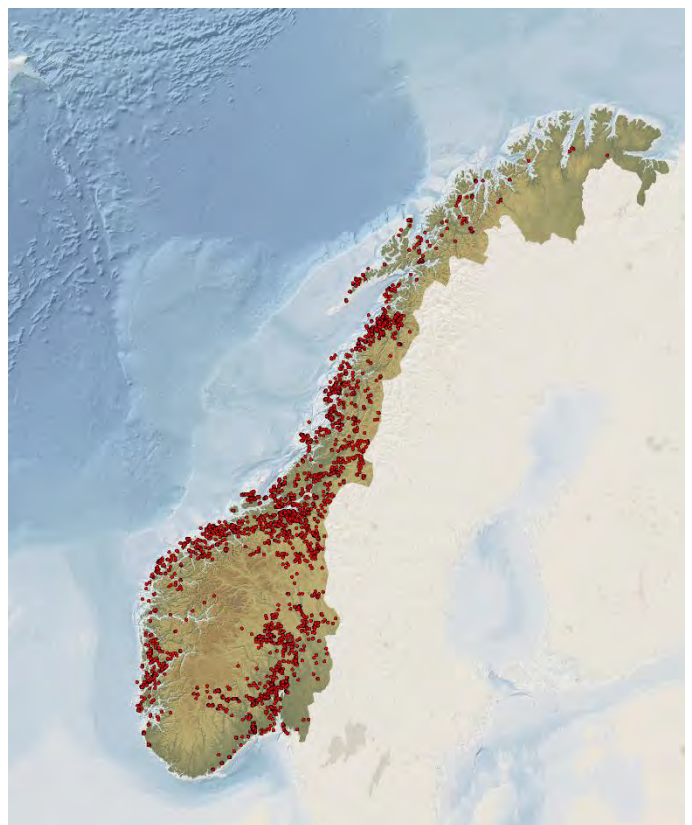
Beskrivelse

En 20-50 cm lang urt i orkidéfamilien. Stengelen er kjertelhåra med 2 ovale stengelblad som sitter motsatt og er 6-10 cm lang. Lang blomsterklase, 7-25 cm med små grønne støtteblad, og gulgrønne blomster. Blomstringstid juni-juli. Frukta er rund som et egg i en oppreist kapsel. Kjenetegnes med de to store eggforma bladene som sitter motsatt litt opp på stengelen.

Voksested

Vokser i urterik skog, slåtteeng og beitemark, hei, myrkanter. Nokså vanlig på Østlandet. Spredte forekomster i fjord- og dalstrøkene på Vestlandet og i Troms. Vanlig i Trøndelag og deler av Nordland.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Stortveblad har to store ovale stengelblad som sitter motsatt for hverandre (©JYL).

Underleppa er karakteristisk med en dyp flik. Midt på leppa ligger det en åpen fure med nektar (©HB).

Stortveblad er en høyvokst urt og vil dominere i høyden i bunnsjiktet i urterike skoger og beitemark (©HB).

..... Sumphaukeskjegg

Crepis paludosa

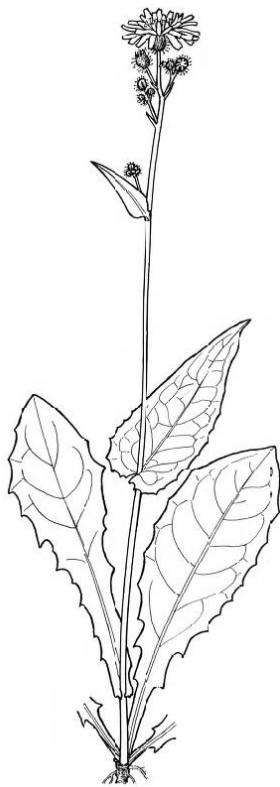
Indikator og kartleggingsenheter

Typisk i rik sumpskog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
V2	C-1	C-2	C-3																	
V4		C-1	C-2	C-3	C-4	C-5														
LKM			KA g f	KA f e		KA f e												KA f e		

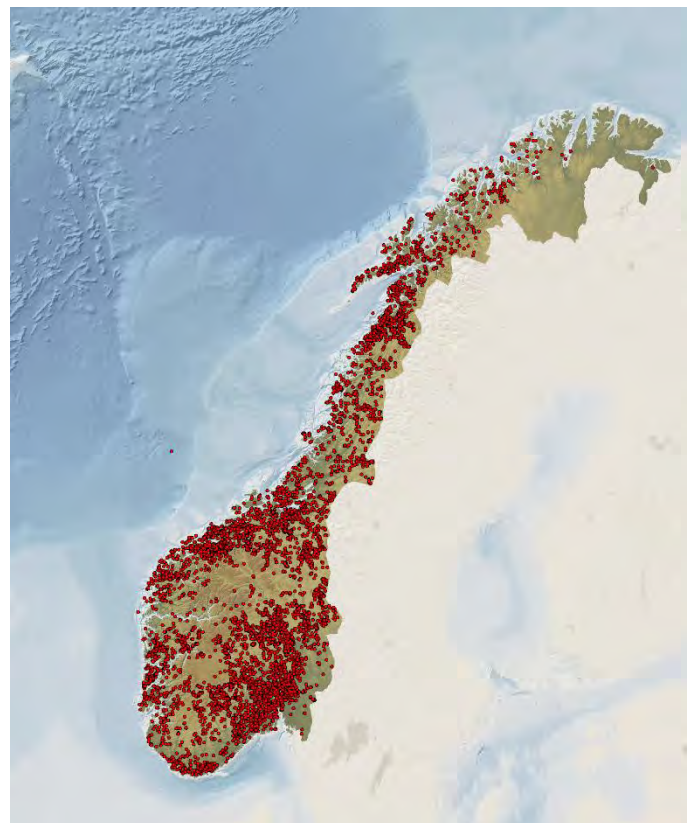
Beskrivelse

En 40-80 cm flerårig urt i kurvplantefamilien. Bladene er store, tynne, glatte, grovtannet og de går rundt stengelen. Mange langskafta korerger i halvskjerm, ca. 3 cm brede. Krogdekkblad linjeformet, med svarte kjertelhår. Kroner gule. Frukt blekgul, med 10 ribber. Fnokk gråhvit. Minner om svever, men de vokser ikke så vått.

Voksested

Vokser i sumpskog, myr og ved bekker. Vanlig i det meste av landet. Fåttallig i Finnmark. Forvillet flere steder.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

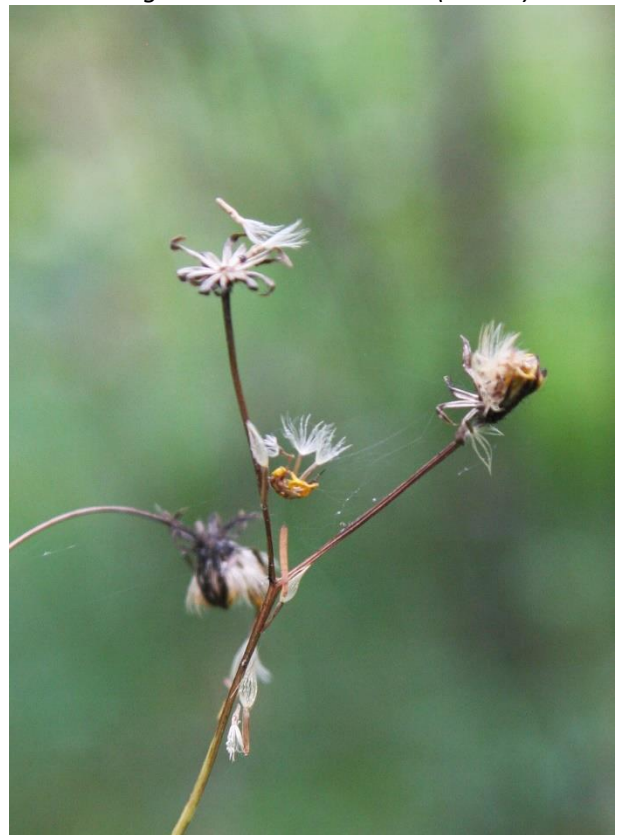
Sumphaukeskjegg er høyvokst med en gul krone i toppen.
(©HB).

Typisk for sumphaukeskjegg er de stengelomslyttende bladene (© ALA).

Sumphaukeskjegg vokser i de fuktigste delene av skogen
(©HB).

Her er de siste fnokkene i ferd med å forlate
«moderskipet» (© ALA).

|| Tannrot

Cardamine bulbifera

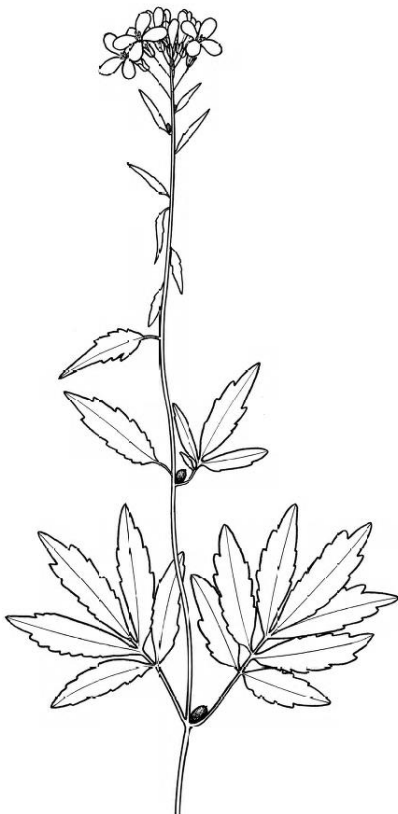
Indikator og kartleggingsenheter

Går kanskje litt fattigere også

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA h g																

Beskrivelse

En 30-80 cm flerårig urt i korsblomstfamilien. Stengelen kommer rett opp fra en 2-3 mm tykk jordstengel med tykke tannforma skjellblad som kryper i moldjorda. Nedre blad med 1-3 par grovt sagtanna småblad. Brunfiolette yngleknopper i bladhjørnene som faller av og blir til nye planter. Lyst lilla blomster i toppen, 13-20 mm, lange. Skulpe lang, oftest uten modne frø. Blomstring i mai-juni.

Voksested

Vokser i edellauvskog og rik barskog på god moldjord, ur, også i parker. Relativt vanlig på det sentrale Østlandet, sørover langs kysten, i kyst og fjordstrøkene på Vestlandet og i Trøndelag.

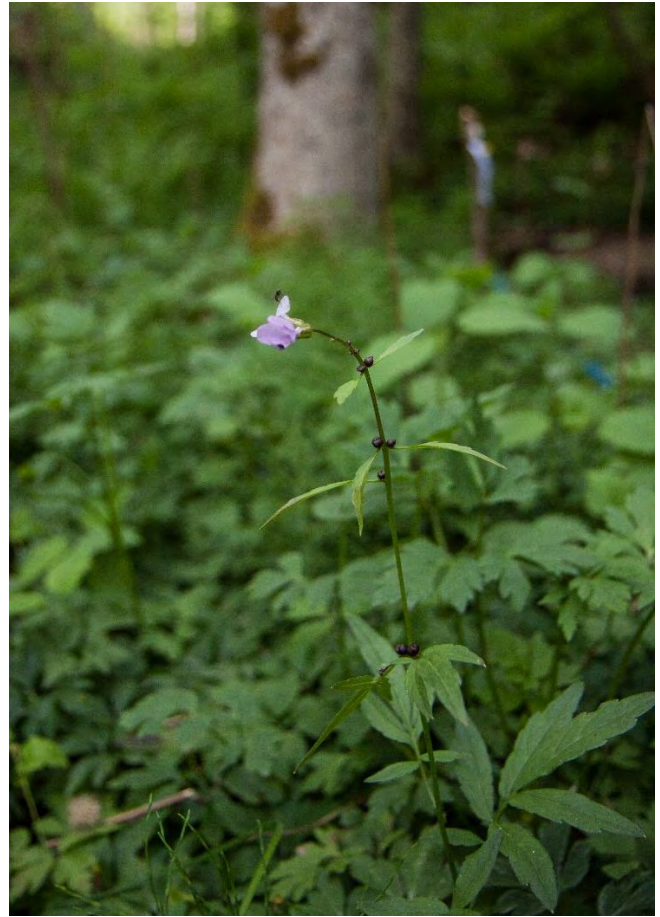

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Tannrot har yngleknopper i bladhjørnene i motsetning til vendelrot som ligner i bladformen (©HB).

En lys lilla blomst sitter i toppen av stengelen (©JYL).

Tannrot vokser i rike barskoger og edellauvskoger på god moldjord (©HB).

|_ | Trollbær

Actaea spicata

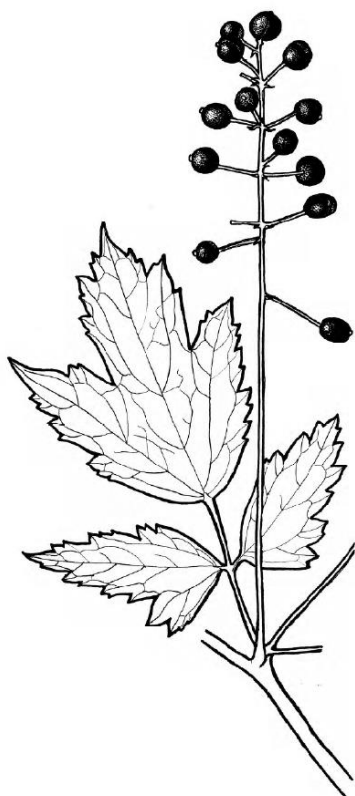
Indikator og kartleggingsenheter

God kalklågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA h g																

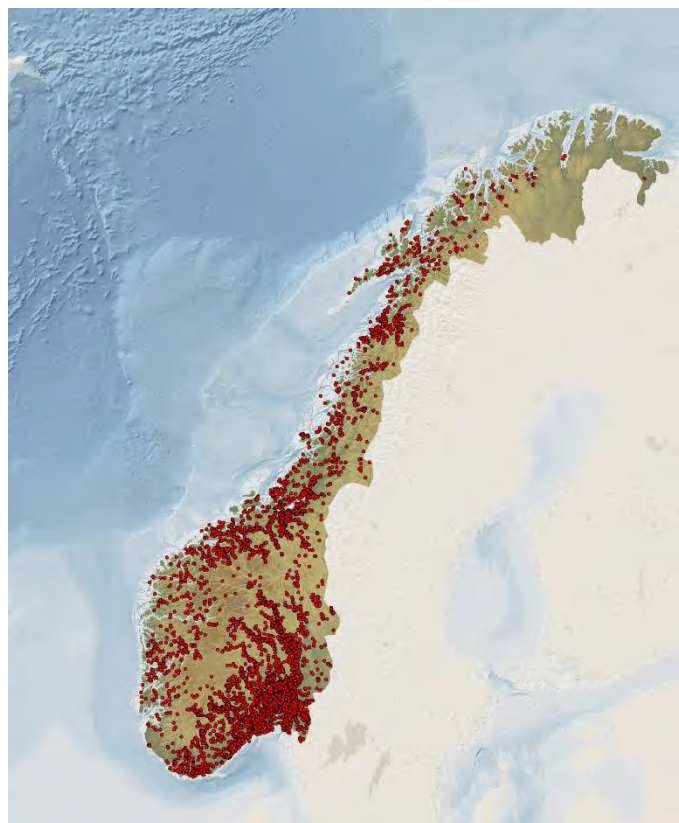
Beskrivelse

Flerårig urt i soleiefamilien, vanligvis mellom 30 og 70 cm høy, med glatt oppreist stengel, oftest med vinklede ledd. Bladene er 3 ganger koblede og har et trekantet omriss. Ganske brede småblader som også er grovt tanna i kanten. Blomstene er hvite og sitter i en tett, toppstilt blomsterstand. De har 4 hvite blomster, og honningblad som felles tidlig. Pollenbærerne er også hvite og lengre enn blomsterbladene. Svarte bær. Giftig. Blomstrer på forsommeren, men danner ikke alltid blomster. Derfor nødvendig å kjenne bladenes utseende.

Voksested

Vanlig over hele landet opp til Finnmark. Vokser gjerne skyggefullt på frisk næringsrik mark opp til tregrensa.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Trollbær har hvite blomster som sitter tett i en toppstilt blomsterkrans (©JYL).

Bærene er svarte og store som druer. Disse er giftige (©JYL).

Trollbær er en storvokst plante som vokser i skyggefulle områder på fuktig næringsrik mark (©JYL).

Turt

Cicerbita alpina

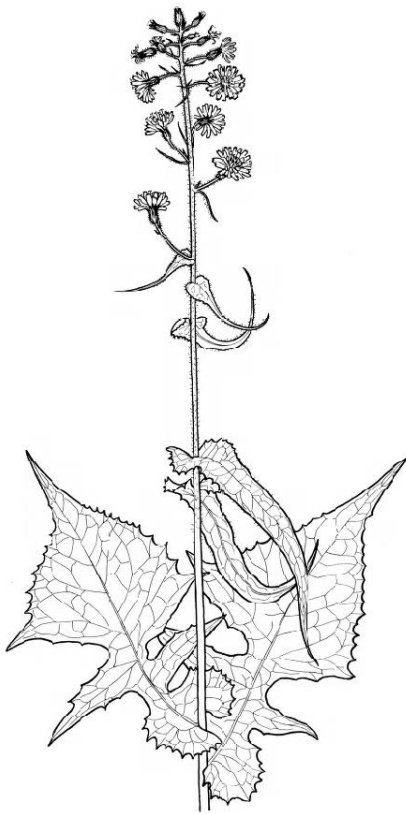
Indikator og kartleggingsenheter

Særlig god indikator i høyereliggende skog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM																		KA f e		

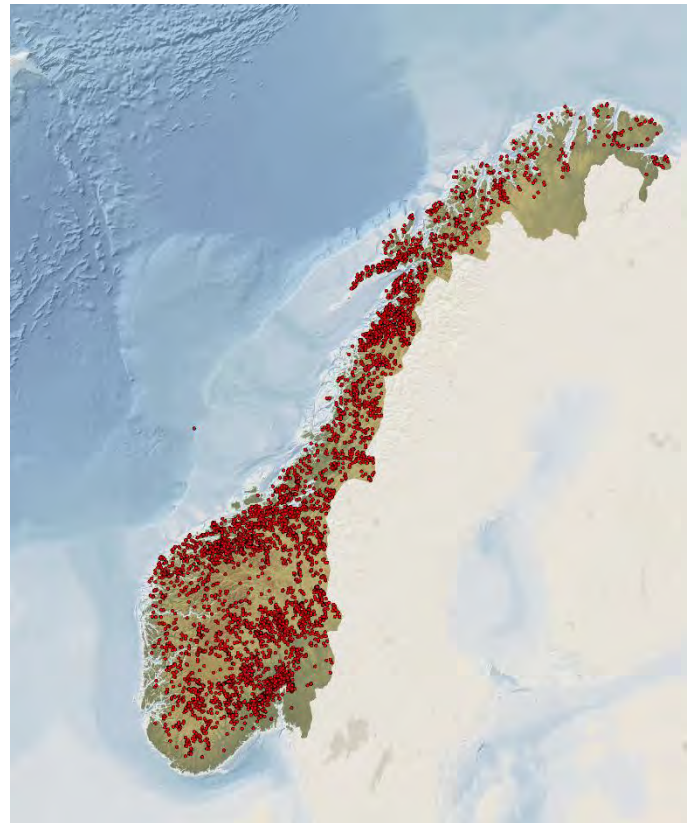
Beskrivelse

En 50-200 cm høy urt i kurvplantefamilien. Stengel oftest ugrena, kjertelhåra og ofte noen fiolett-farget øverst. Blad tynne, ofte store der de har 2-3 par spisse fliker og trekanta endeflik. Korger i lange klaser. Korgdekkblad mørke og kjertelhåra. Kroner blå eller fiolette. Frukt linjeforma. Bitter smak.

Voksested

Vokser i høgstaudeskog, -kratt og -eng, mest på fuktig, næringsrik grunn. Vanlig i det meste av landet. Noe sparsom på kysten i Sør-Norge. Mest vanlig i høyereliggende skog og nordover.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Turt har en mørk ugrena stengel med kjertelhår (©JYL).

Bladene er tynne hvor de nederste har 2-3 par med spisse fliker (©JYL).

Blomsten siiter som en krone og er blå eller fiolett (©JYL).

Tveskjeggveronika

Veronica chamaedrys

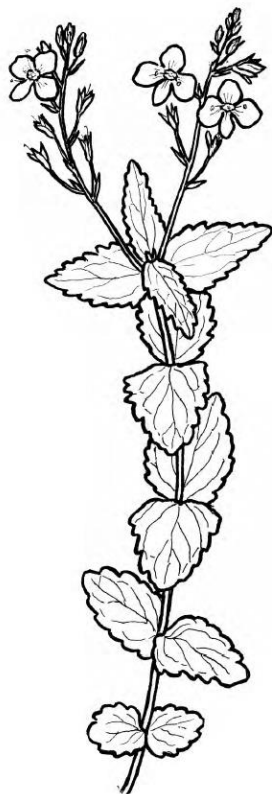
Indikator og kartleggingsenheter

Lågurtindikator, også vanlig på åpen mark

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
			KA f e		KA f e HI b c		HI b c													
LKM																				

Beskrivelse

En 5-30 cm flerårig urt i maskeblomstfamilien. Stengelen er rett og håret på to sider (tveskjegga). Bladene er sittende og grovtannet. Oftest to klaser ved et av de øverste bladplatene. Kronen blå med mørke striper, ca. 1 cm bred. Kapsel kanthåret, kortere enn begeret. Blomstringstid mai-august.

Voksested

Vokser i lågurtskog, skogkanter, slåtteeeng og beitemark. Vanlig i lavlandet og dalføra nord til Helgeland. Spredte forekomster i Troms og Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Stengelen er rett og hårete på to sider med sittende blad som er grovtannet (©JYL).

Kronen er blå med mørke striper (©JYL).

Tyrihjelm

Aconitum septentrionale

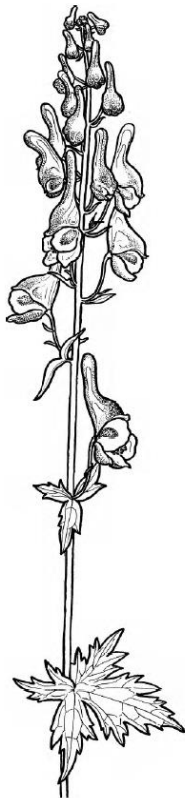
Indikator og kartleggingsenheter

Typisk i høgstaudeskog

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM		S1 f e																KA f e		

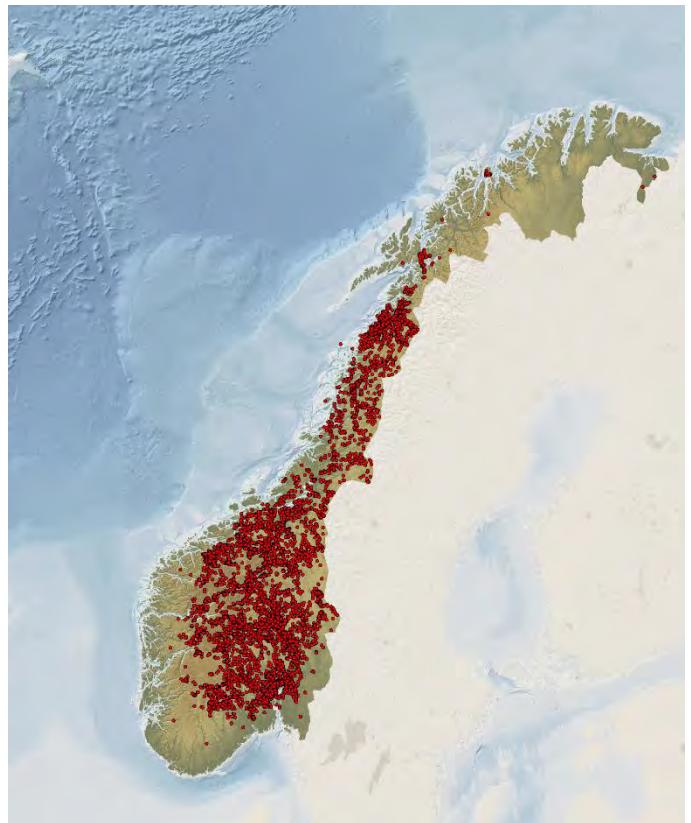
Beskrivelse

Stor flerårig urt i soleiefamilien, oftest mellom 1 og 2 meter høy. Stengel grov, både dunhåra og kjertelhåra. Bladene er store og dypt 5-7-fliket, med brede fliker, ikke fliket helt ned til grunnen. Blomstene er blå til blåfiolette, monosymmetriske og hjelmformet, og sitter i en lang klase. Frukten er en belgekapsel, oftest dannet av tre fruktblad. Blomstringstid juli-august. Ikke alltid i blomst, slik at sterile planter må kjennes igjen på bladform. Særlig mindre blader kan minne om både engsoleie og skogstorkenebb. Giftig.

Voksested

Forekommer i frisk, næringsrik skog, ofte høgstaudeskog. Vokser også i beitemark, på setervoller, i eng og langs bekkekanter. Er en god indikator på gjengroing av slike arealer. Vanlig art under skoggrensa på det sentrale Østlandet, og nordover til Troms. Uvanlig langs kysten av Vest- og Sørlandet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blå til fiolett blomst som er hjelmsformet (©JYL).

Grov stengel med både dun- og kjertelhår. Bladene er store og dypt fliket ned til grunnen (©JYL).

Høyvokst urt på opptil 2 meter som forekommer i frisk næringsrik skog, rundt setervoler og langs bekkekanter (©JYL).

Tysbast

Daphne mezereum

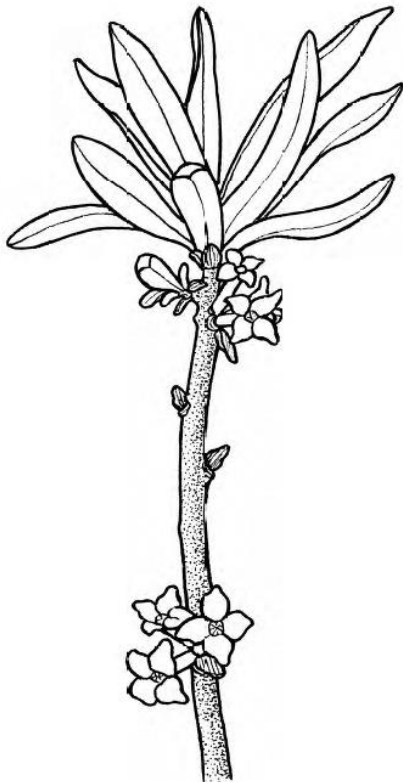
Indikator og kartleggingsenheter

Liten busk. Vårblomstring + røde bær om høsten

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM				KA h g				KA h g													

Beskrivelse

Tysbast er en 0,2-1,5 meter, liten, fågrena busk i tysbastfamilien med lyst gråbrune kvister og seig bark. Bladene er relativt smale og avlange, glatte, lysegrønne, og de sitter samlet i toppen av kvistene. Blomstrer tidlige om våren, før lausprett, med 2-4 sittende blomster direkte på grenene. Blomstene er røde til fioletrøde og firetallige. God lukt. Frukten er først grønn før den til slutt blir rød og myk steinfrukt. Hele planten er svært giftig. Lett å kjenne igjen i blomst om våren og med røde bær og blader i toppen av grenene, ellers liten og litt anonym.

Voksested

Vokser i kalkrik lauv- og barskog og rasmark. Spredt på Østlandet, og nordover til Bodø, sjelden på Vestlandet. Også brukt i hager og flere steder forvillet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Fågrenas busk med noen få lysegrønne blader samlet i toppen av grenene (©JYL).

Blomstrer tidlig i sesongen med rød til fiolette firtallige blomstrer som lukter godt (©JYL).

Frukten er først grønn før de modner og blir røde. Hele planten er giftig (©JYL).

Kun ett bær igjen. Uten blomst eller bær, er tysbast nokså anonym (© ALA).

|_ | Vendelrot

Valeriana sambucifolia

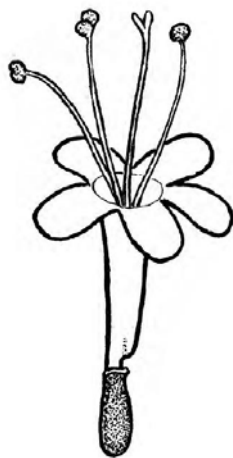
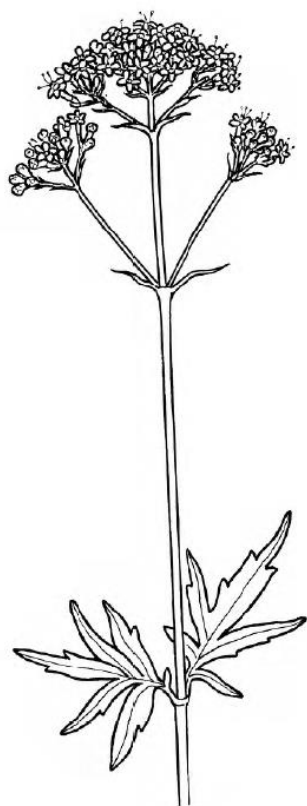
Indikator og kartleggingsenheter

Ganske vanlig i rik sumpskog og høystaudeskog, også grøfter

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
V2	C-1	C-2	C-3																	
V4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5															
LKM			ER a b Kl b a	KA e d																KA f e

Beskrivelse

En 50-170 cm høy urt i kaprifolifamilien. Oftest både med underjords- og overjordsrenninger. Stengel oftest med 3-9 bladplater. Både grunn- og stengelblad har oftest et endesmåblad som er noe større enn sidesmåbladene. Småblad går ikke ned som vingekanter på midtaksen. Av og til finner en planter med udelte eller fådelte blad. Kronrør 4-8 mm langt. Frukt 4-5 mm lang. Tre underarter.

Voksested

Vokser i fuktig skog, slåtteeng og beitemark, myrkanter, sump, vann- og strandkanter og særlig i tangvoller, opptrer som ugress på næringsrik jord. Vanlig i hele landet. Noe sparsomt i Finnmark

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Stengel med 3-9 bladplater. Høyvokst urt som vokser i fuktig skog, slåtteeng og beitemark (©JYL).

Blomsten står i toppen av stengelen som en skjerm. Kronrørene stikker ut av kronbladene (©JYL).

Vårerteknapp

Lathyrus vernus

Indikator og kartleggingsenheter

God kalklågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM				KA h g																

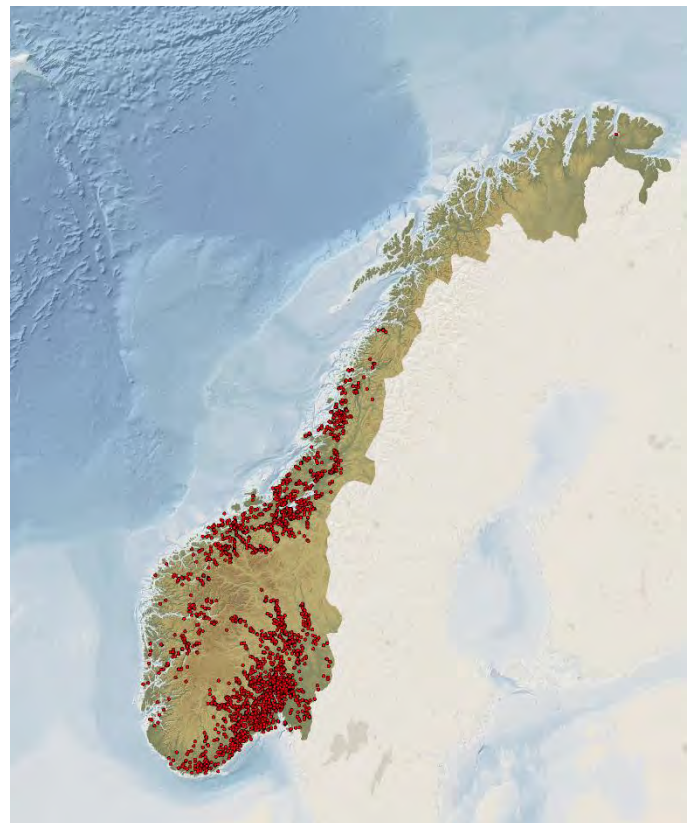
Beskrivelse

En flerårig 20-40 cm høy urt i erteblomstfamilien. Stengel oppreist og kantete, men uten tydelige vinger (i motsetning til knollerteknapp). Bladet ender i en brodd, og har 2-4 par store, brede og langt tilspissa småblad. Øreblad brede. Blomsterstanden er en skaftet klase med 3-10 blomster. Krona er først rødfiolett, senere mer blå eller blågrønn. Belg brun, 4-6 cm lang. Vårerteknapp har blomster med klar rødfiolett farge og uten nerver. Knollerteknapp er mattere blomster med nerver.

Voksested

Vokser i lauv- og granskog og rasmark, på litt frisk og kalkrik mark. Forekommer relativt vanlig på sentrale Østlandet og nordover i dalførene, Agder og Telemark, og fra Trøndelag nordover til Sandnessjøen. Mer spredt i indre fjordstrøk på Vestlandet. Forvilledede hageplanter kan finnes lokalt.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Stengelen er oppreist og kantete uten tydelige vinger (©JYL).

Vårerteknapp vokser i lauv- og granskog på litt friskere mark (©JYL).

Blomsterstanden er en skaftet klase med 3-10 blomster. Krona er rød fiolett og senere blå eller blågrønn (©JYL).

Vårkål

Ficaria verna

Indikator og kartleggingsenheter

Ganske vanlig i høystaudeskog, og friske lågurtskoger

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM		ER a b kl a b		KA h g																

Beskrivelse

En 10-30 cm flerårig urt i soleiefamilien med oppreist og grenete stengel. Glatte og kjøttfulle blad, 3-5 cm lange, iblant hjerteformete og flekkete. Gule blomster, 1,5-2 cm brede kronblad. Blomstrer i april-mai. Vårblomst som gulner og visner tidlig. Danner ofte tette matter med blanke, grønne blad og knallgule blomster. Blomstringen tar til før lauvsprett, mer anonym senere i sesongen.

Voksested

Vokser på leirete eng og plen, beitemark og oreskog, edellauvskog og bekkekanter. Vanlig på Østlandet opp til Mjøsa, i kyst og fjordstrøk fra Sørlandet til Trøndelag. Spredte forekomster i Nordland og Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Knallgule blomster som ligner på bekkeblom, men dem har bare fem blomsterblad (©JYL).

Danner ofte tette matter på leirete mark som i bekkekanter, edellauvskog, beitemark og oreskoger. Blomstrer tidlig på våren før lauvet tar til (©JYL).

Vårmarihånd

Orchis mascula

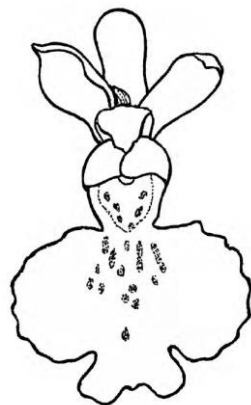
Indikator og kartleggingsenheter

Relativt sjelden, blomstrer tidlig om våren, både i kalkrik skog og eng

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM				KA h g			KA h g	KA h g												

Beskrivelse

Vårmarihånd er en 20-40 cm flerårig urt i orkidéfamilien. Den har store og eggforma rotknoller, med relativt kraftig stengel, med 3-4 brede blad samlet ved grunnen. Bladene er uflekka eller en sjelden gang flekkete. Blomstene er store, rødfiolette, med trefliket, leppe. Det øvre blomsterbladet spriker ut og med en lang spore som vender litt oppover. Kan være vanskelig å skille fra andre orkidéer med rødfiolette blomster, men blomstrer tidlig om våren, og har kystutbredelse.

Voksested

Vårmarihånd finnes i kalkrik edellauvskog og furuskog, enger og grunnlendt kalkrik mark. Finnes spredt i et bredt belte langs kysten fra Østlandet til Nordland, sjelden i Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

3-4 blad i rosett ved basis, grønn stengel som blir brun mot toppen (©JYL).

Blomstene er store og rødfiolette med trefliket leppe (©JYL).

Vårmarihånd vokser på kalkrike edellauvskoger og furuskoger på grunlendt mark (©JYL).

Bergrørkvein

Calamagrostis epigejos

Indikator og kartleggingsenheter

Også svak lågurt der det er tørt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM											KA f e	KA h g			KA f e	KA h g	KA f e			

Beskrivelse

Et 50-150 cm høyt gress som vokser i glisne matter. Strå høye, stive og rue, med 2-3 leddknuter. Blad 6-25 mm bred, med tydelige, brede ribber, ru på oversiden, stive og oftest sammenrullet. Slirehinne 4-12 mm lang og spiss, men frynser seg opp. Topp stor og stiv, grågrønn eller purpurfarget. Ytterragner sylspisse, 5-10 mm lange, mye lengre enn inneragna. Hår opptil dobbelt så lange som inneragna. Snerpe kort, festet midt på inneragna. Pollenknapper bleike. Typisk for rørkvein er hår som sitter ved basis av inneragn i blomsten (lupe). Oftest stivt oppreist gress med rue stengler, grågrønn til fiolett topp.

Voksested

Vokser på tørr, åpen bakke, skog og skogkanter, berg, tørr sjø, elvestrender og veikanter. Vanlig i lavlandet i hele landet til Nordland. Spredte forekomster i Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Toppen av gresset er stor og stiv. Gjerne grågrønn til purpurfarget (©ALA).

Bergørkvein vokser på tørr åpen bakke. Arten kan bli hele 1,5 meter høy (© ALA).

Hengeaks

Melica nutans

Indikator og kartleggingsenheter

God lågurtindikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM			KA f e				KA f e	KA h g				KA h g									

Beskrivelse

Hengeaks er et gress som er 30-50 cm høyt. Arten har lange jordstengler og kan danne glisne matter. Nedre bladslire er ofte purpurfarga og uten plate. Bladene er relativt brede, blanke på undersiden, matte på oversiden. Strået er ru. Slirehinne svært kort. Klase åpen og slakk med hengende småaks. Småaks rødbrune, med to fertile blomster. Ytteragner rødbrune, runde i toppen. Inneragn snau, med tydelige nerver. Kjennes lettest igjen når den er fertil med bøyde strå og hengende småaks til en side. Sterile planter har fiolette slirer ved basis og er rue.

Voksested

Vokser i rik lauv- og barskog, skogkanter og kratt, i fjellet også i vierkjerr. Finnes i hele landet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Hengende småaks er karakteristisk for hengeaks (©JYL).

Vokser i rike lauv- og barskoger, skogkanter og kratt. Kalkkrevende (©JYL).

Kjempesvingel

Lolium giganteum

Indikator og kartleggingsenheter

Kyst og vestlandsart

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA f e	KA f e																

Beskrivelse

Et 50-150 cm høyt gress som vokser i små tuer. Strå slakke med brune slirer og purpurfarga øvre leddknuter. Blad tynne, blankt mørkegrønne, 6-18 mm brede, med spisse øre som går rundt stengelen som klør. Slirehinne 1,5-2,5 mm lang. Topp stor og slakk med lange grener. Småaks smale, 8-1 mm lange, mangeblomstret. Brodd 10-18 mm, dobbelt så lang som resten av inneragna, spinkel og oftest noe bøyd eller krølla.

Voksested

Vokser i edellauvskog og rasmark, flomskogsmark på leirgrunn, bare på næringsrik grunn. Vanlig langs kysten fra Oslofjorden til Møre. Typisk art på Vestlandet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Toppen på gresset er stor og slakk med lange grener (©KSV).

Kjempesvingel er et høyvokst gress som vokser i små tuer på næringsrik grunn (©KSV).

Lundgrønnaks

Brachypodium sylvaticum

Indikator og kartleggingsenheter

Kyst og vestlandsart

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM				KA h g				KA h g													

Beskrivelse

Lundgrønnaks er et 60-100 cm høyt gress som vokser i tuer, uten utløpere. Grønne blad, 4-12 mm brede, myke og langhåret med tydelig nedløpende midtnerve. På undersiden av bladet er midtnerven høy og hvit og går nedover bladslira. spinkelt aks, 6-10 cm med 5-10 småaks med 1 cm langt snerp.

Voksested

Vokser i edellauvskog, skogkanter og sørvendt steinur. Spredte forekomster fra Oslofjorden, langs kysten på Sør- og Vestlandet, nord til Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Glissent aks med 5-10 småaks (©HB).

Kjennetegnes med hårete, flate småaks med snerp (©HB).

Skilles fra kalkgrønnaks ved at den vokser i tuer og ikke danner utløpere (©HB).

Vokser i edellauvskog, skogkanter og sørvendt steinur (©HB).

Lundrapp

Poa nemoralis

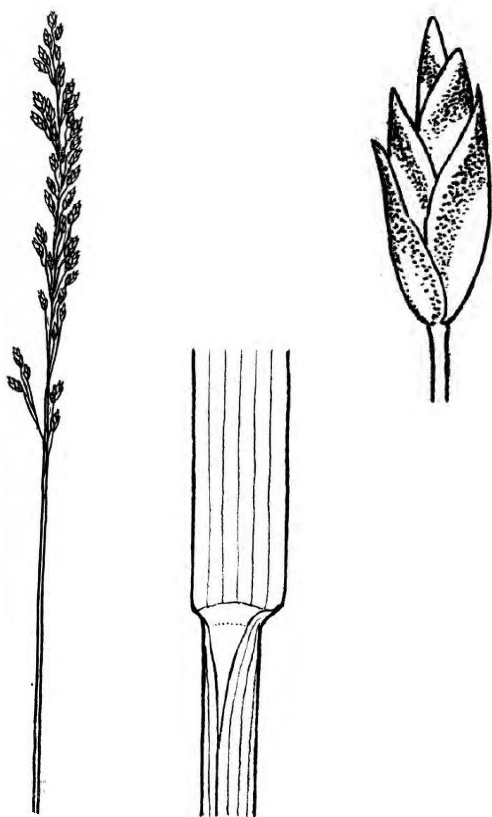
Indikator og kartleggingsenheter

Lågurtindikator, men litt anonym

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM			KA f e UF b c	UF b c																

Beskrivelse

Flerårig 30-70 cm gress i glisne tuer med korte, ekstravaginale skudd (skudd som stikker ut gjennom slira på støttebladet). Stråene er tynne og rette, øverst slakke til nikkende, og glatte. Strået har flere lange blad, ofte 1,5-2 mm brede og renneformet og 4-5 leddknuter. Det øverste bladet oftest vendt ca. 45 grader skrått oppover. Strå glatt og blanke under leddknutene (krever lupe). Blad lange og smale, 1,5-2 mm bred. Slirehinne tverr og svært kort (0,3-0,5 mm). Topp smal med ru grener, ofte sammenknepet, grønn eller litt brunfarga. Småaks smale og fåblomstret. Ytteragner smale og spisse, med ulik lengde.

Voksested

Vokser i skog, skogkanter og grunnlendt berg på forholdsvis kalkrik mark. Vanlig over hele landet opp til skoggrensa.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Lundrapp kjennes igjen på en kort slirehinne og ofte et øvre blad som er skrått oppoverstilt på stengelen. I tillegg til flerblomstra småaks med nokså skarp kant på inneragnene, som er uten snerp. (©JYL).

Skogfaks

Bromopsis benekenii

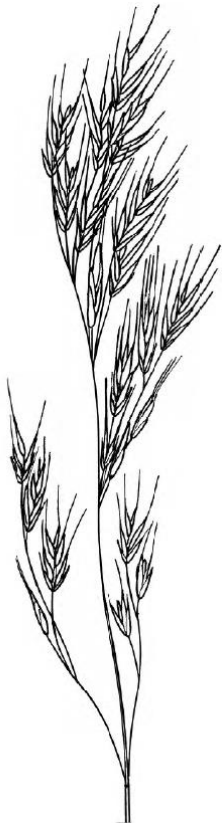
Indikator og kartleggingsenheter

Kyst og vestlandsart

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM				KA h g				KA h g													

Beskrivelse

Skogfaks er et flerårig 50-200 cm høyt gress i som vokser i glisne tuer. Strå knebøyd nederst. Blad slakke og mørkegrønne, langhårete og 8-15 mm brede. Øvre bladslire oftest dunhåret, men kan av og til være glatte. Slirehinne 1-3 mm. Toppen er smal og hengende, nederst med 2-5 grener i kransen. Småaks 15-30 mm lange, med 3-6 blomster. Nedre ytteragn kanthåret til spissen. Inneragn med 5-8 mm lang snerpe.

Voksested

Vokser i edellauvskog og annen frisk og moldrik skog, skogkanter og rasmark, på kalkrik grunn. Spredt nær kysten på vestsiden av Oslofjorden, i Telemark og Agder, og langs kysten fra på Vestlandet og nord til Trondheimsfjorden.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Skogfaks vokser på moldrik jord og er et klakkrevende gress (©KSV).

Småaksene er 15-30 mm lange og sitter på lange grener i kransen (©KSV).

Skogsvingel

Drymochloa sylvatica

Indikator og kartleggingsenheter

Kyst og vestlandsart

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM		KA e d																KA f e		

Beskrivelse

Skogsvingel er et 50-120 cm høyt flerårig gress, som vokser i tuer. Stråene har 3-4 leddknuter, nederst med gulbrune til rødbrune slirer uten bladplante. Blad 5-15 mm brede og mørkegrønne. Slirehinne kort, ofte oppflisa i toppen. Toppen er stor og slakk med fåblomstra småaks. Inneragn uten brodd.

Voksested

Vokser ofte i noe skyggefull frisk og næringsrik lauv- og barskog på god moldjord, gjerne i edellauvskog. Nokså sjelden i lavlandet på Østlandet, og videre i et bredt belte langs kysten til Møre. Spredte forekomster i Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Skogsvingel er et fleråring gress som vokser i noe skyggefull næringsrik jord (@KSV).

I toppen av gresset sitter småaksene som er gulgrønne (@KSV).

Fingerstarr

Carex digitata

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator på rikere kartleggingsenheter.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM			KA f e		KA f e		HI b c				KA f e	KA f e								

Beskrivelse

10-30 cm. Vokser i tette tuer. Bladene er mørkegrønne, og med karakteristisk mørk vinrød slire ved bladbasis. Strå tynne og slette, først oppreiste senere liggende. Akksamlinger med ett hannaks og 2-3 hunnaks, hvor det øverste stikker noe fram over hannakset. Dekkskjell rødbrune med hinnekant, grønn nerve og tverr topp. Fruktgjemmer glinsende gulbrune, og korthåret. Kan forveksles med bråtestarr, som også har korthåret fruktgjemme, men som vokser i fattig skog, har mer brune til grå slirer ved basis og dekk skjell som er spissere. Blomstrer tidlig om våren, men blomsterstikker holder seg utover sommeren.

Voksested

Vokser i næringsrik lauv- og barskog, skogkanter, berg og rasmark. Vanlig i lavlandet helt nord til Troms.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Hvert strå har 1 hannaks og 2-3 hunnaks (©JYL).

Bladene er like lange som stråene. Stråene er først oppreiste, senere liggende (©JYL).

Typisk at fingerstarr vokser i tuer med strå som stikker opp og rød bladbasis. Her er fingerstarren i blomst (©JYL).

Gulstarr

Carex flava

Indikator og kartleggingsenheter

Fuktig til vekselfuktig, kalklågurt.

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
V2	C-1	C-2	C-3																	
LKM			UF g f																	UF e d

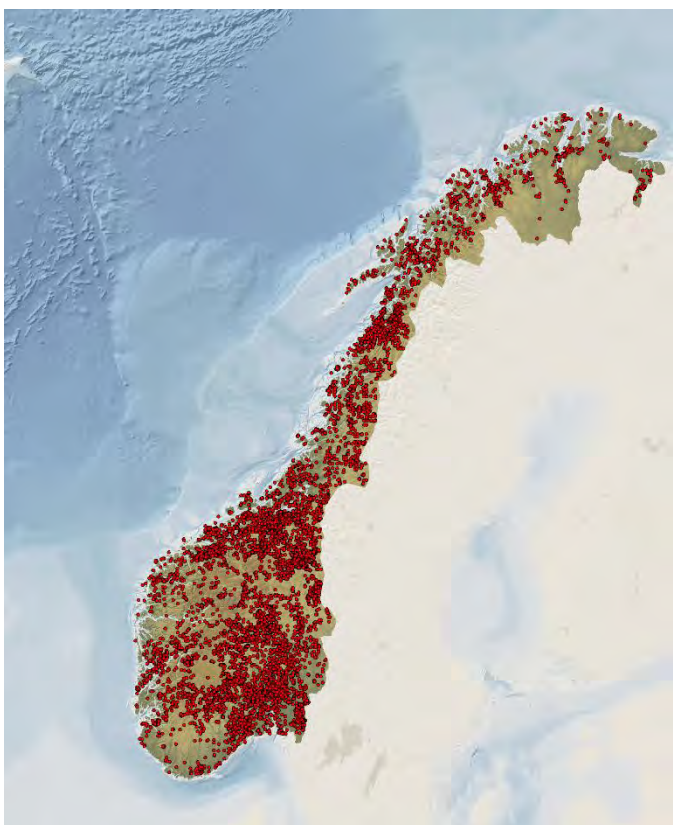
Beskrivelse

10-50 cm. Vokser i små tuer med flate, lysegrønne blad. Et hannaks uten skaft over 2-3 runde hannaks som sitter tett sammen. Under hannakset sitter et langt støtteblad. Hannaksene har gulbrune dekkskjell med grønn nerve. Kjennetegnes med lengre fruktgjemmer (5-6mm) enn beitestarr og grønnstarr. men kan være litt vanskelig å bestemme fra lignende starr-arter.

Voksested

Vokser i myrlendt skog, fastmatte og lave tuer på myr, ferskvannsstrand og grøfter. Vanlig i det meste av landet, noe mindre vanlig i Agder, på kysten av Vestlandet og i Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Brunt hannaks over gulbrune, rundere hannaks. Ut til venstre stikker det lange støttebladet (©JYL).

Gulstarr vokser i tuer. Den er nokså anonym, og kan være lett å overse (©ALA).

Langstarr

Carex elongata

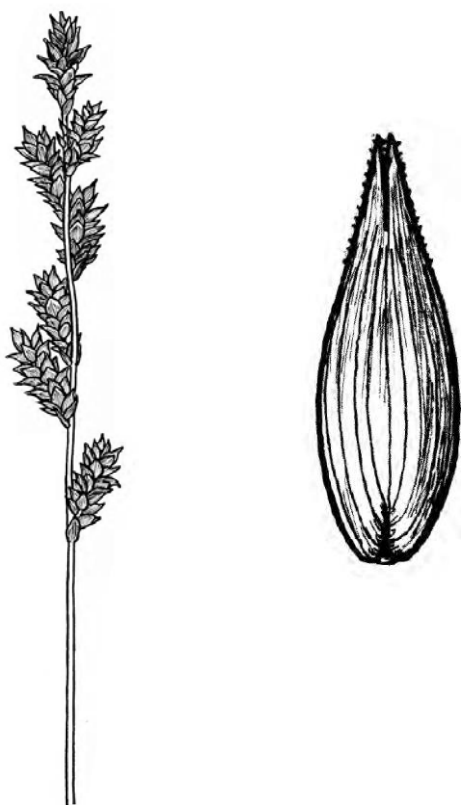
Indikator og kartleggingsenheter

Typisk i rik sumpskog

V2	C-1	C-2	C-3
LKM			KA g f

Beskrivelse

En 30-60 cm langvokst starr som vokser i store tuer. Blad lange, lysegrønne, 2-5 mm brede. Strå slakke og lutende, kvast trekantet og ru. Akssamling lang og brun, avlange aks uten støtteblad. Hannaks nederst i aksen. Dekkskjell lysebrune og hinnekanten med grønn nerve. Fruktgjemme 3-4 mm langt, brungrønt, med sterke nerver på begge sider, smalner jevnt til et ru nebb. Fruktgjemmen bøyer seg utover når de er modne. Har tokjønna aks som ser like ut, ikke særskilte hann- og hunnaks. Flere starr-arter kan ligne

Voksested

Vokser på skogsmyr, flomskogsmark og bekkekanter. Nokså vanlig på Østlandet og i Trøndelag. Sporadiske forekomster på Vestlandet og i Nordland.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Akksamlingen er lang og sitter uten størreblader. Hannakset sitter nederst mens hunnaksa sitter ovenfor (©KSV).

Langstarr vokser i sumpskogen i store tuer. Merk at flere starrarter kan ligne (©KSV).

Skogstarr

Carex sylvatica

Indikator og kartleggingsenheter

Finnes også på svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM																		KA		
																		h g		

Beskrivelse

En 30-60 cm høyvokst starr som vokser i tuer. Bladene er blanke og lysegrønne, flate, 4-8 mm bred. Strå tynne og slett, slakk øverst. Akssamling av oftest ett kortskafta hannaks og 3-4 skilte grønne hunnaks på lange grønne skaft. Støtteblad når ikke høyere enn akksamlingen, det nederste har ei 2-10 cm lang slire. Hunnaks smale. Dekkskjellene er spisse, hvitgrønne med smal grønn nerve. Fruktgjemme 4-5,5 mm langt, grønt, smalt og med et tydelig kløvd nebb. Hengende, grønne hunnaks.

Voksested

Vokser i edellauvskog, av og til i fuktige granskoger. Nokså vanlig på Østlandet, spredte forekomster på kysten av Sørlandet. Vanlig på kysten av Vestlandet opp til Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Hunnaksene har spisse dekk skjell med en smal grønn nerve (©KSV).

Skogstarr har et hannaks i toppen som står over 3-4 hunnaks som er hengende (©KSV).

Slakkstarr

Carex remota

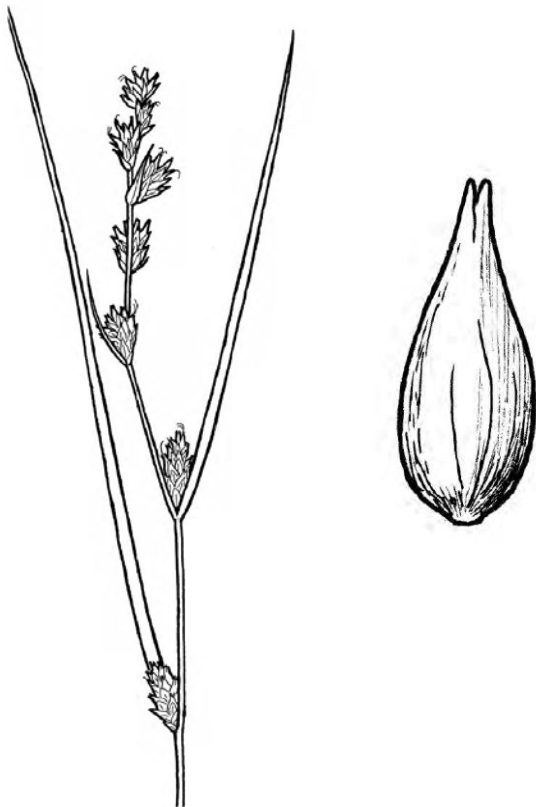
Indikator og kartleggingsenheter

Sør- og Vestlandet

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
V2	C-1	C-2	C-3																	
LKM			KA f e																	

Beskrivelse

En 30-60 cm høy starr som vokser i store tuer. Bladene er lange, slakke og grønne, 1,5-2 mm brede. Strå tynne og slakke, trekanta, ru øverst. Akksamling lang med grønne og eggforma aks, de nedre med støtteblad så lange som akksamlinga. Dekkskjell spisse og tynne med grønt midtparti med hvit nerve. Fruktgjemmer 2,5-3,5 mm langt, lysegrønt eller lysebrunt, med nerver på begge sider og et langt, kvasstanna og dypt kløvd nebb. Aks godt skilt og med lange støtteblad som ofte er lenger enn hele akksamlingen.

Voksested

Vokser i fuktig edellauskog, fuktig granskog. Nokså vanlig i kyst- og dalstrøk fra Østlandet til Møre.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Aksene hos slakkstarr står godt avskilt med lange støtteblad (©KSV).

Selve akssamlingen er lang hos slakkstarr. Ståret er tynne, trekanta og ru i toppen (©KSV).

Blanksigd

Dicranum majus

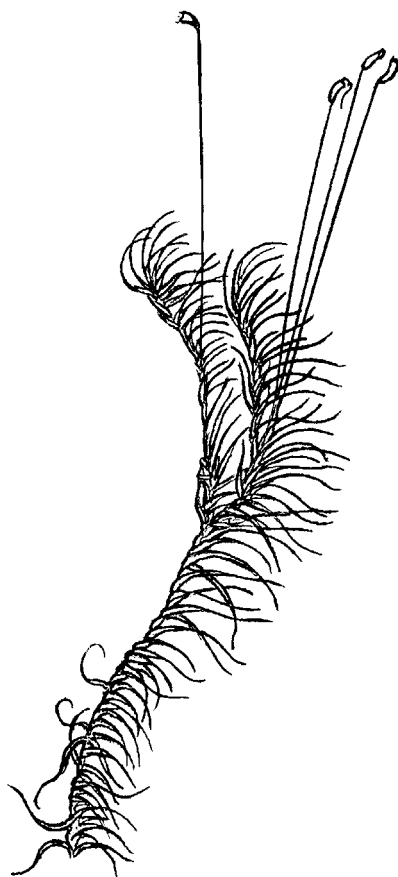
Indikator og kartleggingsenheter

Vanlig art

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM																					

Beskrivelse

Opptil 20 cm. Vokser i tuer. Øverste bladene sigdformet og bøyd i samme retning. Bladene er lange, med en avsmalnende spiss. En tydelig nerve som er fintannet på undersiden. Sporekapslene sitter ofte i knipper. En stor sigdmose, som ofte danner store matter i skogbunnen. Lange blader som smalner av mot spissen og som ofte er sigdformet bøyd i samme retning.

Voksested

Vokser i fuktig og til dels fuktig jord på klipper og råtne trær, i skyggefulle områder. Forekommer vanlig i lavlandet i på Østlandet, i kyst- og fjordstrøkene på Vestlandet og i Trøndelag. Spredte forekomster i Nord-Norge.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Blanksigd er et passende navn for denne mosen med blanke, sigdformede blader (@JYL).

Blanksigd vokser gjerne i store tuer på skyggefulle steder i frisk skogbunn(@HB).

Granmose

Abietinella abietina

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator for de mest kalkrike typene, også tørt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM								KA h g UF c d				KA h g				KA h g	KA h g UF d c			

Beskrivelse

Vokser i gulgrønne til gulbrune matter. Skuddene er regelmessig fjærgrenet og grenene sitter i ett plan. På stengelen sitter rikelig med enkle eller forgrenete parafyller. Stengelbladene har tydelige lengdefolder, er konkave og bredt ovale med en bred basis og videre avsmalende i en lang spiss. Grenbladene er mindre og har en kortere spiss. Nerven er enkel og når minst 75% opp i stengelbladene, noe kortere på grenbladene. Sporofytter er sjeldne, men forekommer lokalt.

Voksested

Vokser på noen rike tørre steder, på bergknauser og urer, mer sjeldent på stammer av rikkbarkstrær. Vanlig i åpne miljøer, men kan også vokse mer skyggefullt. Finnes i hele landet, men er sjelden på Sørlandet, ytre deler av Vestlandet og i høyfjellet. Sporadisk i Nord-Norge.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Granmosen vokser i gulgrønne tuer på rik grunn, gjerne litt tørt. Skuddene er regelmessig forgrena (©HB).

Granmose står sammen med palmemose (©HB).

Hasselmoldmose

Eurhynchium angustirete

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator på lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA f e																	

Beskrivelse

Vokser i grønne eller gulgrønne matter som kan bli over 10 cm tykke. Skuddspissene er ofte noe lysere grønne enn skuddet for øvrig. Årskuddene er uregelmessig fjærgrenet, mens forgreningen lengre ned på skuddene er mer sparsom. Bladene er korte og noe ovalt triangulært og bare litt lenger enn brede og med svake lengdefolder. Bladkanten er tydelig tannet. Sporofytter finnes av og til, og stilken er glatt. **OBS!** Denne arten er ikke enkel å kjenne igjen, med flere arter som ligner med litt smalere blad

Voksested

Vokser i rike og litt friske skogsmarker. Vokser på jord, røtter og blokker. Vanlig i lavlandet på Østlandet og i Trøndelag.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Hasselmoldmose vokser i grønne eller gulgrønne matter på rik og frisk skogsmark (©KSV).

Skuddspissene er litt lysere enn resten av mosen. Dette er en art som krever lupe for sikker artsbestemmelse da det er flere arter som ligner med litt smlaere blad (©KSV).

Krussigd

Dicranum polysetum

Indikator og kartleggingsenheter

Vanlig art som også går fattigere, men god signalart i de tørrere typene

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20	
LKM					UF c b	UF c b	UF c b														

Beskrivelse

Krussigd kan bli opptil 15 cm høy, og er grønn til gulgrønn. De øverste bladene er oppreiste med mange blad lengre ned på stammen som står i rett vinkel. Bladene er tverrgående, rake eller mer eller mindre ensidig bøyd, med oval base og gradvis avsmalende mot bladspissen. Bladkanten er grovt sagtanna i øvre del, men mer glatt mot basis. Nerven er enkel og forholdsvis smal, slutter før spissen. Bladene er tverrbølgete, og kanten er tilbakebøyd i nedre del av bladet (lupe).

Voksested

Vokser på jord, klipper og råtne trær. Kan finnes i tørre og mer fuktige områder som sumpskog. Hovedsakelig en lavlandsart. Vanlig på Østlandet. Spredte forekomster i resten av landet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Krussigd er et passende navn for denne mosens krusede blader(©JYL).

De fleste bladene til krussigd er ensidig bøyd. Kanten er tilbagebøyd i nedre del af bladet (lupe) (©JC Schou BIOPIX).

Labbmose

Rhytidium rugosum

Indikator og kartleggingsenheter

Grei og kjenne igjen, god indikator

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM											KA h g					KA h g	KA h g UF c b			

Beskrivelse

Vokser i grønne, gule eller brunaktige, tette til glisne tuer eller matter. Skuddene kan bli opptil 10 cm lang. De er noe stiv og fjærforgrena, iblant uregelmessig fjærforgrena. Stammeblad er oppreiste til utstående og ensidig bøyd. Bladene er langstrakte nær basen og rynkete i øvre 50-65 %. De er eggrunde og smalner gradvis av til en smal spiss. Bladnerven er enkel og når 50-65% av bladlengden. Blad fin- til grovtannet. Regelmessig uten sporofytter, med unntak av i Gudbrandsdalen som er kjerneområdet.

Voksested

Vokser i rikere områder i fjelltraktene på løsmassesubstrat. Mer sparsom i lavlandet. Finnes i hele landet, men vanligst i fjell- og dalstrøk i Sør- og Midt-Norge.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Labbmose kjennes igjen på den labbforma skuddspisser (@KH).

Labbmose vokser gjerne i store tuer på løsmasser opp mot fjellet (@HB).

Lundveikmose

Cirriphyllum piliferum

Indikator og kartleggingsenheter

Går også på svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
LKM																				

Beskrivelse

Lundveikmose vokser i løse matter, ofte flettet inn i andre moser. Skuddene er lysegrønne eller rent grønne med tydelig lysere, hvitgrønne skuddspisser. Skudd 10-12 cm lange og (u)regelmessig forgrena. Bladene er litt skålforma og eggrunde som smalner brått av til en fargeløs spiss. Bladnerven er enkel og når over midten av bladet. Typisk ganske regelmessig forgrena skudd med spisse grener.

Voksested

Vokser på marken i næringsrike skogsmiljøer, gjerne i høgstaudekog- og storbregnedominerte typer. Finnes også i mer åpne, fuktige miljøer som på fukteng og flomskogsmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Lundveikmose er uregelmessig forgrena med lysgrønne skuddspisser. Vokser i fuktige næringsrike skogmiljøer (©KSV).

Skuddene til lundveikemose er typisk regelmessig forgreina skudd med spisse grener (©JC Schou BIOPIX).

Palmemose

Climacium dendroides

Indikator og kartleggingsenheter

Lett gjenkjennelig

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
V2	C-1	C-2	C-3																	
V8	C-1	C-2	C-3																	
LKM		KA f e	KA g f																	

Beskrivelse

Vokser i gulgrønne, til mørkegrønne matter eller bestand som ser ut som en miniatyrskog. Primærskuddene er krypende med 3-10 cm høye oppreiste skudd. De sekundære skuddene har ofte i nedre del en ugrena stamme, mens den øvre delen er forgrenet med grener i alle retninger. Noen ganger dannes det rett gjennom fjæraktige skudd. På stammen og i nedre del av nerveryggen finnes små vekster med kraftig forgrenede parafyller som ser ut som grønnaktig ull. Blad hjerteforma med enkel nerve som slutter like før spissen. Bladkanten tydelig tannet.

Voksested

Vokser på litt fuktige steder som i sumpskog eller langs vann og vassdrag. Vanlig over hele landet, også høyt til fjells.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Palmemose er lett gjenkjennelig med sine store skudd som ser ut som en palme (©JYL)

Palmemose: Tett forgrena i toppen, med grener i alle retninger (©KH).

Prakthinnemose

Plagiochila asplenioides

Indikator og kartleggingsenheter

Nokså vanlig art som går fattigere

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM	UF b c	KA e f UF b c	KA g h UF b c	UF b c		UF d e	UF d e										KA e f	UF b c		

Beskrivelse

Prakthinnemose er en storvokst levermose med 8-13 cm høye skudd, eggrunde blad med tannet bladkant (små, men distinkte tenner). Den vokser i matter eller spredt mellom andre arter. Bladene er taklagt og store, sammenlignet med andre levermoser. Bladene er uten nerve.

Voksested

Vokser på bakken, trestammer og steiner i fuktig og skyggefulle miljøer. Vanlig i lavlandet på Østlandet og i Trøndelag, langs kysten og i fjordstrøkene på Vestlandet. Sporadisk i Nord-Norge.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Prakthinnemose er en av de største levermosene i Norge og kjennes igjen på de store eggforma bladene som er fint sagtanna i kantene (©HB).

Typisk for prakthinnemose er at bladene overlapper hverandre (som takstein på et tak) (©JC Schou BIOPIX).

Putehårstjerne

Syntrichia ruralis

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator på de mest kalkrike typene

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
LKM															KA f e	KA f e				

Beskrivelse

Putehårstjerne kan vokse i opptil 7 cm høye tuer eller matter. Bladene er tungeformet til ovale med en gradvis avsmalning fra basis og ut mot den bredt avrundete spissen. Nerven er utløpende i en som oftest lang og fargeløs, kraftig tannet spiss. Denne spissen er ofte noe brunfarget ved basis (lupe). Bladkanten er tilbakebøyd nesten helt frem til spissen. Sporofytter forekommer relativt vanlig, men ikke uvanlig uten. Som fuktig er bladene tydelig bøyd vekk fra stengelen og kan på grunn av de fargeløse spissene minne om en stjerne sett ovenfra. Som tørr med spiralvridde blader.

Voksested

Vokser ofte i åpent til halvåpent miljø. Den kan finnes i menneskepåvirkete miljøer og virker å bli begunstiget av blant annet nitrogentilførsel. Typiske substrater er kalkrike berg, kalkrik jord, trestammer, murer og hustak. Vanlig i store deler av landet, fra lavland til fjell.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Putehårstjerne vokser i tuer eller matter i et halvåpent miljø på kalkrik grunn(©KSV).

Putehårstjerne har tungeforma blad som gradvis smalner til en spiss (©KH).

Putevrimose

Tortella tortuosa

Indikator og kartleggingsenheter

God indikator som er lett gjenkjennelig

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM								KA h g				KA h g				KA h g				

Beskrivelse

Den største arten i slekta vrimoser. Kjenetegnes i fuktig tilstand av lange spiralvridde blad med tydelig bølgete bladkant. I tørr tilstand er skuddene svært sterkt kruset og skiller seg med dette fra de andre artene i slekta. Har ikke spesielt skjøre bladspisser. Eneste art i slekta som regelmessig forekommer med sporofytter. Sporehuset er smalt sylindrisk.

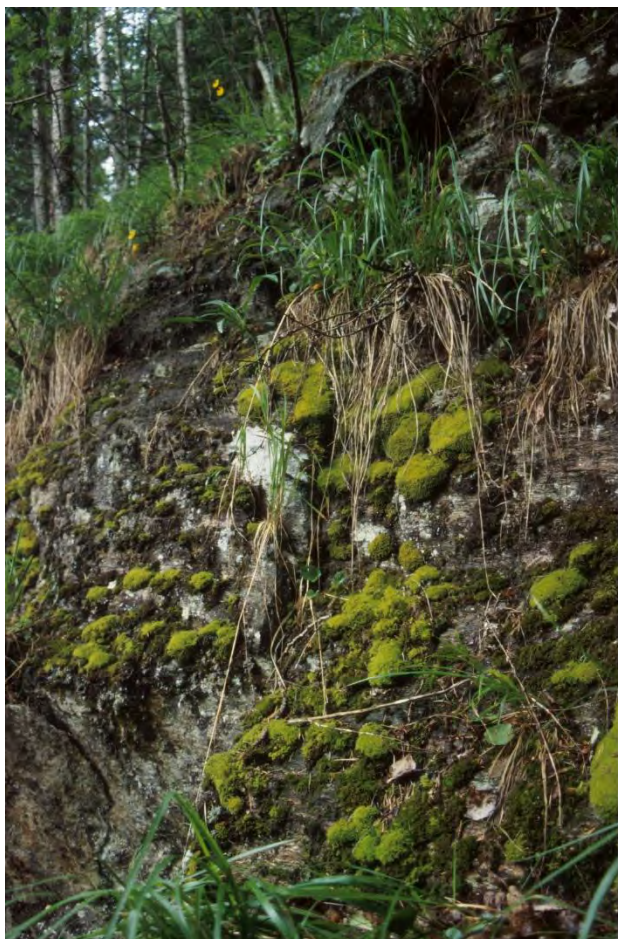
Voksested

Vokser i tuer på ulike typer mark, både skyggefulle og åpne miljøer. Finnes på bergvegger, blokker og på ustabil baserisk grus og sand. Vanlig over hele landet bortsett fra i høyereliggende områder.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Putevrimose vokser gjerne i tuer på ustabil grunn. I fuktig tilstand ser man de lange spiralvridde bladspissene (©HB).

I tørr tilstand er skuddene sterkt kruset(©HB).

Rosettmose

Rhodobryum roseum

Indikator og kartleggingsenheter

Grei å kjenne igjen, går også på svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
LKM			KA f e															KA f e		

Beskrivelse

Rosettmose har skudd som er opptil 10 cm høye. De er kraftig og karakteristiske med oppreiste, tilsynelatende bladløs stamme som avsluttes i en ansamling med store utstående blad. Rosetten er mer eller mindre plan og består av 16-24 blad. Bladene er bredest like nedenfor midten og de har en tydelig nerve som slutter like før spissen. Stortaggmose kan ligne litt, men denne arten har tverrbølgete blader som har lameller (lister) på oversiden av nerven, slik som bjørnemoser.

Voksested

Vokser på noe rik mark. Vanlig på Østlandet og i Midt-Norge. Sporadiske funn i Nord-Norge. Sjeldent syn på Sør-Vestlandet.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Rosettmosen er lett gjenkjennelig med den store skjermen eller rosetten av blad. Den står her sammen med en levermose (©JYL).

Sett fra siden vises den tilsynelatende bladløse stammen med rosetten i toppen (©KH).

Storkransmose

Hylocomiadelphus triquetrus

Indikator og kartleggingsenheter

Grei lågurtindikator, også svak lågurt

T4	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17	C-18	C-19	C-20
T30	C-1	C-2	C-3	C-4																
T32	C-1	C-2	C-3	C-4	C-5	C-6	C-7	C-8	C-9	C-10	C-11	C-12	C-13	C-14	C-15	C-16	C-17			
		KA d c			KA f e	KA d c	KA h g		KA f e	KA d c UF f g	UF f g	UF f g						KA f e		
LKM																				

Beskrivelse

En av de største mosene som kjennes igjen på de triangulære bladene og et nikkende til oppreist hode i toppen av skuddet. Kan bli 20 cm lang, vokser helst oppreist i løse matter og er uregelmessig forgrena. I skuddspissen er mange blader samlet til et oppreist nikkende hode. Stengelblad med langsgående folder, utstående, ovalt triangulære, nerve går 50-65 % opp i bladet. Bladkanten er fintanna eller uten tenner mot bladbasen. Særbu, av og til med sporofytter. Stengel rødbrun. Kystkransmose ligner, men er litt mindre og har oftest blader som peker mer eller mindre i samme retning.

Voksested

Vokser i lauvskog og rik barskog, i mer åpne miljøer. Forekommer i hele landet, men blir mer sjelden når vi kommer høyt til fjells og nord i Finnmark.

Kategori

Kritisk truet CR	Sterkt truet EN	Sårbar VU	Nær truet NT	Livskraftig LC
---------------------	--------------------	--------------	-----------------	-------------------

Storkransmose er lett gjenkjennelig med sine lyse, duskete hoder på toppen av skuddene (©JYL).

Storkransmose er en av de største mosene vi har. Den vokser i løse matter (©ALA).